This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

A 930,418

Digitized by Google

10,80

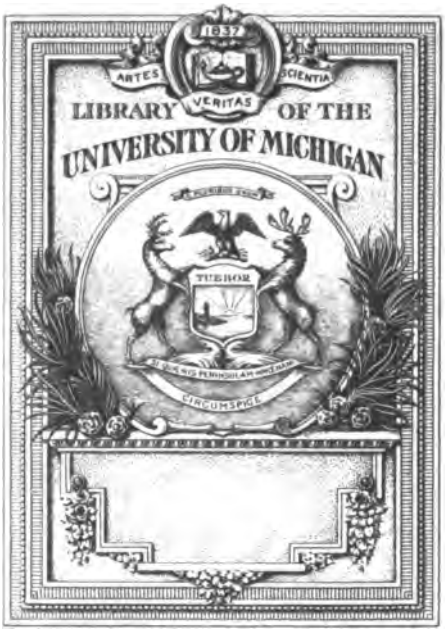

Digitized by Google

839.88
B794mat

Digitized by Google

Digitized by Google

MATILDE

Digitized by Google

Digitized by Google

OSKAR BRAATEN

MATILDE

FEMTE TUSEN

KRISTIANIA
FORLAGT AV H. ASCHEHOUG & CO. (W. NYGAARD)
1920

Digitized by Google

Copyright 1920
by H. Aschehoug & Co.
Kristiania

Raadhustrykkeriet A/S

Digitized by Google

I.

Det var uken efter konfirmationen, ja det var nettop paa hjemveien fra altergangen at Matilde fikk greie paa at fru Farmann hadde avertert efter en nykonfirmert jomfru til sigarforretningen sin. — Nei saa toskete jeg er som aldri kan lære mig til aa titte i en avis! tenkte Matilde. Naa skal du se at non andre alt har tatt plassen! — De gikk arm i arm, jentene, de hvisket og kniste og hadde det moro, de luftet av sig den tunge helligheten fra alteret med vinen og presten. Og Matilde, hun var visst den som luftet sig mest. Gudskjelov, naa hadde hun da stridd sig igjennem alt sammen! Naa trengte hun ikke aa se hverken kjerke eller prest paa lange tider! — Men saa fikk hun høre det om fru Farmanns jomfru. Og hun blev stille. Hun glemte aa lufte sig. Hun bare lyttet paa de andre.

— Sigarjomfru! Hun gjentok ordet for sig selv, hun skottet omkring sig. Hadde noen av de andre tenkt aa søke, tru? Aa, nei, det hør-

Digitized by Google

tes ikke ut til det, jomfruer blev ikke oftere nevnt mellem dem, de hadde andre emner. Men et stykke foran dem gikk en pike for sig selv. Hun var ogsaa konfirmant, hun hadde ogsaa vært til alters. Hun hadde staatt øverst paa gulvet konfirmationsdagen, hun hadde knelt for sig selv ved alter-ringen i dag, presten hadde ofret næsten hele fadervaaret paa henne, ja det spørs om han ikke hadde holdt vinbegeret dobbelt saa lenge foran munnen hennes, som foran de andres, som snøtt fikk smake. Du skal se at h u har faatt plassen! tenkte Matilde. Hu skal jo væra i veien for en stakkar bestandig! — Du skal bare passe dig, mor! Ellers skal du faa med mig aa gjøra! Naa banna jeg, enda jeg kommer like fra kjerka.

— Matilde tok kort farvel med jentene, hun skyndte sig inn porten til Ulvehiet, men hun gikk ikke op, hun stod bare og lyttet litt, saa snek hun sig tilbake og kikket bortover gaten. Jentene var langt borte, de kunde ikke se henne. Og Matilde stakk salmeboken i kaapelommen og skraadde over gaten.

— Saa fint det er her! tenkte Matilde, hun stod alene i butikken, fru Farmann var visst i bakværelset. Saa fint det er her! Polert disk med sigarkasser i trappetrin opover, fulle hyller med sigarettpakker, kulørte bøker op-

Digitized by Google

etter veggene, aviser og kort, hvor en snudde sig! Jøss, den som kunde faa lov til aa staa innenfor den disken der! tenkte Matilde. — Men der kommer fru Farmann! Og Matilde staar pen og beskeden ved døren. Og hun neier dypt da fru Farmann setter sine halvblinde øine paa henne.

— Ti minutter senere staar Matilde ute paa gaten igjen. Hun er fortumlet, det surrer i hodet hennes: Imorgen klokken otte, imorgen klokken otte! surrer det. Joda, du skal faa plassen, jenta mi, vi skal nok bli gode venner! Imorgen klokken otte, imorgen klokken otte! Forsyne mig om jeg begriper at det kan gaa an aa være saa heldig! tenkte Matilde. Og jeg som stod her og var saa redd for aa gaa inn! Du skal se det var salmeboka i lomma som gjorde det, get! Nei, naa skal vel jentene bli avindsjuke!

— Hun hadde lovet aa gaa paa institutet og se til Synnøve i eftermiddag. Du faar passe paa naa, mens du har pene klær! hadde mor hennes sagt. Men var det tid til slikt n a a a? Hadde hu Synnøve no godt av kjolen og kufta og hatten hennes, hu som ikke kunde se? Og hadde hu Matilde godt av aa sitte og høre paa sutringa hennes Synnøve om at hu vilde hjem, naa som hu hadde saa mye aa tenke

Digitized by Google

paa? Jøss, jeg maa stoppe strømpene mine, jeg har tusen ting aa henge finga i! tenkte Matilde. Og hun skyndte sig hjem, hun drog strømpene av sig, hun rotet i alle kroker efter stoppenaal og garn. — Jeg begriper ikke aa det blir av all tingen! sa hun. Hu mama er ei orntlig tøise til aa rote! Men blaas! Frua kan da ikke se om jeg har et lite høl paa toa!

— Hun drog ut igjen, hun gikk sig en lang tur, det var alt mørkt da hun kom tilbake til sin egen gate. Klokken var over seks, skidne folk fra verksteder og fabrikker strøk forbi henne paa vei hjem, mange drog inn gjennem porten til Ulvehiet, mange nikket til henne, unge gutter tok borti henne og vilde klappe henne med svarte, fæle labber. — Irsj, kan dere ikke la væra mig! sa Matilde, gaa hjem og vask dere, ser dere ikke jeg har nye klær paa mig! — Jøss, hu Matilde har visst gaatt inn i frelserarmen! sa guttene. Halleluja! flirte de. — Kyss mig i nakken! sa Matilde. — Ja vi skal bare hjem og vaske oss om truten først! sa guttene. Men Matilde gikk fra dem. — Irsj, for eklinger! blaaste hun. Saa toskete jeg var som svarte dom! Jeg skal slutte med det etter denne dag! Jeg er da inga tøs lenger!

— Hun hadde staatt utenfor den sigarforretningen der hu Konstanse, søster hennes, var,

Digitized by Google

i efta. Hun hadde kiket inn mellem kortene og bøkene, hun hadde sett Konstanse. Saa pen hu var! Hvit silkebluse, dobber i ørene, krøller i panna, fullt av ringer paa fingrene. Og saa vakker hu var naar hu smilte! Døra til butikken gikk op og igjen, fine herrer gikk fram til disken, de hilste med hatten, de tendte sigaren, de pratet litt, de nikket naar de gikk. Og Konstanse nikket igjen og smilte med hvite tenner! — Slik skal j e g ogsaa bli! jublet det i Matilde. Skal jeg gaa inn og si til 'a Konstanse at jeg har faatt plass? Aa nei, det er ikke verdt! Hu pleier aldri aa like at jeg kommer. Men bare vent! tenkte Matilde. Næste gang jeg kommer, skal jeg ikke genere dig! —

Nu var hun bortved fru Farmanns butikk igjen, hun gikk frem og tilbake utenfor, hun hørte til her. — Nogen smaaunger stod og stirret paa all den kulørte herligheten innenfor ruten, de skubbet hverandre, de sloss om aa komme helt framtil, de maatte staa med flat nese mot vinduet. — Skulde du ha sett verre taterunger! tenkte Matilde, hun gikk bort til dem, hun feiet dem vekk: Dere faar ikke lov til aa staa slik og kline til ruta med de grisete labbene deres! sa hun. Ser dere konstablen borti gata der? Vil dere paa raastua? — Da var det noen som aapnet butikk-

Digitized by Google

døren, det var fru Farmann som stod der: Er det dig, Matilde? sa hun. — Ja! neiet Matilde. Men disse ungene staar her og glaner, de rakker til vinduet Deres! sa hun. — Ja, kjære, la dem da faa lov til d e t ! sa fru Farmann. Bare se saa mye dere orker, dere, barn! Matilde pusser nok vinduet blankt igjen imorgen tidlig! Gjør du ikke det, Matilde? — Jo, det er da ikke no bryderi det! sa Matilde. — Saa kommer du klokken otte da, Matilde? — Ja, godnatt! neiet Matilde. Hun smilte til fru Farmann, hun stjal sig til aa jepe mot ungene. Saa gikk hun hjem til Ulvehiet.

— — —

Matilde staar i den aapne døren til fru Farmanns sigarforretning og venter paa at klokken skal bli elleve, saa hun kan stenge. Hun smaafryser i den tynne blusen, men det gjør ingenting, det er næsten koselig. Det lukter av vinter i kveld, av frisk vinter. Det er tynn is i rennestenen, det er skorpe paa sølen i gaten. Gudskjelov! tenker Matilde. Naa blir det snart is! Naa blir det snart snø! Spør om jeg skal kjøpe mig ski naar jeg faar lønna mi! Og drakt! Med utapaabukser, som alle andre fine damer! Jøss, aa dom skal glana alle guttene og jentene i gata her, naar jeg drar med herrene til hytta i Nordmarka om lørdagen og

Digitized by Google

ikke kommer igjen før søndagskvelden! Men la dom prate! Dom har da ikke greie paa det som er fint! —

De andre butikkene i gata er stengt. Bare i vedbua til Fransen er det liv ennaa. Parafinlyktene henger utenfor og sveiver i blaasten, vedsagene griner, kjerringene knegger. Han er bestandig saa grov og morosam, Fransen, om lørdagskveldene. Og da maa jo kjerringene knegge og være morosamme igjen. Det lønner sig, det. Han er ikke saa nøie paa aa slenge ei attpaa-skuffe med køl i bøtta, Fransen, naar han faar et realt svar som han liker. —

Straks der borte ligger Ulvehiet! Er det ikke vakkert aa se dit bort, slik en svart kveld som i kveld? Vinduene ligger tett paa hverandre i fire lange rekker, det lyser i de fleste av dem, det er som sjølveste julekvelden. Alle dere andre fillegaardene kan gaa hjem og legge dere! dømmer Matilde.

En full mann kommer sjanglende om hjørnet, han gaar midt i gaten, han bærer sin hatt i neven, han synger. — Irsj, der har vi Nøkken! tenker Matilde, han har vel tenkt sig hit naa, men forsyne mig om han skal hefte mig i kveld! Jeg veit raad med dig, Nøkken, jeg skal skremme dig, gamlen, jeg har lyst til

Digitized by Google

aa se hæljerna dine! Hun lukker døren bak sig, hun smyger sig inn i nærmeste port, hun staar stille og venter. Og Nøkken kommer støiende, han er mye til kar, hans røst runger: Se her er gutten som aldri sturer, jeg drakk igaar, og i dag jeg turer, jeg sørjer ikke for svøip og laken, jeg seller skjorta og ligger naken! — Andreas! roper det mot ham fra mørket. Han stanser, han setter hatten paa sig, han ser sig om: Jøssunavn! sier han. Hvem er det? — Det er hu Malla! svarer det fra porten. Gaa hjem og legg dig, Andreas! Ellers kommer jeg og tar dig! — Hyss da, hyss da, Malla! sier Nøkken. Kan du ikke væra snild naa da! Naa skal jeg gaa, hører du! — Du skal slutte med fylla! roper det mot ham. — Ja da, ja da, bare ikke skrik slik! sier Nøkken, han er blitt lav i maalet, han svarer hviskende ut i hytt og vær: Jeg gaar inn i losjen i morra! hvisker han. Er du fornøid d a? — Nei, naa kommer jeg og lugger dig! skriker det mot ham. — Au, au, au! remjer Nøkken, han holder paa hatten med begge hender, saa ingen skal faa tak i hans haar, han legger paa sprang.

— Da Matilde kommer inn i butikken igjen, staar fru Farmann der: Har du vært ute? spør hun. — Ja, jo, jeg var bare ute og saa paa kjerkeklokka! svarer Matilde. Hu er snart

Digitized by Google

elleve naa, kanskje jeg kan stenge? — Var det du som skremte Nøkken? spør fru Farmann. — Nøkken? sier Matilde, hun er hvit av uskyld. — Nøkken? Kjære, Nøkken har da ikke satt bena sine hit inn i hele dag! — Det er synd aa skremme slik en gammel krok som Nøkken! sier fru Farmann. Han bør ha fred for kona si naa! Hun plaget ham nok den tiden hun levet! — Ja, du kan stenge!

— Matilde gaar forbi nogen gutter som sitter paa trappa til ko-operativen og røiker og holder gøi. Hun kjenner dem alle fire, det er hyggelige gutter, de har det visst liddeli moro, det er kanskje han Harald som forteller de nye skrønene han har lært paa skoleskipet. Skrøner er det morsamste jeg veit! tenker Matilde. Men jeg har ikke tid til aa høre paa dom i kveld. Jeg vil gaa bort til porten og vente paa 'n Jonny!

— — — Ikke for det: Han fortjener neimen ikke at hu er stø for 'n! Grinete og ekkel er 'n bestandig, det er aldri nogen hygge ved 'n. De bor jo ved siden av hverandre, de har kjøkken sammen, de maa gaa til samme komfyren efter kaffekjelen om morgenen før de gaar til hvert sitt arbeide. Men er det annet enn et søvngrettent fjes aa se? Det er snøtt han grynter morn naar han forter sig avgaarde

Digitized by Google

klokka halv otte. — Morn! svarer Matilde og jeper efter ham. — Jøss, at en ung pen gutt kan væra saa grinete!

Om kvelden er det heller ikke stort aa se av 'n. H a n kommer jo hjem lenge før henne som ikke blir ferdig før klokka ti og over det. Og da er ikke h a n aa faa en gløtt av. Enda hu veit at han ikke har lagt sig. Hu har god greie paa at han sitter og henger over ei bok til langt ut paa natta.

Det h a r jo hendt at Matilde har satt sig til ute paa brøddunken i kjøkkenet, efter at hun er kommen hjem om kvelden. Kanskje han skal hit ut et ærend! har hun tenkt. Saa sitter vi og prater litt! Hu mama sover som en stein, jeg hører at mor h a n s snorker. Jeg vil nynne litt, saa han hører at jeg sitter her! — Og Matilde nynner. Lukker øinene og nynner. Nynner saa hun dupper og er nær paa aa stupe i gulvet. Da blir hun sint. Irsj! sier hun. Det er ogsaa en aa sitte og nynne for. Forsyne mig skulde jeg ikke ha lyst til aa nynne paa en annen maate! Men dette skal ialfall være siste gangen jeg venter paa 'n.

— Saa var det i gaar kveld. Hun hadde vasket sig under springen og flettet haaret sitt til natta, hun hadde ikke tenkt aa slenge sig ned paa brøddunken et eneste øieblikk, for hun

Digitized by Google

var trøtt. Da gikk det i gangdøra. Jøsses, hvem er detta? tenkte Matilde, er det tjuer, eller er det folk som gaar gæli? Nei, det er 'n Jonny, hu kjenner 'n paa ganga. Aa gid, han kommer hit, og jeg som staar slik! Jøss, der tar 'n i døra! Jeg maa gjømme mig!

— Matilde stod i kroken ved døren, han saa henne ikke. Han gikk mot vasken og grep vann-øsen, han drakk og gjorde sig ferdig, han vilde gaa inn. Da fikk han øie paa Matilde som stod og huket sig i kroken. Hun hadde slengt et haandklæ over skuldrene, hun var i hoselesten og underskjørtet, hun var blank i ansiktet efter saape, hun var pen og glatt paa haaret. — Gud du maa ikke se paa mig! sa hun. Hun smilte. Hun saa næsten undselig ut.

— Jonny drog øinene til sig, han snudde sig fra henne, han gikk mot kjøkkenbenken, mot vinduet, han stirret mot bakgaardens gule ruter. Da kneppet det borte ved døren, det blev braamørkt i kjøkkenet. — Matilde! hvisket Jonny. Hvad er det du finner paa, jente? Matilde svarte ikke. — Hu hadde kanskje smettet inn til sig sjøl. Slik ei skøiertøs! Men er det ikke hu som staar i kroken der, eller er det bare no tøi?

Jonny føler paa tøiet. Matilde kniser. —

Digitized by Google

Jonny sier ikke et ord, han tar haanden til sig, han staar stiv. Han staar like innpaa henne, han prøver aa puste rolig og stilt, h u n kniser ikke lenger. Ingen av dem rører sig. Og det er mørkt omkring dem.

Da kjenner Matilde atter en haand innpaa sig: Matilde! hvisker det. Hun svarer ikke, men hun legger sin haand ovenpaa den som rører henne, hennes fingre gir et svakt trykk. — Matilde! hvisker Jonny. — Ja! hvisker Matilde. — Matilde! hvisker han paa nytt. — Jeg staar jo her! hvisker Matilde. Aa er det du vil, Jonny?

En haand famler klosset nedover hennes kinn, en arm drar henne til sig, en munn leter sig frem. Jonny skjelver, Matilde skjelver, det er mørkt omkring dem, det er stilt. Saa knaker det i veggen bak dem, det er Jonnys mor som snur sig i sengen, og Matilde kjenner at armen omkring henne løsner, hennes munn har intet aa suge sig fast til. — Jonny! hvisker hun. — Møt mig i morra kveld! hvisker Jonny. Hu mor er vaaken, jeg tør ikke staa her lenger! — Mor di snorker igjen! hvisker Matilde. Men Jonny er alt borte ved døren, han har ikke et ord mer aa si henne, han lurer sig inn i kammerset til mor si. — Slemmen! hikster Ma-

Digitized by Google

tilde, hun glipper med øinene. — Irsj, for en vemmelig mamadalt!

— Det var igaar. Og i kveld gaar Matilde frem og tilbake utenfor Ulvehiet og venter paa Jonny. Og der borti gata kommer han!

— Jonny har etpar bøker fra Deichman under armen, han gaar i sine egne tanker, han vil svinge inn porten, men da staar jo Matilde der. — Jonny! sier hun. — Kveld! sier Jonny, han ser gretten og trøtt ut. — Staar du ute saa seint paa kvelden? — Jeg staar og venter paa non! sier Matilde, hun blir braasint, hun skulde ha lyst til aa flye paa 'n! Veit ikke h a n hvem hu venter paa? Har han gløмt det paa kjøkkenet i gaarkveld? — Jeg staar og venter paa en gutt, dersom du endelig skal ha greie paa det! blaaser hun. — Stakkars den gutten! sier Jonny, han har ikke mere paa hjerte, han vil gaa videre. Da blir hun spak, Matilde: Det er jo d i g jeg venter paa, Jonny! — Mig? Tøis! Er du mørkeredd? Tør du ikke gaa aleine i trappa? — Det nytter ikke aa snakke med 'n ikveld, tenker Matilde. Du store verda, aassen jeg skal gi'n inn — en annen gang! — Adjø! sier hun, hun snur sig rundt paa hælen. — Adjø! sier Jonny. — Men da han er helt fremme ved opgangen, har han henne efter sig igjen: Du bad mig om aa møte dig i kveld!

Digitized by Google

hvisker hun. Aa var det du vilde, Jonny? — Han staar med det ene benet paa trappen, han legger bøkene bedre til rette under armen: Jeg vilde bare si dig at du ikke behøver aa henge etter mig slik! sier Jonny. Det nytter dig ikke likevel! — Han rømmer da han har sagt det, Matilde hører hans haarde fotslag i stentrappene, hun staar og venter til han er helt oppe. Jo, han gikk inn gangdøra! Matilde spytter: Kyss katta!

Hun staar utenfor porten igjen. Naa er de borte, guttene paa trappa. Blaas paa dom, forresten! Var ikke hu altfor god til aa snakke med slike skyggeluegutter? — Jeg vil forsyne mig se aa treffe en fin herre i kveld! tenker Matilde. En fin herre med floss! Det blir langt aa gaa! Men skitt, det er helga i morra! — Hun gaar fort bortover gaten, hun svinger om non hjørner — og før hun vet av det staar hun utenfor Ulvehiet igjen. — Jeg trur jeg er gærn! sier Matilde. Aassen er det jeg flyer og tøiser! Men det er denna Fille-Jonny som har skylda! Han gjør mig reint rusk i hue! Gud naade han, slik som han skal faa i morra. Jeg kan forresten gi'n inn litt i kveld, hvis han er oppe! Jeg skal forte mig op og se etter! —

Digitized by Google

II.

Jonny sitter hjemme paa sitt kammers en eftermiddag utpaa vinteren. Han har fyret godt i ovnen, det durer i ovnspipa, det er hett og godt hos ham. Og rundt omkring ham er det stille. Ikke et skritt aa høre fra kammerset ovenpaa, ikke en stemme aa høre fra rummene ved siden av. Han er aldeles alene paa gangen.

Ute i kjøkkenet staar komfyren svart og kold. Skidne kopper og kniver ligger slengt bortover kjøkkenbenken, paa bordet staar en asjet med resten av en fleskebit og en halvspist potet, en halvtømt kaffekop staar ved siden av, dagens avis ligger opvrengt paa gulvet foran brøddunken. Det ser ut som om kjøkkenet er forlatt i stor hast. Det er vel nogen som har ropt paa de to kvinnfolkene som har sittet her og slukt sin middag, nogen som ikke har kunnet undvære dem lenger. — Kom til mig! Kom til mig! har klokkene kimet paa bryggeriet. Timen er forbi! — Fort dere! har sirenene ulet paa fabrik-

Digitized by Google

kene. — Og de to har sprunget op og trengt sig forbi hverandre, de har hastet mot sine porter, paa det at de skulde rekke innenfor dem før de sloges igjen. —

— Jonny har en bok foran sig paa bordet og en sigarett mellem fingrene. Han hakkehoster alt i ett av røken som svir i nesen og øinene. Han er ikke vant til aa lese og røke paa en gang. Men han faar venne sig til det. Og hu mor faar finne sig i at det trekker sig litt røik inn i gardinfilla. Hu faar da huske paa det at han ikke er non guttunge lenger! —

Ellers er ikke hu mor slik at hu sier no større. Hun kan gnaale litt om natta, naar han ligger og leser. — Du har ikke godt av aa ligge slik, for øia dine, gutten min! sier hun. — Jeg skal bare lesa ut detta kapitlet! sier Jonny. Og moren snorker igjen, og Jonny leser videre til boken er slukt. — Hun kan være litt engstelig naar han er sent ute en kveld, hun sitter og venter paa ham, ja det hender at hun gaar frem og tilbake og speider utenfor porten. — Jeg har vært saa redd for at det skulde ha hendt dig no gæli! sier hun. — Jeg maa vel ha lov til aa gaa paa sirkus en gang i mellom! sier Jonny. Moren tier. Hun setter frem mat, hun legger sig,

Digitized by Google

hun snur sig til veggen. Men om en stund kommer det: Jeg veit da det at du maa ha dig litt moro, gutten min! Og jeg er da saa glad for at du ikke ligner de andre guttene som ligger borti krokene og drikker og spiller kort! Men jeg hører jo aldri et blidt ord av dig, Jonny! Jeg ser jo aldri et smil av dig! — Jeg har no annet aa tenke paa enn aa gaa og smile støtt! sier Jonny. Ti still naa! Jeg faar inga greie paa det jeg leser! — Da tier hun, da snur hun sig, da sukker hun, da blir det stilt. — Nei, Jonny vil ikke tenke paa dette. Offor passer hu ikke p a a de faa gangene han e r blid? Som naa i gaar kveld? Kom ikke han hjem saa glad at det brant i ham, lengtet han ikke etter at hu skulde sitte oppe, gikk han ikke og hørte aassen hu spurte? Aa har du vært hen, gutten min? Gikk han ikke og laget et svar som skulde holde henne vaaken av stolthet? Jomen sa jeg det! I gaar sov hu saa hu snorket! Hu merket ikke at han klædde av sig, enda han slengte støvlene noksaa haardt i gulvet, hu grinte ikke over lesinga hans, hu bare sov. Slik var det støtt. Derfor blev det aldri til et godt ord eller et smil, heller. — Derfor lærte han sig til aa holde kjeft. — Naa kommer hu hjem om et par timer. Hu

Digitized by Google

kjenner at det er lagt i ovnen, hu lukter sigarett-røken, hu undrer sig. Men da er jeg ute! tenker Jonny, jeg kommer kanskje ikke hjem før seint, saa hu faar god tid til aa fundere. —

I gaar kveld! — Jonny ser ikke lenger i boken, han ser ingenting av det som er her. Han er i større og finere rum.

— Det var straks efter at sjefen hadde kommet ned i forretningen efter middagen i gaar. Han drog like inn paa kontoret sitt, han vinket til Jonny, som stod bak disken og ordnet nogen konvolutt-esker: Kom inn paa kontoret til mig! sa han. Jonny blev sprutrød, han skalv paa fingrene, det var uraad aa faa dyttet konvoluttene ned i eskene. — Ekspeditøren saa paa ham, fullmektigen saa paa ham, den andre visergutten stod og drog paa smilet. — Naa har'n Jonny gjort no gæli! tenkte han. Naa skal 'n inn aa faa kjeft, saan som jeg har faatt saa mange ganger. — Det er vel avskjed jeg skal ha! tenkte Jonny, jeg har jo hørt at dom ikke trenger mer enn én visergutt i butikken! — Naa faar du forte dig! sa ekspeditøren. — Ja! sa Jonny, han gikk bent paa, han banket. — Kom! svarte det. — Jonny stod inne paa kontoret. —

Sjefen sat og skar op posten, han nikket

Digitized by Google

til Jonny, han smilte litt ogsaa. Og all angst gled av gutten, han blev myk og varm, full av takk, likesom. Han kjente en trang til aa lure sig bak sjefen og klappe ham varsomt utenpaa klærne. Han hadde hatt den trangen ofte, naar sjefen hadde vært blid og sagt et godt ord. Han er den snildeste sjefen i verda! tenkte Jonny. Han glemte alle de gangene han hadde knyttet hendene og sagt ham sin fulle rasende mening naar han gikk for sig selv efter endt arbeidsdag. —

— Sjefen saa op: Du vet jo hvor jeg bor? sa han. — Ja! sa Jonny. — Vil du gjøre min kone og mig en tjeneste i kveld? Eller kanskje du skal bort? — Bort? Sat ikke sjefen der og smilte og blunket rent kameratslig til ham, var han ikke blidere enn han nogengang hadde vist sig mot baade fullmektigen og ekspeditøren? — Nei, jeg har ingenting aa gjøra i kveld! sa Jonny. — Saa ta luen din og gaa hjem til min kone, du! sa sjefen. Hun vil visst gjerne snakke med dig! Adjø da! — Og Jonny gikk. Og da han ringte paa hos fruen, var det bare det om han vilde se litt efter barna i kveld, mens hun og sjefen var i teatret. Piken hadde reist hjem fordi hun var syk. Og barna turde ikke være alene. —

— D e t var en kveld som det kunde lønne

Digitized by Google

sig aa tenke litt paa! Det hadde ikke skadet om nogen hadde sett ham!

Fruen gikk straks, han blev alene med barna. Det var en pike paa ti aar og en gutt paa otte. Han kjente dem fra før, de hadde vært nede i butikken, de hadde rotet og uryddet i alle skuffer, de hadde kløvet opover stiger, de hadde hoppet over disker, de hadde grepet Jonny i jakken og dratt ham foran disken og villet at han skulde staa bøiet, saa de kunde hoppe bukk over ham, de hadde holdt et syndig leven. — Men nu? Nu sat barna i hver sin dype lenestol og saa paa ham. De kjente ham ikke. — Heng luen din i gangen! sa piken. Den er saa stygg! — Du maa ikke sette dig i den stolen med de skidne klærne dine! sa gutten. Kan du ikke finne en stol i pikeværelset?

Jonny sat der saa genert saa han svettet. Bare tia vil gaa fort! tenkte han. Dom holder vel ikke paa lenger enn til klokka ti paa teatret! — Men saa blev piken urolig, hun sprang op fra stolen, hun drog broren med sig: Naa vil vi leke! sa hun. De glemte sin verdighet, de hoppet over stoler, de stupte kraalde i sofaen, de kløv op paa bordet og dumpet i gulvet. — Nei, nei, sa Jonny, dere

Digitized by Google

maa ikke holde slikt leven, mora deres liker det ikke, og hus paa at det bor folk underan!

De stusset et øieblikk, de stanset foran ham. Mora deres! hermet piken. — Folk underan! sa gutten. Saa lo de begge, de grep hverandre i hendene, de stormet inn i næste værelse. — Ta oss da vel! ropte de. — Jeg maa passe paa dom saa dom ikke gjør no gæli! tenkte Jonny, han gikk smaatt efter, han kom inn i et lyst, vakkert rum med to store senger og to smaa, han gikk videre til et rum med stort bord og mange stoler og skap og hylle med tallerkener rundt alle vegger. Men nu hadde barna lurt sig forbi ham, nu var de inne i sengerummet, nu var de inne i værelset med de dype lenestolene og pianoet igjen. — Nu vil vi danse! sa piken, da Jonny kom efter, nu skal du sette dig ved pianoet og spille for oss! — Spille? Jonny satte sig paa sin stol fra pikeværelset. — Jeg kan ikke spille piano! sa han. Jeg har 'ke lært det. — De saa paa ham, begge barna. — Hadde du ikke spilletimer da du var liten? sa piken. — Nei! sa Jonny. — Saa snild papa du har! sa gutten. — Jeg k a n ikke spille, jeg heller, men jeg m a a, jeg! — Men piken blaaste. Hun satte sig ved pianoet, fingrene hennes flagret over tangentene. — H u er

Digitized by Google

flinkere enn Gunhilde! tenkte Jonny. — Hu er visst likesaa flink som Spaniolen! Men piken blev snart lei av spillet, hun slog laaket igjen med et smeld, hun reiste sig. — Irsj, du er ikkeno morsom naar du ikke kan spille! sa hun.

Jonny sat der. Han var seksten aar, men han var den minste av dem alle, han visste ikke hvor han skulde gjøre av sig for de to ungene som stod foran ham og var sure av skuffelse over ham. Han stakk haanden i lommen efter et lommetørklæ til aa tørre svetten med, han fikk fatt paa no annet, han blev sittende en stund og tenke, han drog det frem — og no langt og blankt laa i hans haand. — Hvad er det? sa piken. — Faar jeg se! sa gutten, han kom helt borttil. — Aa, det er bare en harmonikk! sa Jonny. — Jeg vil ha'n! sa gutten. — Gaar det an aa spille paa den? sa piken. Jonny sat der. Han var liten ennu, men nu var det haap om aa vokse sig større. — Staa rolig, saa skal jeg blaase litt for dere! sa han. — Er det pent? sa piken. — Fort dig! sa gutten. Og Jonny satte harmonikken til munnen.

Han var logn og forsiktig i førsten, det var saavidt at tonene slapp frem mellem hendene hans som klemte om instrumentet. Ungene

Digitized by Google

liker vel ikke ei slik laat! tenkte han. Men han fikk mere og mere mot, barneøinene tok til aa lyse, pikeh begynte aa svinge sig, gutten fikk store øine. — Fortere! sa piken. — Sterkere! sa gutten. Og Jonny lystret dem begge. Han sat med halvlukkede øine og lot det staa til.

— Hvad var d e t for en vals? sa piken, da han var ferdig. — Det var Kväsär-valsen, sa Jonny. — Den har jeg ikke hørt før, men du sitter saa vondt, kom hit og sett dig i denne myke lenestolen! sa piken. — Jeg er saa stygg paa klærne! sa Jonny. — Det gjør ingenting, bare sett dig! sa piken. — Spill en til! sa gutten. Og Jonny byttet plass, han spillet én til, han spillet mange. Han sat saa godt — og barna var snilde.

Gutten tok litt efter litt til aa bli tung i øinene, piken danset ikke lenger. — Jeg vil legge mig! sa gutten. — Jeg skal følge dig! sa piken. De gikk inn i sengerummet, Jonny sat alene tilbake. — De har visst sovnet begge! tenkte han. Men da stod piken i døren, hun var i lang hvit kjole: Godnatt! sa hun. Jeg skal be far og mor gaa i teatret hver kveld herefter! Og saa skal du være hos oss! — Straks efter var det stilt. Jonny var den eneste som vaaket. —

Digitized by Google

Han sat lenge uten aa røre sig, han vilde ikke vekke dem. Men de pustet saa tungt der inne, de sov visst saa fast.

Jonny reiste sig. Han gav sig til aa gaa frem og tilbake i rummet, hans øine fór graadige omkring. Han aapnet pianoet, han la sine fingre paa tangentene, han slog an en sped tone. Han gikk bort til den store bokreolen med hundrevis av bøker i praktbind, han leste titler, han tok en og annen bok og bladet den igjennem, han flyttet paa nips, han dreiet paa vaser, han stirret paa familiefotografier, han satte sig i de mykeste stolene, han gikk og stirret rundt alle vegger, han blev mer og mer hjemme. Barna sov. Han var inne og tittet paa dem, han gikk videre, inn i spísestuen, ut i kjøkkenet med alle de rare tingene av messing og kobber, han vandret trygt mellem værelsene. — Her bor j e g ! tenkte Jonny. Det er mitt alt dette! — Han gikk med hendene paa ryggen som sjefen gjorde naar han gikk i tanker, han hadde deilige syner. —

— Klokken var tolv da det kneppet i entrélaasen, sjefen og fruen kom hjem. Jonny puttet alle sine drømme til side, han fant sig sin plass paa stolen fra pikeværelset, han blev liten igjen. —

Digitized by Google

— De kom inn, de var røde og blide, de smilte til ham. Fruen skyndte sig inn i soveværelset til de smaa, sjefen slengte sig ned i den dypeste lenestolen: Har ungene vært gærne? sa han, har de satt stua paa taket? — Nei, de har vært snilde, svarte Jonny, han saa i gulvet, sjefen var saa rar, han var saa blank i øinene, han hadde mistet alle forretningsrynker, han smilte med slapp munn: Vil du ha en pjolter, gutt? sa han. — Nei takk! sa Jonny. — Er du avholdsmann? flirte sjefen. — Ja, nei — svarte Jonny, det var ikke godt aa vite aassęn en skulde svare. — La nu Jonny faa fri! sa fruen, hun kom og tok ham i haanden: Tusen takk for i kveld! sa hun. — Men en sigarett skal han ha! sa sjefen, han rakte frem en pakke: Værsaagod! — Jonny kastet et øie paa fruen, han saa paa sjefen. Gjorde de narr av han, tru? — Værsaagod! sa sjefen. Eller kanskje du ikke røker? — Ja, nei, jeg vet ikke — sa Jonny. — Er du kanskje av de guttene som bare røker i gangene og i kjellerhalsene? sa sjefen. — Men Rikard, da! sa fruen. Ta dig en sigarett og røk den aapenlyst, du, sa sjefen, han spøkte ikke. — Du har godt av litt aa friske dig op med paa den lange hjemveien!

Digitized by Google

Se her har jeg en fyrstikke til dig! — Mange takk! sa Jonny. Han tok imot og tendte. —

Sjefen fulgte ham helt ut til entrédøren, han klappet ham paa akselen, han stakk til ham en femmer: Du skal faa fri i morgen eftermiddag! sa han. Minn mig paa det! — Ja takk! sa Jonny. Godnatt!

— Kunde ikke hu mor vært vaaken i gaar kveld, kunde hu ikke ha spurt: Aa har du vært henne saa seint? H a n hadde jo svar ferdig: Aa jeg har bare vært hos sjefen! Han og frua bad mig hjem! — Var ikke d e t et svar hu kunde hatt litt glede av? — Nei, hu mor sov.

Sjefen kom ikke i forretningen før middagen. Men da han kom, hadde han tatt paa sig sitt vanlige stramme hverdagsansikt. Han vinket Jonny med sig inn paa kontoret, han hadde et blekt smil til ham: Takk for igaar, Jonny! sa han. Barna vilde gjerne ha dig hjem hver kveld! Men hør her, gutten min: Du maa ikke spille harmonikk for dem! For folks skyld, skjønner du! Du har fri i eftermiddag! Adjø da! —

— — —

— Jonny ser paa klokken. Den er halv seks. Om en halv time kommer hu mor, om en halv time kommer det folk i rummene

Digitized by Google

over og under. Om en halv time er det slutt med hygga. — Jeg vil gaa ut! tenker Jonny.

Det er saa rart i gatene i eftermiddag. Saa uvant. Det lyser i alle butikker, arbeidsvogner ramler, unger leker, det hamrer paa verkstedene, aviskonene stikker inn i portrummene, det er arbeidstid. Gudskjelov at jeg er fri! tenker Jonny, men han kan ikke riktig nyte friheten. Jeg skulde naa egentlig ha vært i forretningen! tenker han. Naa er vel sjefen sur og gretten i morra, og jeg faar dobbelt saa mye aa gjøra! —

— Matilde staar paa trappen utenfor fru Farmann da han gaar forbi. — Jøss, er du fri saa tidlig! sier hun. — Ja, jeg s k a l et sted, svarer Jonny, han skotter saa vidt op paa henne, han har ikke lyst til aa stanse. — Kanskje du er bedt d i t bort? sier Matilde, det er jebursdagen hennes i dag, hu er seksten aar, jaala, det henger flagg ut av vinduet hos dom, hu var innom her i efta og kjøpte sigarer til papan sin, hu hadde en diger kakepose i handa, hu hadde ny kaape som hu skulde vise fram. — Hvem tuller du om? sier Jonny. — Jeg snakker om 'a Gunhilde, kjæresten din! svarer Matilde. — Ja, det er dit jeg skal, hvis du ikke har vondt av det! sier Jonny. — Eklingen! tenker Ma-

Digitized by Google

tilde, hun ser efter ham. Gudskjelov at jeg fikk juksa 'a Gunhilde paa sigarene! —

— Jeg blaaser i 'a Gunhilde! tenker Jonny, han nærmer sig det vesle huset hennes, der et stort flagg henger ut over fortouget, han gaar forbi uten saa mye som aa titte inn gjennem vinduene. — Han hadde sett hende bare nogen faa ganger i vinter, etpar ganger hadde hun hilst paa ham og snakket med ham, etpar ganger hadde hun gaatt forbi uten aa ville se ham. — Jeg blaaser 'a full! tenker Jonny. — Jeg har sett folk før! Jeg har vært i finere hus enn hennes!

Han stanser nedi gaten: Pokkern, aa skal jeg nedover her aa gjøra? tenker han, han snur, han gaar opover igjen, han stanser et øieblikk utenfor det vesle huset. Det lyser bak rullegardinene, han ser skyggen av flere mennesker, han hører klimpring paa gitarstrenger, han hører sang, ja han hører Gunhildes lyse stemme. — Jonny gaar videre opover. Hu synger pent! tenker han, han husker første gangen han saa henne, det var i Templet, hun var hvit og vakker, hun sang om engler. Han husker siste gangen han hørte sangen hennes, det var i sommer, han hadde blitt med frelsesarméen paa tur fordi han visste at h u n skulde være med, han

Digitized by Google

hadde gaatt omkring henne hele dagen for aa vise sig frem, hun hadde ikke villet se ham. Hun sat i en klynge av glad ungdom, dagen var full av jubel. Men Jonny gikk for sig selv og sturet mellem trestammene. —

Saa var det da de reiste hjemover med dampbaaten om natten. Det var kjølig, det var mørkt, de fleste hadde samlet sig nedenunder, der var stort jubel- og bønnemøte nede i salonen. Men oppe paa dekket sat Jonny for sig selv. Han hadde ingenting aa juble over, det var heller ingen utsikt til aa faa det han kunde ha lyst til aa be om. —

Da kom det nogen i trappen fra salonen. Det var Gunhilde. Hun hadde slengt en sid kaape paa sig, hun hadde et skjerf om hodet, hun hadde visst tenkt aa slaa sig t i l her oppe.

— Jonny stod nogen skritt fra henne, han rørte sig ikke, han holdt pusten, han var redd for aa jage henne ned igjen. Da kom hun rett bort til ham: Uff, det var kvalmt der nede! sa hun. Kom Jonny, saa gaar vi bort og setter oss og faar litt frisk luft!

— Den natten sang hun. Mange vakre sanger sang hun. — Synes du ikke d e n er pen, Jonny, spurte hun hver gang efter siste verset. — Jo! sa Jonny. Syng en til! bad han.

Digitized by Google

Og Gunhilde sang. — Hu synger bare for m i g! tenkte Jonny. — Jeg vil be 'a om aa faa følge 'a hjem! Men da byen nærmet sig, blev det mindre med sangen. Da folk kom stimlende op paa dekket, blev Gunhilde taus. Og hun blev borte i trengselen paa bryggen. Jonny maatte gaa alene. —

— Jeg blaaser i 'a Gunhilde! tenker Jonny. Men jeg kan jo alltid staa utenfor og høre paa sangen hennes! — Han nærmer sig huset for tredje gang. Men stanser. Han hører latter og knising, han hører Gunhildes stemme, hun og to andre piker kommer ut gjennem haveporten, de gaar arm i arm. Det er best aa snu! tenker Jonny. Neggom jeg gjør! tenker han. Han gaar rett paa, han har travelt, han s k a l et sted. — Undskyld! sier han da han støter paa pikene, han drar av sig luen, han lar dem komme forbi paa det smale fortouget. — Gid, hvad var det for en raring? kniser en av pikene. — Kjente du 'n? kniser den andre. — Det er en som bor i den fæle gaarden dere ser derborte! sier Gunhilde. Han henger etter mig bestandig! — Men skynd dere naa, før bakerforretningen stenger! —

Men Jonny staar og ser efter dem. Han er ikke sint, langtifra, han er ikke lei sig,

Digitized by Google

han kjenner sig bare saa lett. — Er det ikke det jeg bestandig har sagt, at jeg blaaser i 'a Gunhilde? Hvad var det hu Matilde sa? Jaala! sa hu. — Nei, naa har jeg herren forsyne mig løst paa en sigarett!

Matilde blev het og forlegen av salighet da Jonny stod i sigarbutikken. Hun vimset og ryddet, hun fant en støveklut til disken. — Irsj, det blir saa fort fælt her! sa hun, en faar ikke annet gjort enn aa ordne hele dagen! — Jeg skal bare ha en sigarett! sa Jonny. — Matilde gjorde miner, hun la en hel pakke foran ham: Putt den i lomma! hvisket hun. Takk, den koster tre øre! — Men Jonny var ikke aa spøke med: Jeg skal bare ha én! sa han høit, det kunde høres helt inn til fru Farmann paa kjøkkenet. — Versaagod! sa Matilde.

Men da Jonny skulde gaa, var det h a n som hvisket. — Er du snart fri? hvisket han. — Matilde var furten, det skjeller dig ikke! hadde hun tenkt aa hviske tilbake, men da Jonny stod ved døren, var furtingen over: Aa mange er klokka? spurte hun. — Klokka er snart otte! hvisket Jonny. — Vent paa mig bortpaa hjørnet! sa Matilde.

Og da Jonny hadde staatt paa hjørnet i

Digitized by Google

ti minutter, kom Matilde flagrende efter ham: — Jeg sa til frua at jeg hadde slik gresselig tannverk! jublet Matilde. — Da faar du gaa hjem og legge dig, sa frua. — Og jeg flaug!

De gikk ved siden av hverandre gjennem gatene, de svinget om hjørner. Jonny hadde kanskje et maal, men han nevnte det ikke, Matilde behøvde intet maal, hun var jo i følge med Jonny. — Men Jonny stanset utenfor to store, lyse vinduer. — Har du lyst paa et glas øl? spurte han. — Øl? tenkte Matilde, hun likte nok øl, hun hadde ofte lurt i sig litt øl sammen med andre gutter. Men sammen med Jonny? — Nei takk, jeg er ikke tørst! sa Matilde. — Kom naa! sa Jonny. Han skjøv henne foran sig gjennem døren. — To flasker øl! sa han til mannen ved disken. Og han fant et bord. Og øllet kom. —

— — — Jeg trur du er gælen! kniser Matilde, slepp mig, Jonny, ser du ikke det kommer folk borti gata, la vors stikke inn i en port da, ialfall! — Port? sier Jonny, han er litt valen i tungen, hans øine er vaate og tunge: Aa har vi i portrummene aa gjøra, har vi ikke plass nok her i denna breie gata? Kom jente! Han river hennes hode til sig, han kysser henne kort og haardt,

Digitized by Google

han slipper henne: Naa er det gjort! sier han. Naa veit du aa du har mig hen! Ta mig naa i armen, saa gaar vi hjem!

— Gud, han er visst full! tenker Matilde. Var det ikke det jeg sa at han taalte ikke alt det øllet? Bare vi naa ikke møter kjente, saa det blir sladder, bare naa mor hans sover, saa det ikke blir leven! Hun skjønner sig ikke paa sig sjøl, Matilde. Hun er saa lei sig at hun gjerne skulde sette i aa tute, tenk at han J o n n y skulde vise sig fram slik for folk! Men hun er likesom glad ogsaa, hun har en følelse av verdighet der hun gaar og støtter ham: Det er j e g som leier'n! tenker hun. Og jeg skal nok passe paa'n! Ingen skal faa lov til aa røre'n!

Men det er ingen synd paa Jonny, han har aldri vært slik kar som han er i kveld, han er full av planer, han har store syner, han aapner sitt hjerte og aapenbarer alle sine drømmer. — Trur du mig ikke? sier han til Matilde. — Joda, du kan da begripe det! sier Matilde, hun har næsten ikke tid til aa høre paa ham, enda hun selv er tatt med i hans planer, hun ser en konstabel borti gaten, hun maa passe paa Jonny saa han gaar støtt. Men Jonny skravler og preker. — Pokkern at jeg ikke har en sigarett! sier han. Ma-

Digitized by Google

tilde har en pakke i lommen, hun rev den med sig da hun sprang fra fru Farmann, det var til Jonny hun tok den, men hun har ikke vaaget sig frem med den, han er saa rar Jonny, naar det gjelder slikt. Nu griper hun efter den, men hun tenker sig om. — Han Jonny har ikke godt av at røike naa! tenker hun. Han skal faa pakka i morra! — Gudskjelov, der stakk konstablen om hjørnet! —

Jonny blir tausere og tausere eftersom han nærmer sig Ulvehiet, han blir blekere og blekere, han tar sig ofte til pannen og tørker svetten av sig. Matilde blir engstelig, hun har vært ute før i kveld, hun vet hvad der skal komme. Hun setter større fart paa, gudskjelov, naa er de ved porten. Ta dig sammen naa, Jonny! sier hun, han vil gi sig over i portrummet, hun drar ham med sig, bort til gaardens mørkeste krok drar hun ham. Saa gaar hun fra ham. Setter sig til aa vente paa trappen utenfor opgangen. — Stakkars Jonny i morra! tenker hun. Det er enda godt at det er mørkt i vinduet hans. Hu sover vel da, mor hans! —

Jonny sier ikke et ord da de famler sig opover de mørke stentrappene. Men da de staar i gangen, griper han henne om armen:

Digitized by Google

Stikk inn til mig i morra tidlig da, Matilde! hvisker han. Det er no jeg maa snakke med dig om! — Ja, svarer Matilde. Saa aapner de stilt hver sin dør. —

— Men i kveld ligger Jonnys mor vaaken, i kveld snorker hun ikke Hun hører Jonny i gangen, hun hører han aapner døren, hun hører han tukler med klærne. Men hvad gaar det av gutten, han blir jo aldri ferdig, han har jo ikke faatt av sig støvlene ennaa, sitter han og sovner paa stolen? — Jonny! — sier hun. Jonny svarer, det er som et grynt, han puster tungt. — I Jesu navn! sier moren, hun farer op, hun skrur paa lyset. Jonny sitter der, han er gul i ansiktet, svettperlene staar blanke paa hans panne, han biter tennene sammen for aa holde noget igjen. Moren staar foran ham, hun er hvit av raseri. Jeg skal slaa'n! tenker hun. Jeg skal drepa'n! — Hun griper ham om begge akslene, hun rister ham. Jonny! Jonny! — Ja, mumler Jonny, han ser paa henne, hans øine er døde. Han prøver reise sig, det bryter i hans kjever, han vil til kjøkkenet. — Du sitter der, ditt svin! sier moren. Jeg skal hente det du har bruk for!

— Jonny ligger, hans mor har klædt av ham, hun sitter ved sengen og rugger og

Digitized by Google

rugger, hun stirrer paa ham, sinnet er gaatt av henne. — Det er non som har skjenket gutten min full! tenker hun. Det er non djevler som har vært stygge mot'n! — Jonny! Hun bøier sig over ham: Hvem har du vært sammen med, gutten min? Si naa til mor di hvem det er som har narret dig til aa drikke! — Jeg har vært sammen med'a Matilde! mumler Jonny, han vil ikke lyve, han kjenner for en gangs skyld litt godhet for sin mor, og litt skamfullhet. — Med'a Matilde? sier moren. Raseriet holder paa aa bryte frem i henne paa nytt. Jonny svarer ikke, han sover. Men moren reiser sig, hun gaar mot døren: Jeg skal gi den taska inn! sier hun. Det kan forresten væra til i morra! Men da skal jeg gaa like bort til fru Farmann og fortelle hvad hu er for ei dokke!

— — —

— Da Matilde skulde smette inn til Jonny morgenen efter, var døren laast. — Det er mig, Jonny! sa hun gjennem nøkkelhullet. Ingen svarte. Blaas paa dig da! sa Matilde. Ærsj, for en jaaling! — Forresten visste jeg det før, at du ikke vilde aapne! —

Men det var til ingen nytte at Matilde stod og brukte sig. Jonny var ikke inne, han hørte henne ikke. Nei, Jonny hadde

Digitized by Google

lurt sig ut straks efter sin mor. Han turde ikke møte folk i trappene eller paa gatene heromkring i dag. Dom visste naturligvis allesammen aassen det hadde vært med 'n i gaarkveld. Kanskje det kom non ned og fortalte det til sjefen ogsaa! Jonny hadde tatt veien ned mot bryggene. For han kom visst til aa kaste sig i sjøen i dag. —

Digitized by Google

III.

Det er ikke greit aa være Matilde. Alt gaar saa vrangt for henne, hun er nære paa aa miste humøret. Var det ikke hun som skulde ha silkebluser og øredobber og skibukser og ringer paa alle fingrene? Jo, det var nok det. Men det er ikke videre silke i den halvskidne flanelsblusen hun har paa sig, hennes hender har ikke annet til pryd enn etpar ringer hun har funnet i forundringspakker. Og de andre herlighetene er det best aa tie stille med. —Jeg blir visst nødt til aa gaa inn i frelserarmen! tenker Matilde. D e r bruker dom ikke stor stasen. Jeg veit om ei uniform jeg kan faa kjøpt billig av ei jente som er frafalden. —

— Du faar slutte i denna sigarsjappa! gnaaler moren. Du faar byne paa fabrikken og tjene litt penger, tøs! Du ser jeg er gammal og orker ikke stort mere! — Ti naa stille da! svarer Matilde. Jeg skal si op den første, hører du! — Men Matilde sier

Digitized by Google

ikke op, hun tenker ikke engang paa det. — Fabrikkjente? Aa nei, det e r fint, men det f a a r væra!

Hun hadde vært hos fru Farmann over et aar nu. Hun likte sig der, hun hadde det godt. Kunde hun likere ha det enn aa sitte innenfor en disk og lese røverromaner hele dagen? — At du ikke faar dig et haandarbeide! sa fru Farmann. Du maa ha bedre av det, enn av aa sitte slik og henge over en bok! — Jo, jeg skal kjøpe stoff til en hardangersøms-løper den første! svarte Matilde. Jeg har ikke penger akkurat naa! — Du kan faa laane av mig! sa fru Farmann. — Ja takk, men det haster ikke! svarte Matilde. Men fru Farmann var stri, hun fant frem noget fra en av sine mange skuffer, hun la det paa disken foran Matilde: Se her har jeg en halvferdig duk! sa hun. Og her er naal og garn og saks og fingerbøl. Jeg ser ikke saapass at jeg kan gjøre den ferdig, men ta den du, Matilde, du skal f a a den! — Aa gid er det sant! sa Matilde, hun hoppet næsten, hun maatte jo vise sig glad. — Ja, du k a n vel brodere litt? spurte fru Farmann. — Joda, jeg broderte en slik en til 'a mama ifjor! sa Matilde. Hun saa paa duken. En del av den var utsydd med røde roser og

Digitized by Google

grønne blade, men størsteparten var bare paategnet. — Aa Gud, saa vrient detta ser ut! tenkte Matilde. Detta greier jeg aldri i livet! — Synes du ikke duken er pen? sa fru Farmann. — Han er nydelig! sa Matilde. Den kommer til aa ta sig vakkert ut paa sybordet mitt! —

— Matilde satte sig paa sin stol bak disken, da fru Farmann gikk. Hun var sint, hun feiet duken til side. — Jeg trur kjerringa er gærn! tenkte hun. Aassen vil hu jeg skal faa tredd den tjukke traaden gjennom den fine naala! Og saa alle disse rosene! Nei, jeg faar flye bort til 'a Laura i kveld og faa 'a til aa hjelpe mig. Hu er jo saa flink til saant fanteri! Forresten saa har jeg no annet aa gjøra enn aa kaste tia bort til slikt!

— Matilde har ikke snakket med Jonny siden den kvelden han var — ja, siden den kvelden hun leiet ham hjem fra restaurationen. Han er blitt saa stor paa det naa, han bruker stiv hatt, han har kastet ullkraven, han har begyndt med hvit snipp som han skifter hver søndag. Han er ikke visergutt lenger, han er steget til lagermann. Han henter sin kaffe paa komfyren tidlig om morgenen mens Matilde ligger og drunter og blingser paa klokka, han er hjemme før

Digitized by Google

henne om kvelden, hun hører bare hans gretne stemme fra kammerset, naar han griner paa moren. — Tosken! tenker Matilde. Har h a n no aa blære sig av? Nei, enten vil jeg ha mig en herre med floss! Eller saa vil jeg ha mig en real gutt med ei skyggelue bak i nakken! Og dom er det gudskjelov nok av! —

— Det kommer en gutt inn i butikken til henne en dag. Det er 'n Harald som var paa skoleskipet, naa kommer 'n fra langfart, ja han har visst vært helt over i England. Han drar en hel haug med penger op fra bukselommen, han kjøper ti pakker sigaretter, han teller ikke engang pengene han faar igjen paa tikroningen, han bare soper dem til sig og heller dem ned i vestelommen. — Jøss, saa voksen han er blitt! tenker Matilde. Han er svart av skjeggstubb under nesen og paa haken! Og slike breie aksler! Og har du nongang sett saanne digre never! De er brune av tjære, de er blaa av tusjmerker, de maa være farlige aa komme ut for, naar de tar hardt i! — Kan du ikke bli med ut en tur? sier Harald. — Er du tullete! sier Matilde, jeg er ikke fri før klokka ni ikveld! — Aal reit, jeg skal vente paa dig utenfor butikken! sier Harald. — Nei, jeg skal i frelser-

Digitized by Google

armen i kveld! sier Matilde. — Dit skal jeg au, halleluja! sier Harald. — Ja, jeg v e n t e r ikke paa dig! sier Matilde. Hvis du ikke er der paa flekken, møter jeg en annen en! — Det fins ikke den jenta i verda som kan si at hu har v e n t a paa mig! svarer 'n Harald, han blaaser store røkskyer, han sender en flott straale tvers over disken og helt bort i ovnskroken. — Morn! sier han, han sveiver ut døren. — Morn! sier Matilde. —

— Hun forsov sig morgenen efter, ja klokka var over ti da hun skvatt op fra sengen. — Aa gud! sa hun, hun gav sig til aa flye omkring, hun fant ikke strømpene sine, hun fant ikke kjolen sin, hun blev livende redd, hun slengte sig ned paa sengekanten igjen. — Jeg er sjuk! sa hun. Jeg har vondt i hue, frua kan godt komma og se at jeg ligger her! — Frua! Matilde fór op igjen, nei, hun maatte i butikken, det laa noget i en skuff der som frua ikke maatte faa greie paa, noget smaatteri hun hadde tatt til sig. — Aa gud, aa er strømpene mine hen! sa Matilde, hun snufset av angst, hun klasket barbent rundt paa gulvet. — Herre gud, naa maa du hjælpe mig aa finne strømpene mine, saa skal jeg gaa inn i armén i denne kveld! bad hun. — Jo, naa har jeg det! Matilde

Digitized by Google

flagret ut i kjøkkenet, der laa tøiet hennes paa en stol. Hun hadde klædd av sig d e r i natt, saa moren ikke skulde vaakne. —

— Fru Farmann sitter selv bak disken, da Matilde kommer. Hun ser paa henne, hun sier ingenting. Men Matilde har alle sine ord ferdig, hun har diktet dem paa sin flukt over gaten: De maa undskylde at jeg kommer saa sent! sier hun. Jeg maatte dessverre besøke min søster paa institutet i formiddag, vi fikk beskjed om at hun er syk! sier Matilde. — Du faar gaa inn i kjøkkenet og vaske søvnen ut av øinene paa dig og greie haaret ditt og snøre igjen støvlene dine! sier fru Farmann. Og har du ikke hatt tid til aa spise, saa se og finn dig litt mat, jenta mi! — Matilde maa for en gangs skyld slaa øinene i gulvet. Saa skynder hun sig inn paa kjøkkenet, hun er rød av skam: Nei for et krøtter jeg var til aa juge denna gangen! tenker hun.

— Det blev nok ingenting av med Frelsesarméen for det første. Han Harald passet jo paa henne hver eneste kveld naar hun slapp ut. Og hadde h a n lyst til aa gaa paa frelsesmøter den korte tia han var hjemme? Aa nei, det var dans for alt med 'n Harald, det var Casino en kveld, det var Frysjuhall en annen kveld, det var Festiviteten den tredje.

Digitized by Google

Matilde var lei henget hans, hun var slapp og hanglete efter nattevaakingen, og forresten saa brydde hun sig ikke det døit om 'n. Gudskjelov for det! tenkte hun den dagen hun hørte at han hadde faatt hyre og skulde helt til Kina. — Jeg begriper ikke aa jeg har vært hen, som har gitt mig i følge med en slik sleivendal! Saa stygg som han er! Og dissa digre tjærelabbene hans! — Jeg kjenner en gutt med hvite, pene hender! tenker Matilde. Jeg traff 'n Jonny paa kjøkkenet i dag tidlig. Han var blid. Han hilste. —

— — —

Der gaar nogen uker, og Matilde blir stille og taus. Hun er blek om nebbet, hun er mørk kring øinene. Hun sitter bak fru Farmanns disk med hendene i fanget, hun leser ikke lenger, hun stirrer frem for sig, hun er ferdig med alt paa jorderig, hun er gammel og mett av dage, hun er sytten aar.

Det er vaar utenfor, paa solsiden av gaten tiner is og snø, vannet velter frem gjennem rennestenen, guttene klinker i portrummene, de hypper paa butikktrappene, ja de setter sig ogsaa paa Matildes trapp med sin skidne kortstokk og sine kobberskillinger. Men de faar ikke stor roligheten. Matilde passer dem op, hun kaster sig over dem, hun gulver dem

Digitized by Google

fra hverandre, hun slenger kortlek og skillinger ut i gaten. — Fantunger! sier hun. Og fantungene staar og ser paa henne. De skjønner ingenting. Ifjor var jo hu Matilde med paa hyppinga, da sat hu jo paa trappa hos dem hele dagen og la sine skillinger paa haugene, da var det snøtt hu hadde tid til aa ekspedere naar nogen kom for aa handle. — Vi h a r dessverre ikke i dag! svarte hu da. Skyndt dig og gi naa da, Tommen! — Nei, i aar er ikke Matilde slik, i aar sitter hun og sturer bak disken, hun gaar like hjem om kveldene. Guttene i portene haaner henne, skal du legge dig tidlig og spara til ring? fleiper de. Matilde svarer ikke. — Jøss, saa rar hu er blitt! sier guttene.

— Ja, Matilde er rar, hun skjønner det selv, men hun kan ikke for det. Se naa aassen hun er mot 'n Jonny! Han Jonny har vært blid mot henne mange morgener i trekk, han har kommet ut halvnaken som i gamle dager, han har vasket sig under springen saa hun har sett det, han har satt sig paa kjøkkenbenken med kaffekoppen sin, det har ikke vært maate paa velstand. Men hvad har Matilde gjort? Hun har smøget unda, hun har rømt inn i stua, hun har satt sig til aa sippe paa sengekanten. — Nei aa nei, aassen jeg har

Digitized by Google

stelt mig! har hun jamret. Jeg tør ikke se paa 'n mere! Den stygge Harald'n som skulde narre mig bort i detta!

— Men en kveld gaar Matilde ut, en kveld gaar hun inn i byen, en kveld sitter hun i en krok for sig selv paa den aller bakerste benken i Templet. Foran sig har hun rad efter rad av lutende rygger, men der oppe paa plattformen er det ansikter aa se, glade ansikter som skinner. Se der ved pianoet sitter en som hun kjenner, det er Gunhilde, hu pene Gunhilde fra det vesle huset. Saa vakker hu er! tenker Matilde, er det no rart i at 'n Jonny er glad i 'a? Matilde er ikke sint paa henne lenger, den som kunde faa sitta ved siden av 'a! tenker hun, den som kunde faa ta 'a om halsen! Bak Gunhilde sitter en hel rekke med piker med gitar i band om halsen. Den som kunde faa sitta sammen med dom! tenker Matilde. Jeg skal kjøpe mig gitar naar jeg faar lønna mi!

Matilde sitter til møtet er slutt, hun blir sittende til eftermøtet da soldatene gaar ned fra plattformen paa jakt etter sjele. — Bare ingen kommer hit til mig! tenker Matilde, aa jo, bare en vilde komma hit til mig og snakke litt godt for mig! — Jo, se der kommer en, han trenger sig frem mellem benkene, han

Digitized by Google

har faatt øie paa henne som sitter der blek i kroken, det er visst en fiende som er lett aa beseire. Han bøier sig over Matilde, han tar henne i haanden, hans røst er varm og god, han har all verdens glede aa by til den som vil ta imot. — Men Matilde er ikke saa lett aa overvinne likevel, hun blir stivere og haardere til lenger han snakker, hun sitter og ser paa den haanden som holder hennes, en barket neve med hjerte og kors og anker i tusj. Og Matilde kommer i tanker om andre never, om en annen arm som har ligget rundt hennes hals, om en annen tusjmerket haand som har klemt hennes. Og hun blir sterk. Nei, denne gangen vil hun ikke falle, denne gangen vil hun holde igjen! Hun reiser sig. — Slepp mig! sier hun. Hun river sig løs, hun skynder sig mot døren. Men soldaten staar og ser bedrøvet efter henne. Han er litt arg ogsaa. Han trodde næsten han hadde faatt henne mør nok til bodsbenken nu! Ja, ja, friskt mod. Han faar begynne p a a igjen et annet sted. Se derborte sitter en gammel kone og snufser! —

— Matilde gaar like hjem om kveldene, hun har laant sig en gitar av Laura som er frafalden, hun gaar til Solfadia i bakgaarden og skal lære sig aa spille. Og hun kan ikke

Digitized by Google

bedre menneske komme til, Solfadia er offisersaspirant, hun skal inn paa krigsskolen til høsten, hun kan bruke sine vaapen. Og hennes gode øine lyser av glede da hun viser Matilde haandgrepene. — Dette er C og dette er D og dette er G og dette er E! sier hun. — Aalreit! sier Matilde, hun prøver saa godt hun kan, hun griper feil, hun trykker ikke haardt nok paa, hun faar ikke strengene til aa klinge. Men Solfadia er taalmodig, naa synger vi en sang! sier hun. Gjør naa akkurat som jeg gjør! Og Solfadia synger, hennes fingre løper lett over strengene, det klinger som gullharper! tenker Matilde: Til hjemmet hist hos Gud vi drager, vil du med? synger Solfadia, og Matilde synger med, ordene kan hun jo fra friluftsmøtene paa løkka, det gaar bra! synes hun, hun durer i vei paa gitaren, grepene er visst litt gale, strengene dirrer som hyssing, men Matilde er fornøiet. — Jeg trur det er lett aa lære! sier hun. Men da hun sitter oppe i sin egen stue og strever saa fingrene blir saare, kommer mismodet over henne. — Jeg begriper ikke offor all ting skal gjøras saa vrangt! sier hun, hun legger gitaren til side, hun gir op. Saa finner hun frem en munnharmonikk fra en av kommodeskuffene, det er et instrument hun

Digitized by Google

greier bedre, det er musikk hun har anlegg for. Og stuen fylles av melodier, det durer i skjelvetoner, Matilde er salig. Detta er musikk som er verdt aa høre paa, detta er musikk ingen andre skal dukke henne i! Er ikke hu den flinkeste til aa spelle harmonikk av alle jentene i Ulvehiet — ja av guttene med? Jeg skal bli frelst, jeg skal staa paa plattforma og blaase for tusen mennesker! tenker Matilde. — Hold naa fred med denna ugudelige musikken! sier hennes mor, hun har lagt sig, hun er trøtt. — Hold kjeften paa dig, hører du ikke det er reliøse sanger jeg blaaser! sier Matilde. Og hun lukker øinene og hun spiller den vakreste sangen hun vet: Hin time i Getsemane, jeg aldri glemme kan. —

— Matilde!

— Fru Farmann sitter paa sin vanlige plass i sofaen ved kjøkkenvinduet da Matilde sier godnatt. — Vil du hjelpe mig aa nøste disse garnfeddene? spør hun. Matilde svarer ikke. Hun har foresatt sig aa gaa til Konstanse i kveld, hun maa snakke med nogen, hun maa ha raad av et menneske som har litt greie paa livet, for naa orker hun ikke gaa slik i en stadig angst lenger. — Kom, sett dig! sier fru Farmann. Og Matilde setter sig foran

Digitized by Google

henne, hun løfter sine armer og mottar feddene. Fru Farmann nøster.

— Du er saa blek om dagen! sier hun om en stund. — Blek? Aa nei, fru Farmann har daarlige øine, hun ser ikke et skritt frem for sig. Matilde blek? — Kan en ung pike ønske sig vakrere farve, er ikke hennes ansikt og hals dekket av dyp rødme? — Du er ikke frisk! sier fru Farmann. Det er best du gaar til doktoren, jenta mi!

Doktoren? Matilde kvekker i, men hun aapner ikke sin munn til svar, hennes øine stirrer paa fruens haand som svirrer med rasende fart kring garnnøstet, hun blir svimmel av aa se paa det, armene hennes tar til aa dirre, traadene glir frem over hennes fingre, garnet kommer i ugreie, feddene blir en eneste floke. — Nei, dette gaar ikke! sier fru Farmann. Kom hit med garnet, Matilde! Og saa setter vi to oss til aa snakke med hverandre! Men denne gangen tror jeg ikke du staar dig paa aa lyve!

— Matilde kom sent hjem den kvelden. Hennes mor hadde sovnet, men var det fred aa faa? Hun vaaknet av musikk, det var Matilde som hadde satt sig oppaa bordet med harmonikken. — Jeg trur tøsa er spenna gærn! sa moren. Veit du ikke at det er

Digitized by Google

høgstnattes, kanskje du vil innbille mig at den visa ogsaa er reliøs? — Nei, det er en ny reinlender! sa Matilde. — Naa kommer du og legger dig! sa moren, hennes tunge kom i fart, den løp lenge før den kunde stoppe. Matilde var ikke lik sig selv, hun tok ikke igjen, hun var lydig som et lam, hun hektet op sine klær, hun slukket lyset og la sig paa sin plass ved veggen bak moren. Men hun sovnet ikke, hun snudde sig paa alle sider og kanter, hun trykket sig inn til moren, det var ikke fred aa faa. — Ligg rolig, tøs! glefser moren. Men hvad gaar det av tøsa, er hu blitt reint tullete? — Skammer du dig ikke? — Nei, Matilde skammer sig ikke, hun slaar armene om halsen paa mor si, hun legger ansiktet inn til hennes, hun snufser. — Aa er det med dig, Matilda mi? sier moren. Hun blir rørt der hun ligger, det er saa lenge siden hun har kjent armer om halsen sin.— Har non vært leie mot dig, stubben min! — Aa nei, det er bare det at jeg er saa liddelig gla! hikster Matilde, naa gir hun sig gudhjelpe mig til aa stortute. — Glad? Moren funderer, hun blir helt vaaken. — Glad? — Er det non som har gitt dig mange penger? spør hun. Eller aa er det? — Det skulde du bare veta! sier Matilde, hun trekker armene

Digitized by Google

til sig, hun flytter sig godt inn til veggen, hun slutter med hikstingen. — Naa skal du værsgod si mig aa det er! graver moren, naa er hun ivrig, naa er hun ikke gjerrig paa en halvtime av nattesøvnen. Men Matilde svarer ikke, hun tar til aa puste tungt. — Hu har sovna! tenker moren, kanskje non har skjenkt 'a, det er vel derfor hu er saa rar! — Uff, den som har voksne unger! Hun gremmer sig, hun snorker. —

Men Matilde ligger vaaken. — Jeg faar nok ikke blund paa øia i hele natt! tenker hun. Nei saa heldig at jeg kom til aa snakke med frua! — Du bare gaar og innbiller dig no! sa hu. Det er ikke mere i veien med dig, enn det er med mig! Sa du ikke at det er over seks maaneder siden han reiste? Der kan du bare se! — Mitt dumme naut! tenker Matilde. Har jeg ikke gaatt her og vært redd for ingenting! — Imorra tidlig vil jeg forsyne mig se aa faa tak i 'n Jonny! —

Digitized by Google

IV

Klokken er ti en lørdagskveld i juni.

Jonny har stengt lageret, han staar paa plassen utenfor den gaarden der forretningen holder til, han er blek av anstrengelse. Hans fingre klemmer fremdeles om nøkleknippet, han er likesom ennu ikke ferdig med det for i kveld. Enda han vet saa godt at alt er i orden. Han har sett efter at vannkranen er lukket, han har slukket lyset, han har stengt lagerdøren med to laaser, han kan gaa. Men Jonny gaar ikke, han vrir sig i pine, svetten staar i pannen paa ham. Er det sikkert at alt er i orden? Ristet han i døren, kjente han efter om den var stengt? Nei. Jo. Nei, han ristet visst ikke i døren. Jo, han ristet i døren. Og han har ikke skrudd paa vannkranen i hele dag. Og han har ikke brukt fyrstikker. Hvorfor kommer han sig ikke av gaarde? Nei, Jonny smyger sig inn porten igjen, han møter portneren i trappen, han hilser: Aa vær saa snild og vent litt med aa

Digitized by Google

stenge porten! sier han. Jeg har glømt no paa lageret, jeg kommer ned igjen med en gang! Portneren brummer, men Jonny gaar videre til annen etage, han gaar gjennem en mørk gang, han famler sig frem til en dør innerst i gangen, han finner dørhanken, han rister i døren. Stengt. Han famler sig ut igjen, men nede i trappen stanser han. Springen! Vasket han ikke kaffekoppen under springen i efta, er det sikkert at han skrudde igjen? — Kommer du ikke snart! roper det fra porten. — Naa kommer jeg! svarer Jonny. Han springer ned, han løfter paa hatten til portneren som staar og venter. — Jeg glømte pipa mi! sier han. — Tøisekoppen! mumler portneren efter ham. Gud veit aa mange ganger han skal flye op og ned for aa kjenne paa denna evindelige døra om kveldene!

— Jonny kjenner sig lettet da porten er stengt for ham, naa k a n han ikke flye op til døren mer i kveld. Stengningstimen om kveldene er hans største plage, han er gal av nervøsitet. — Sjefen har lagt for tung en bør paa hans unge skuldre. — Jeg stoler paa dig! har han sagt. Han har satt ham op paa det mørke papirlageret, og Jonny staar der dag efter dag alene, han pakker og teller og regner og ekspederer, han aapner og han

Digitized by Google

stenger. Bare en gang i mellem kommer sjefen op til ham og ser efter. — Det er bra! Du er flink! sier han. Jonny later som han ikke hører rosen, han driver paa med sitt, han er full av iver. — Det er bra! sier sjefen. — Det skal bli enda bedre! tenker Jonny. Og han holder paa om kveldene, lenge efter at folkene nede i butikken er gaatt. Det haster ikke med Jonny. Han har ingenting hjemme aa gjøre. —

Jonny gaar smaatt gjennem de stille, graa gatene, det bærer nedover mot bryggene, han følger promenaden rundt festningen. Her og der ser han klumper av unge gutter som sitter paa bryggekassene med kortleiken mellem sig. — At dom ikke har annet aa bruke tia til! tenker Jonny. Han møter par som svermer langs bryggekantene i sommernatten, han hører unge jenters kipne latter fra baatene, de huier og traller sammen med trekkspillene. — Aa, det blir nok snart slutt med kyssinga og trallinga! tenker Jonny. Bare vent til dere har faatt et par aar til paa dere! — Og Jonny tender sin pipe og vandrer sin vei videre. Han er alvorlig og gammel. —

Ja, Jonny er alvorlig og gammel slike lørdagskvelder naar han er sliten efter ukens

Digitized by Google

strev. Har han no aa le av? Er det non jenter som gaar arm i arm med ham, som kliner sig inn til ham? Jonny smatter sterkt paa pipen og ser mot jorden. Han vil ikke løfte sitt øie mot noget menneske.

Det lyser gult fra en kjeller, en ølsjapp. Jonny gaar forbi, men han stanser i nærmeste port. Han finner frem en krone fra portemoneen, han gaar tilbake til hjørnet og ned de tre trinnene til døren. Og han aapner.

— En lang kjeller med gule, fuktige murvegger, et haardt, skittent asfaltgulv, malte smaabord med taburetter omkring, en disk med blank messingkorketrekker og masser av glass, en høi, pen dame bak disken — slik er det her, og slik vet Jonny at det er her. Han har vært her flere ganger nu, han har stukket sig hit ned hver lørdags kveld, siden han tok paa med turene sine. Det er saa godt og stilt her, de fleste taburettene er tomme, bare ett og annet menneske sjangler mellem bordene.

Damen bak disken nikker blidt til den unge gutten som alltid kommer beskjeden og edru og alene, som setter sig i den mørkeste kroken han kan finne. Hun kommer med en hel ølflaske til ham, hun gir ham igjen

Digitized by Google

paa kronen uten aa vente paa drikkepenger. Og Jonny blir overlatt til sig selv, han kan skjenke i glasset, han kan drikke, han kan legge ny tobakk i pipen, han kan se sig om. Og Jonny tømmer sitt glass, han tømmer to. Og han gir sig til aa stirre paa lampene. —

Jonny er gammel og alvorlig, men glassene gjør ham yngre. Han tømmer sin flaske, det blir lysere omkring ham. Jenten ved disken flokser med en flokk sjøgutter, men Jonny forarges ikke, han ser paa dem, han smiler, han utstøter ikke forbannelser. — Jeg kan faa en halv flaske øl til! sier han. — Javel! sier jenten, hun kommer med en hel. Og Jonny betaler. Og drikker.

— Jonny stirrer mot taklampen, han hører ikke levenet fra disken lenger, han sitter ikke i en skarve ølsjapp, han sitter i en makelig stol, han sitter i sitt fine kontor.

— Døren til butikken staar aapen, kunder velter inn og ut, ekspeditørene svetter bak diskene. Fullmektigen staar i døraapningen og bukker og kommer med ærbødige spørsmaal, Jonny nikker til svar, fullmektigen bukker og gaar. Jonny trykker paa en knapp, en av ekspeditørene kommer farende. —Send den nye visergutten inn til mig! sier Jonny. Og visergutten kommer,

Digitized by Google

han er liten og mager, han har lappete bukser og tynn bluse, han staar paa terskelen og krammer sin lue mellem fingrene, han er blek av frykt. Men Jonny ser paa ham, kom hit gutten min! sier han. — Aa bor du hen? — Jeg bor i Ulvehiet! svarer gutten. — Jasaa! sier Jonny, stakkars dig gutten min! Kom helt borttil mig, saa ja! Og Jonny, ja sjefen stryker gutten over haaret: — Jeg skal kjøpe nye klær til dig! sier han. Jeg skal skaffe dig hus i en pen gaard, du skal bli lagermann hos mig, gutten min, bare du skikker dig vel! — Visergutten skjønner ingenting, han bare glaner stort. Nye klær? Nytt hus? Aa er det sjefen snakker om? — Gaa naa! sier Jonny. Og visergutten drar sig ut. Men Jonny, sjefen for den største papirhandelen i byen sitter alene, og han er vaat i øinene av medlidenhet. —

— Godaften!

Jonny farer voldsomt sammen, han ser sig om, han sitter atter i en lav ølkjeller, en halvtømt ølflaske staar paa bordet ved siden av ham, pipen hans ligger der kold og utrøkt, han holder fyrstikkesken i haanden.

Godaften! — En mann staar foran hans bord, det er ingen bukkende fullmektig, det er en kolportør med bøker i en veske under

Digitized by Google

armen. Hans røde ansigt blusser av godhjertet smil, det dufter søt vin av hans aande. — Skal det være en nyttig bok! sier han. Jeg har «Sund kjærlighet,» jeg har «Elskovsboken», jeg har «Kunsten aa gjøre lykke hos damene», han rekker nogen bøker frem for Jonny, bøker med lukkede, røde omslag. — Nei takk! sier Jonny. — Jeg har viser og lykkebrev! sier mannen. — Nei takk! sier Jonny. Da har ikke mannen mer aa by, men han gaar ikke heller, han blir staaende og se paa Jonny, han blir alvorlig: Du ser saa stur ut! sier han. Har du drekki op pengene dine? Jonny skvetter til, det var noget som stakk, han flytter sig paa taburetten, han ser paa mannen: Jeg drekker ikke! sier han. — Nei, nei, sier mannen, det skal du væra glad for, gutten min! Men aa fanken er det da du sturer for? Du skal ta verda med humør, gutten min, for det gjør j e g! Veit du aa du skal gjøra, om du nogengang skulde faa dilla? Nei, Jonny vet visst ikke det, han ser ikke paa mannen, han ser paa sitt glass, han sveiver det rundt med fingrene. — Du skal bare ta det med humør! gjentar mannen, for da kan ingenting røre dig! Det kan komma fluer, det kan komma rotter, ja mange ganger kan

Digitized by Google

du se digre flokker med hester! Men nytter det aa gi sig? — Aldri i Bergen! Veit du aa jeg saa i natt, gutt? Katter! Svarte katter! Tusen svarte sinte hankatter! Aa gjorde jeg? Hoppa jeg op paa bordet og gav mig til aa remje og bælje? Inte! Puss, puss! sa jeg, jeg slo mjælk paa mange skaaler, jeg satte fulle mjælkeskaaler rundt hele golvet: Puss, puss! sa jeg. Og kattene drakk. Og jeg sovna. Og da jeg vaakna, saa jeg hverken skaaler eller katter! — Farvel! sier Jonny, han har tømt sitt glass, han trenger sig forbi mannen, han skynder sig ut. Han er kvalm av øllet og røken og fyllepratet. Men ute i gaten er luften sval og frisk. Og det er ikke folk aa se. Her kan han gudskjelov gaa i fred og fantasere og snakke med sig selv. Det skal bli lenge til han neste gang setter sine ben i den kjelleren. —

Jonny legger hjemveien gjennem de verste gatene han vet om, han søker dit hvor sluskene sitter paa butikktrappene med sine flasker, dit hvor tøsene staar paa hjørnene. Han gaar smaatt, han har god tid, og han er ikke redd. Redd? Jøss, aa skulde han være redd for, hører han ikke til her? Nytter det for ham aa karre sig opover, nytter

Digitized by Google

det for ham aa juge sig i været saa mye som en stakkars halvtime? Sat han ikke nettop i sitt fine kontor, var han ikke snild og god, men blev han ikke revet ned igjen og spurt om han hadde dilla? Det nytter ikke! sier Jonny, han spytter til alle sine lyse drømmer, han jeper. Aa nei san, det nytter ikke! —

Han hadde engang karret sammen nogen kroner paa en bankbok — nu hadde han ikke engang boken. Han hadde engang leiet en vakker stue i en fin hjørnegaard, men han bodde enda i det samme kammerset i Ulvehiet. Det er en jente som heter Gunhilde, hun lo av ham sist hun saa ham. Det er en jente som heter Matilde, en sigarjente, en jente som flyer med sjøgutter — hun synes hun er god nok for ham. Han har saa flott en post, han kaller sig selv lagersjef i det stille — og han tjener mindre enn nogen av de andre guttene i Ulvehiet. Tommen er snart utlært typograf, han Petter er i gullsmedlære, han Otto er med murera og tjener penger som gras. — Jeg? Jonny flirer. Joda. Jeg staar paa et mørkt lager, jeg er kry for et godt ord av sjefen. Jeg juger mig full. Jeg skal bli ekspeditør og fullmektig og kompagnon og sjef, juger jeg. Jeg er altfor god til 'a Gunhilde, juger jeg. Kom ikke

Digitized by Google

der! — Forsyne min hatt, han hadde nok rett i det, mannen: Jeg kunde trenge et godt raad for dilla! —

Jonny gaar langsomt forbi sluskene og deres flasker. Byr dom mig, saa tar jeg imot! tenker han. Men ingen legger merke til ham. Han gaar smaatt igjennem jenteflokkene. Smiler dom, saa smiler jeg igjen! tenker han. Men ingen smiler til ham. — Aa nei, det var ikke aa vente! tenker Jonny. Jeg vil forte mig hjem og se aa faa tak i 'a Matilde. Og saa byner jeg paa fabrikken om mandagen! —

Han er næsten hjemme, han gaar forbi et lite trehus. Der staar et menneske utenfor, en ung pike med gitar i futteral under armen, hun tukler med porten. — Det var godt du kom! sier Gunhilde, porten har slaatt sig vrang, jeg kommer ikke inn! Jeg skal hjælpe dig! sier Jonny, og han er heldig, porten aapner sig, Gunhilde kan gaa inn. — Tusen takk! sier hun, hun gir ham sin hvite, kolde haand, hun smiler. — Ingen aarsak! sier Jonny, saa vakkert vær det er i kveld! — Nydelig! svarer Gunhilde, du er saa sjelden aa se, Jonny, hvorfor kommer du aldri bortover? — Jeg skal komme i morgen! svarer Jonny, han vil si mer, men

Digitized by Google

Gunhilde er alt ved døren. — Godnatt! sier hun. — Godnatt! sier Jonny, Gunhilde smyger sig inn, Jonny gaar mot Ulvehiet. — Du snakker om vakker jente! tenker han. Gudskjelov at ingen av de fæle tøsene smilte til mig! — Jonny retter sig, han er ung og sterk, han er atter mann for aa være sjef paa et fint kontor. —

Jonny gar inn Ulvehiets port, han gaar rett mot opgangen, han ser sig ikke om. Men hvad er det, hvem er det som roper paa ham? Han snur sig, jo derborte ved søppelkassen sitter et menneske, en jente, det lyser i en hvit hatt og en graa bluse, det er Matilde. — Jonny! sier Matilde, kom hit og hjælp mig, Jonny! Jonny stusser, det er ikke Matildes vanlige kjekke stemme, hun høres saa bedrøvelig ut. — Hu maa væra sjuk! tenker Jonny, han gaar borttil henne: Aa er det i veien med dig, Matilde, du kan da ikke setta dig til her! — Hjælp mig op! sier Matilde, hun reiser sig, men hun maa holde sig fast for ikke aa falle, hatten hennes sitter paa skjeve, haaret ligger bustete frem i ansiktet. — Aa haa! blaaser Jonny, jasaa det er d e n sjuken du har! Aa nei, bare hjælp dig op sjøl du, mor! Eller ligg der og sov av dig, hvis du heller har løst til det!

Digitized by Google

— Jonny! tigger Matilde. Vær snild gutt, Jonny! — Adjø! sier Jonny, han gaar fra henne, han gaar mot opgangen, han gaar fort opover den nederste trappen. Hadde kanskje h a n no med aa leie fulle jenter hjem om natta, jenter som han ikke hadde vært i følge med? Tenk om han møtte non, hvad vilde hu Gunhilde si, om hu hadde sett 'n med ei full jente i armen? Jeg gaar op og legger mig! tenker Jonny. Hu fryser ikke ihæl! Hu kan ligge der hu ligger!

Men nede ved søppelkassen staar Matilde. — Styggen! spytter hun. Hvem var det som fulgte d i g op den gangen? Lot j e g dig staa igjen ute? — Matilde blir rasende for en gangs skyld, hun blir høirøstet, hun blir grov. — Jonny! gneldrer hun. Jeg skal fortelle folk hvad du er for en kar!

Og Jonny stanser sitt løp opover trappene. Han staar og lytter, han blir redd av det han hører, han stormer nedover igjen, han farer mot Matilde. — Ti still, ti still! hvisker han. Kom her, Matilde, jeg skal hjælpe dig op, jeg vilde bare skremme dig, kan du skjønne, jeg tenkte ikke gaa fra dig, kan du begripe! Da slutter Matilde med skjellingen, da gaar alt sinne av henne: Det var det jeg visste at du var snild gutt! snuf-

Digitized by Google

ser hun. — Men aa har du v æ r t hen? sier Jonny. Du ser jo ut som du skulde ha liggi i gata! — Jeg? sier Matilde. Jeg har vært sammen med en fin herre med lorgnett. Han spanderte sjuøres-kaker. Det er dom jeg er blitt sjuk av. —

Digitized by Google

V.

Matilde stod rent for tidlig op en morgen, klokken var snøtt syv da hun sat paa sengekanten, og hun skulde ikke være i butikken før klokken otte. — Det er kanskje best aa legge sig litt igjen! tenkte hun. Men det var saa lyst og leit den morgenen, det var solskin ute, og hu mama hadde glemt aa henge sjalet foran vinduet i gaar kveld. — Hu har vel pimpa for mye øl! tenkte Matilde. Ja, naa huser jeg det, hu laa med underskjørtet p a a da jeg kom! Isj at hu kan orke aa bælme i sig saa mye av detta ekle øllet!

Det var sjelden Matilde hadde god tid om morgenen, det var aa hespe paa sig klærne, det var aa rive i sig et halvt stykke mat, det var aa flye. Men i dag? — Matilde drog strømpene helt op og hadde enda tid til aa lete efter hyssing til strømpebaand, hun passet paa at hun ikke hektet skjørt eller bluse skjevt paa sig, hun satte op haartop-

Digitized by Google

pen med alle de haarnaalene hun kunde finne. — Jeg trur jeg vil pusse støvla mine for en gangs skyld! tenkte hun. Blanksverte? Han Jonny har visst blanksverte i kjøkkenskapet. Jeg gaar ut og laaner litt. —

Jonny nikket da hun kom ut i kjøkkenet, han var fullt paaklædt, han hadde snipp og sløife og hatt. — Morn! sa han. Du kan ta kaffe av kjelen min, for han er varm, Matilde! Og her er mat i lange baner! — Matilde svarte ikke straks, hun saa over brødtallerkenen hans, det laa et egg der, det laa matstykker med ost og pølse der. — Saa liddelig godt det ser ut! tenkte Matilde, hun husket paa sitt eget haarde brød inne i pidestallen, hun husket paa den bløte margarinen som fløt gul og traa paa skaalen. Det lønner sig nok best aa væra venner med 'n Jonny! tenkte hun. — Ja takk, jeg tar mig et stykke mat! holdt hun paa aa si. Men saa kom Jonny til aa smile litt, ja riktig ertende smilte han: Det var ikke rart med dig sist jeg saa dig! flirte han. Du er ikke saa blaa og bleik i dag! — Matilde tok øinene fra smørbrødene, hun saa paa Jonny, hun gnistret:: Takk, det er bedre med mig siden jeg fikk ny dokter, for naa kan jeg sitta i senga med kjepp! blaaste hun. Forresten

Digitized by Google

saa har jeg ikke tenkt aa tigge dig om no mat, jeg har hele stuebordet fullt av naser inne, kanskje du vil ha en syltetøbb eller ei karbonadekake? — Jeg er mett! sa Jonny, han fant frem pipen fra lommen. — Du har vel gaatt og sagt til alle mennesker at jeg var daarlig den kvelden, du! sa Matilde. Det kunde ligne dig, det! — Jeg har ikke nevnt et ord til en mors levende sjel! sa Jonny, han var blitt gretten, han reiste sig. — Det er best at du h o l d e r tett ogsaa, hvis du vil væra hel i ansiktet! sa Matilde. Saa kastet hun med nakken og gikk inn til sig selv og slo døren haardt i efter sig. Fankern ogsaa, at hun skulde vaakne saa reint for tidlig i dag!

— Fru Farmann er saa hyggelig og snild i det siste, hun har aldri et vondt ord aa si, hun sitter dagen lang i bakværelsets sofa og røker sigaretter og strikker strømper. Det er blitt rent galt med øinene hennes, hun kan ikke se fem skritt foran sig, hun maa famle sig frem naar hun skal gaa over gulvet. Jeg skjønner ikke hvordan det skal gaa naar d u slutter! sier hun til Matilde, jeg maa nok stenge butikken, da! — Har non sagt at jeg

---

Naser = godter.

Digitized by Google

skal slutte? sier Matilde.— Nei, men du faar jo meget større lønn paa fabrikken! sier fruen. — Jeg veit det! svarer Matilde, hun vil ikke nærmere inn paa dette, hun k a n denne leksen, hun hører den paa fastende hjerte hver morgen av sin mor. — Naa er klokka snart seks, naa gaar alle skikkelige folk paa arbeide! gnaaler hun hver morgen, før hun gaar paa bryggeriet. — Jeg skal ikke begynne før klokka otte! svarer Matilde, hun drar teppet over hodet, hun snur sig til veggen, hun vil ikke høre mer. — Her skal jeg gamle stakkaren ut tidlig i otta, mens du ligger og drar dig til langt ut paa formiddagen, di svinetøs du er! skjeller moren. Forsyne mig skal jeg ikke rise dig saa lang og diger du er! — Naa maa du forte dig, ellers stenger dom dig ute, du veit du er saa tjukk at du snøtt kommer av flekken! erter Matilde i halvsøvne. — Ja, jøss, klokka mangler bare fem minutter! sier moren, nei naa skal du se at jeg kommer forseint! Hun tar matpakken og kaffeflasken, hun vagger mot døren. Matilde kan snorke videre. —

Men en morgen blir moren liggende. Klokken er over halv seks, folk er alt oppe i rummene over og under, ute i kjøkkenet holder Jonnys mor paa med ovnsringene, vekkeuret

Digitized by Google

paa tallerkenen paa bordet tar til aa kime, men Matildes mor blir liggende. Hu dytter og dytter paa et legeme ved siden av sig, hun rister og skaker i det, hun bruker grov munn: Naa staar du op, tøs! sier hun. Hører du, Matilde! Kom dig op! sier jeg. Du hører jeg er sjuk, jeg kan ikke lea mig! — Jeg skal ikke være i butikken før klokka otte! grynter Matilde. — Du maa være paa bryggeriet klokka seks! sier moren. Du maa arbe i steden for mig i dag, det er saa mye aa gjøra der, og det fins næsten ikke folk! — Da reiser hun sig op og ser paa mor sin, Matilde: Er du blitt reint tullete? sier hun. Trur du j e g vil staa paa bryggeriet og skylle flasker? — Du m a a gjøra det! sutrer moren, vær snild denna ene gangen, Matilde, han er saa gretten om dagen, formannen, han synes ikke jeg gjør nok, han kommer til aa gi mig avskjed, hvis jeg blir liggende hjemme uten aa sende non i steden! — Matilde hopper frem paa gulvet, hun tar til aa klæ sig. Det var vel best aa komma sig ut, det blei vel ikke fred aa faa: Du skulde ikke kjøre i dig saa mye øl, det er vel det du er sjuk av! sier hun. — Jeg smakte ikke saa mye som en skvett i gaar, sier moren, jeg drakk ikke saa mye som ei flaske, det kan jeg skaffe vidner paa! — Jeg kjente det dufta av dig! sier Matilde, hun gaar

Digitized by Google

ut i kjøkkenet for aa vaske sig, hun blir staaende derute og tenke sig om en stund. Saa gaar hun inn igjen og stiller sig foran sengen til moren: Skylder vi no paa husleia? spør hun. Moren vrir sig, hun har tøiset litt med pengene i det siste, hun har vært med paa non spleiser en gang i mellem, det har vært umulig aa faa skillingene til aa strekke til. — Vi skylder litt! sier hun. — Aa er husleieboka hen? spør Matilde. — Fort dig og kom avsted! sier moren, naa ringer det snart, du kommer forseint, Matilde! Matilde svarer ikke, hun staar paa stolen og roter i den øverste pidestallskuffen, hun finner en fettet bok: Jøss, vi skylder jo næsten for tre maaneder! sier hun. — Det er den stygge Kvadraten som jukser! sier moren, han skriver ikke av naar jeg betaler, jeg skal melde 'n i morra den dag! — Skylder vi no hos kjøpmannen? spør Matilde. — Hos kjøbmannen? Ikke det jeg veit! sier moren, men ser du ikke klokka, tøs? — Jeg skal gaa innom og høre! sier Matilde. — Neggom du det faar lov til! sier moren, jeg skylder tyve kroner der, hører du, offor skal du staa slik og plage mig naar jeg er sjuk, maa jeg ikke sjøl betale gjelda mi? — Aa mye skylder vi i melkebutikken? driver Matilde paa, skylder vi saa mye som tyve kroner der ogsaa? —

Digitized by Google

Jeg trur tøsa er rusk! sier moren. Tyve kroner? T o l v kroner skylder jeg der, ikke et øre mere! Eller har dom kanskje skrivi paa mig no som jeg ikke har faatt? Dom skal bare passe sig, saa jeg ikke sender klage paa dom! Dom seller ulovlig øl hele helga, jeg skal sørge for at dom faar sig ei diger mulkt! — Du har ikke no bevis for at dom seller ulovlig øl! sier Matilde. — Jasaa, har jeg ikke sjøl kjøpt mange flasker hver eneste søndag? sier moren. — Naa fikk jeg veta det au, flirer Matilde, hun knegger ertende. — Pass dig sjøl! sier moren, hun skjønner hun har vært toskete, hun blir rasende: Er det ikke di skyld at jeg har gjeld alle steder, kunde ikke du gaa paa fabrikken og tjene mange penger i steden for aa henge bak denna elendige sigardisken og lesa romaner? — Aa har du vondt hen? spør Matilde. — Det skjeller dig ikke! sier moren, hun lukker øinene, hun puster tungt. — Det er vel bare hodet! sier Matilde. — J e g hadde ogsaa vondt i hodet etter den kvelden jeg hadde drekki øl! — Moren svarer ikke straks, sinnet gaar av henne, hun gir sig over. Det nytter ikke aa si no, her staar hennes egen kjødelige datter og skjeller henne ut — og hun som har det saa vondt. Hun fylles av ynk over sig selv, hun tar til aa jamre, hun tørrer en taare av

Digitized by Google

kinnet. — Jeg trur kjerringa graater! tenker Matilde. Da maa det væra reint ille. — Aa har du det verst hen, mama? spør hun, hun steller litt med overbredslen. Vent saa skal jeg riste litt paa puta di! — Bare la mig ligge! jamrer moren, au, jeg har saa vondt i hjertet og i ryggen og i mellomgolvet og i beina! — Det er best aa faa dig paa sjukhuset! sier Matilde. — Aa er det du sier? Moren skvetter til med et rykk, hun kaster sig op paa albuen, hennes ansikt er graatt av skrekk. — Jeg sier det er best aa hente doktern og faa dig paa sjukhuset, saa du faar ordentlig stell! gjentar Matilde. — Nei! skriker moren, jeg vil ikke paa sjukhuset, du faar ikke lov, du maa ikke gjøra det, hører du! Hun river teppet av sig, hun setter benene paa gulvet, hun reiser sig: Ta hit skjørtet mitt! roper hun. Fort dig, Matilde, ser du ikke klokka! — Matilde stirrer paa sin mor der hun staar i sin korte serk. — Isj, saa feit og hjulbeint og bustete og stygg hu er! tenker hun. Hu er visst den styggeste kona i hele Ulvehiet! — Kom med skjørtet mitt! roper moren. Gud, naa tar det til aa tute bortpaa Spikern! — Jøss, det er nok daarlig med 'a naa! tenker Matilde. Hu er jo aldeles

---

Spikern = spikerverket.

Digitized by Google

gul i øiestenene, hu dirrer jo over hele kroppen! — Bare legg dig! sier hun, du skjønner vel sjøl at du ikke kan gaa paa arbe' i dag, menneske! — Vil d u gaa da? sier moren, hun siger ned paa sengekanten, hun ser paa datteren. — Jeg faar vel det! svarer Matilde. — Men du henter ikke doktern! — Jeg skal vente non dager! sier Matilde. Og moren glir ned paa puten, hun puster godt ut. — Naa var du snild jente! sier hun. —

— Matilde har klædt sig i kjøkkenet, saa moren ikke skal se at hun har tatt paa sig sine likeste plagg, hun aapner døren paa gløtt og sier adjø. — Har du naa tatt paa dig det styggeste skjørtet ditt? spør moren fra sengen. — Ja! svarer Matilde. — Saa tar du paa dig striforklædet mitt og tretøflene mine deroppe! sier moren. Dom andre finner det for dig! — Jada, jada, adjø! svarer Matilde. — Vær naa flink, saa du ikke gjør skam paa mig! sier moren. — Bry dig aldri om verden! sier Matilde, hun slaar døren igjen, hun gaar.

— Hun staar utenfor bryggeriets gitterport, klokken er over seks, porten er stengt. Mellem jernsprinklene ser hun inn paa den store, stensatte gaardsplassen med røde bygninger omkring. En rekke med nyvaskede grønne vogner staar ved siden av hverandre,

Digitized by Google

det blinker i tusen flasker. En og annen arbeider klaprer over stenene paa sine kippende tretøfler. Der kommer en mann og leier en hest som han styrer mellem dragene paa en av vognene. Der kommer en ung gutt bærende paa to ølkurver, han synger, han er vakker, busserullen hans er aapen, brystet hans er brunt og sterkt. — Det ser hyggelig ut her! tenker Matilde. Kanskje jeg burde slaa mig til her!

Hesten er forspent, kjøreren smatter, vognen ruller mot porten. Da kommer portneren ut fra vaktstuen, han sveiver paa et hjul, portene glir fra hverandre, vognen ruller ut paa gaten, Matilde smetter inn. Hun kjenner veien fra før, hun gaar mot en lang en-etages bygning, hun stanser utenfor. Døren staar aapen, hun hører plasking av vann, det klingrer i flasker, det singler i skaar, kjerringer knegger. Matilde gaar helt frem mot døren, hun ser den brede baken av kvinnfolk som staar bøiet over sine baljer, vannet skvalper omkring dem, det siler mot asfaltgulvet fra skjørtekantene. — Isj, nei her vil jeg ikke væra! tenker Matilde, hun gaar nogen skritt fra døren, men stanser. Hun hører mannfolkmaal inne fra skylleriet, det er en sint fyr som bruker kjeft. — Aa blir det av 'a Kaisa i dag?

Digitized by Google

sier han. Ligger hu hjemme og drar sig, enda hu veit hu har saa mye aa gjøra? — Kvinnfolkene sier ikke et ord, jo det kommer en tynn stemme fra borteste enden av salen: Hu Kaisa pleier da ikke legge sig til! sier det. — Hold kjeft! svarer formannen, hu drakk vel for mye i gaar, hu er vel fyllesjuk, svinet! Jeg skal godsnakke med 'a i morra, hu skal faa snu i døra, hu skal faa gaa hjem og legge sig igjen! Hu blir forresten snart for gammal, det blir ikke no av med 'a lenger, fankern ogsaa at det ikke skal være unge kvinnfolk aa faa tak i!

— Gud, aassen han snakker om 'a mama! tenker Matilde. Det er visst best jeg gaar, faar 'n se mig, saa sier 'n vel no fælt til m i g ogsaa! Hun gaar nogen skritt, men hun stanser paa nytt: Nei saa dæskern om jeg rømmer! sier hun. Jeg skal vise 'n at jeg kan ta igjen med 'n, hvis det kniper! Hun snur, hun gaar fort mot skylleriet, hun stanser ikke i døren, hun gaar like inn. Hun ser formannen bortved en av konene, hun gaar rett borttil ham, hun er blek av sinne, hun dirrer om munnen, men har hun ikke folkeskikk, kan hun ikke beherske sig? Jo, Matilde smiler, hun halvveis neier og halvveis bukker, som en ung dame skal gjøre, hun staar foran formannen og ser ham rett inn i øinene: Jeg maa be Dem

Digitized by Google

om undskyldning for at min mor ikke kan komme i dag! sier hun. — Jasaa, aa er det som feiler 'a? sier formannen, han er litt blidere nu, Matilde er jo morgenfrisk og pen aa se paa. — Dokteren sier hun har faatt, ja hun har dessverre faatt blindtarmbetendelse! sier Matilde.— Fy fan, da blir hun jo borte lenge! spytter formannen, han blir sur igjen. Da er det vel best at en annen faar plassen! sier han. — Nei, er De gærn! buser Matilde ut, nei jeg mener det er ikke farlig, det gaar fort over, det er bare i mild grad, dokteren sa at mama kan gaa paa arbeidet igjen om et par dager! sier Matilde. — Ja, saa faar jeg vel holde plassen aapen! sier formannen, men kan ikke d u væra her saa lenge? Nu smiler han, nu ser han rent snild ut. — Jeg h a r post, men jeg skal prøve aa faa fri et par dager! smiler Matilde tilbake. — Ja gjør det! sier formannen.

Men da Matilde gaar ut av gitterporten, jeper hun stygt. — Joda, du kan banne paa at jeg kommer imorra, jeper hun. Aa nei, det kommer til aa dra ut! —

Digitized by Google

VI.

Julikveldene er lumre og hete. Alle Ulvehiets vinduer staar paa vidt gap, folk er ruske, de tenker ikke paa at der kommer en dag i morgen, de har ikke tid til aa legge sig.

I den visne løvsalen som staar igjen siden sankthans, sitter karene og beretter om sine store bedrifter, i gaardsrummet yrer det av unger som øder dagens siste krefter i vill lek, utenfor trappeopgangene sitter konene, i portrummet og ute paa fortauget har ungdommen samlet sig. Der bannes, der hyles, der skravles, der knises.

En blek kone kommer fra gaten med fløtekopp og et brød. Hun ser sig ikke om, hun styrer rett paa en av forgaardens opganger med sine varer. — Dere faar væra saa snild og sleppe mig fram! sier hun til kjerringene som har leiret sig paa trappen. — Haster det slik med dig da, Malia? sier Fredriksa. Kan du ikke setta dig her og prate litt med vors, kjære, du har da ingen pattunge som ligger

Digitized by Google

og skriker etter dig oppe! — Jeg har ikke tid, jeg maa nok op og faa ferdig no mat til 'n Jonny kommer! sier konen, hun smyger sig frem mellem de tunge kroppene, hun gaar op trappen. — Hoven er 'a lell! gliser Fredriksa. Saa dere aa rau hu blei da jeg nevnte pattungen? Hu har næsten ikke vært aa faa et ord av siden han daua, men skulde ikke hu bare væra glad til? Har ikke hu nok med den lange slampen hu har til sønn? — Han Jonny er da ingen slamp! sier en av konene, han gaar om morran, han kommer om kvelden, han ligger ikke bortover løkkene hverken med ølflasker eller tøsefiller! — Jeg hører du veit det! sier Fredriksa. Men bor du paa samma gangen? Gaa vekk, unger! Gaa bort og lek! — Sett dere bedre borttil, jenter, saa skal jeg fortelle dere no rart om 'n Jonny og 'a Matilde!

Jonnys mor gikk sin stille gang op trappene til sitt kjøkken, hun vilde legge varene fra sig, men hun stanset i døren. — Nei, naa trur jeg kjerringa er gærn! tenkte hun. En fet kropp laa paa maven tvers over kjøkkenbenken, hodet var langt utenfor vinduskarmen, de nakne, skidne benene pekte rett frem mot døren, det var Matildes mor som stirret ned i gaarden. — Hu blir sjuk! tenkte mor til Jonny, hun gikk bort til henne, hun la sakene fra sig,

Digitized by Google

hun rumsterte med kopper og kniver saa den annen skulde høre, og Matildes mor snudde sitt posne fjæs innover mot kjøkkenet. — Kan du begripe aa det blir av tøsa, sa hun. Klokka gaar til ti, er det meninga hennes aa ligge ute hele natta? — Men doktoren sa at du skulde ligge aldeles rolig! kom det lognt fra mor til Jonny. Vil du jeg skal hjelpe dig inn? Hu Matilde kommer nok, du behøver ikke væra redd! — Men da satte den sig op, kroppen paa kjøkkenbenken, det blekfete ansiktet blev sprengrødt av sinne: Ligger jeg i veien, kanskje? Har jeg ikke rett til halvparten av kjøkkenet og væl saa det? — Det var ikke svar aa faa, den andre gikk inn i sitt eget kammers, der var ingen aa trette med.

— Men nu hadde det trege blodet tatt fart, nu banket hjertet med ungdoms kraft, nu fyltes hennes bryst av fyrig kampglede, nu maatte hun i krig! Hun jumpet ned av benken, paa nakne, tykke ben vagget hun mot kammersets dør, hennes røde neve la sig tungt paa dørhanken, hun vilde inn til strid. — Men saa var døren laast! Og hun hadde ikke noget aa slaa den inn med!

Hun blev staaende fortapt et minutt eller to, hennes kropp blev tung, hun blev skjelven i knærne. Men saa begynte motet atter aa

Digitized by Google

lyse i hennes gule øine, hun pæset sig ut i kjøkkenet igjen, hun seg ned paa brøddunken, hun var ikke langt fra aa smile. Prøvde dom aa stenge h e n n e ute? Trudde dom at d e t nytta? Hadde ikke hu gode vaapen som kunde trenge gjennom dører og vegger om dom var noksaa tjukke? Vent litt, til jeg faar pusta ut, saa skal jeg begynne, tenkte hun. — Og hun pustet godt ut. Og hun begynte. —

— Hun hadde ikke hatt et menneske aa snakke med disse fjorten dagene hun hadde vært syk, hun hadde ligget stille og døset i sin seng uten aa faa bruk for sine evner. Matilde drog jo tidlig ut hver morgen, hun stod jo og slet paa bryggeriet til langt paa kveld, paa henne kunde hun da ikke bruke kjeft. Det var aa ligge der og fundere og ergre sig og samle i hop sine tanker til hun fikk bruk for dem. Og nu i kveld hadde hun faatt bruk for dem! Og nu i kveld skulde de ut!

— Det var litt efter litt blitt stille ute i gaarden, ungene hadde sluttet med leken, de drog sig bort til de voksne. Guttene flokket sig om løvsalen og lyttet til fedrenes store og gode gjerninger, jentene klengte sig op i fanget til mødrene. — Nei, det er best aa køie! sier Fredriksa, der kommer kællen, se aassen han jesper, nei naa skal det bli jubelmøte naar

Digitized by Google

jeg skal vekke'n i morra tidlig! — Jeg er visst ikke riktig klok! sier en ung, pen kone, derborte paa søppelkassa ligger forsyne mig hu Tulla saa lang hu er! Hu har sovna, stakkars vesle dokka! — Mennene drar sig gapende og støle ut fra løvsalen, kjerringene reiser sig og børster skjørtebaken med flatnevene, ungene kliner sig inn til foreldrene og er trøtte og grinete. Det er almindelig opbrudd. Bare i portrummet knegger det og hvisker det enda. Ungdommen holder dagen ut.

Da lyder en stemme gjennem kveldens graa mørke, den kommer ovenfra, den runger, det er en domsbasun som brøler forbannelser over menneskenes hoder. Og menneskene løfter sine aasyn, de skuer opad, de øiner intet, de senker sitt blikk og ser paa hinannen i stor taushet.

— Kan dere ikke holde kjeft, unger! sier Fredriksa, hun hytter til barna med knyttede never. Og barna tier, mennene glemmer aa gjespe, kjerringene staar med hendene i siden, den unge konen holder sin sovende dukke paa armene, fra portrummet kommer ungdommen. Og alle samler sig i flokk under vinduet hvorfra forbannelsen kommer. —

Og røsten blir sterkere og haardere, forbannelsene blir kraftigere og tyngre, de brer

Digitized by Google

sig, de slenges til høire og til venstre, de knuker til slutt alt og alle i støvet.

Fra først av var det bare sig selv mennesket forbannet. Hun forbannet den dagen hun blev født, hun forbannet hver av sitt livs dage. Hvad var det hu var skapt til, hvad hadde hu hernede paa denna elendige møkka-jorda aa gjøra? Her satt hu som en fettklump, hu orka snøtt røre sig, hu hadde tusen sjukdommer i hvert ledd og lem, men var det non som hjalp 'a? — Hu hadde en mann en gang, en tosk til mann, en stymper til mann, en usling av en kar som la sig til aa krepere enda han ikke var halvten saa sjuk som hu var. Tvi! — Hu hadde ei lita pen datter som skulde vært til hygge for en gammal krok, men jagu sa jeg det, hu hadde ikke øier aa se med, tøsa, hu kunde ikke hjelpe sig sjøl, andre folk maatte ta sig av 'a. Tvi! — Hu hadde ei datter som hette Matilde, et svin av ei tøs, ei tøs som laa ute til langt paa natt, ei guttegærn flokse som ikke engang hadde tid til aa hente ei stakkars ølflaske til mor si. Og skal jeg si det verste? Jo fram skal det, om jeg saa skal stupe paa nesa fra brøddunken her. Hu stikker ut hver morra, hu klær paa sig i kjøkkenet, hu tar paa sig arbeidsklærne mine, joda, hu skal paa bryggeriet. — Adjø, mama, naa ringer det

Digitized by Google

straks paa bryggeriet! sier hu hver morra. — Adjø, jenta mi, gjør ikke skam paa mor di! sier jeg, mi enfoldige ku! Men se der bak kjøkkendøra henger arbeids-habitten min, hu har den likeste kjolen paa sig, gærneheia, hu er ikke paa bryggeriet, hu har ikke satt sine bein paa bryggeriet, hu har lurt mig, jeg skal slaa 'a flat naar hu kommer hjem! Tvi! — Forbannelsen brer sig: Her bor et mønster av ei kjerring i kammerset ved siden av mig, hu setter nesa til være, hu ser ikke til en stakkar, hu steller ikke paa ei pute for en stakkar, hu har ikke saa mye som en kaffeskvett aa gi en stakkar! Har hu gløмt hvem hu er, har hu gløмt den digre lausungen som gaar her og bresker sig, har hu gløмt den mormoneren hu drog inn til sig om nettene for non aar siden, har hu gløмt den ungen hu fikk med 'n, og som hun pinte livet av? Tvi! — Og sønnen hennes, denna gromme Jonnyen, trur hu kanskje ikke at jeg veit at han kom full her en gang, trur hu kanskje ikke jeg veit at han ligger etter datter mi? Tvi sier jeg! Tvi! Tvi! — Og hu som bor paa den andre sia gangen her, Fredriksa som dom kaller 'a, hvad tid er hu aa se naar folk er hjemme? Nei da, men naar folk er borte, da kommer hu stikkende med hovednøklen sin og lurer sig inn i de tomme stuene,

Digitized by Google

da roter hu i alle skuffer og skap, da kvarter hu med sig om hu skulde finne en skilling i en krok! Tvi! Hvad er det for slags folk jeg bor ihop med her i denna fæle gaarden, maa jeg spørre om, er det annet enn slusk og slask og taterer og kjeltringer hver eneste kart som bor her i detta fordømte Ulvehiet? Veit dom ikke at jeg er altfor god til aa bo her, veit dom ikke at jeg er ei skikkelig bondejente, veit dom ikke at mannen min var konstabel og bestyrer for hele komplekset en gang i tia? Veit dom ikke at jeg har ei fin datter som hetter Konstanse som har silkebluser i fleng og som skal byne sigarbutikk for sig sjøl, veit dom ikke at hu kan faa hvad for en mann hu vil, og at hu snart skal ta mig til sig saa jeg kan sitta paa stas og drekke bokkøl hele dagen, om jeg vil? Pakk, sier jeg! Dere kan godt staa nede i gaarden og lytte, jeg er ikke redd dere! Vent bare litt, saa skal jeg vise dere at jeg ikke er redd! — Og det rasende mennesket klyver op paa kjøkkenbenken igjen, hun legger sig paa maven, hun glir frem saa hennes hode stikker langt ut: Pakk! skriker hun. Tvi, tvi, tvi! — Og flokken nedi gaarden drar sig bakover. — Kjerringa er gærn, hu spytter! sier Fredriksa. Fly bort etter Kvadraten, unger! Hu faar ikke lov til aa ligge slik og tjue-skylde folk!

Digitized by Google

— Aa er det som staar paa naa? tenker Matilde, hun kommer inn porten og ser folkene som har klumpet sig sammen og glaner i været. — Er det brand, eller er det en unge som har dætti ned, eller er det bare hjulmakern og kjerringa som slaass? — Aa er det Fredriksa sier, du himmelske fryd, aa er det hu snakker om? — Kom Olaves! sier hu til mannen sin, fort dig, vi flyer op og drar 'a tur vinduet, hører du ikke aassen hu resnerer kona di? — Hu gir sig vel snart! sier mannen, han staar mellem mannfolkene med hendene i lommen. — La kvinnfolkene trette saa lenge dom orker! mumler han. — Taterpakk! roper det fra vinduet. Tvi, tvi, tvi! — Jøss, det er 'a mama! sier Matilde. — Er det ingen som tør bli med mig op og dra 'a i beina og faa stoppa kjeften paa 'a? raser Fredriksa. Kom her, kjerringer! — Hun gaar mot opgangen, men det er nogen som springer forbi henne, Matilde staar paa trappen, ferdig til aa ta imot henne: Vet dere ikke at mama er syk! roper hun. Dere kan bare prøve aa fornerme 'a, saa skal dere visst faa! — Bare hu ikke snart deiser ned i gaarden! sier en av mannfolkene. Det ser ut som hu drar sig lenger og lenger ut, hu tar visst snart overbalansen! — Aa gud! hviner Matilde, hun farer opover trappene. —

Digitized by Google

Nei detta tør vi ikke se paa! gyser kjerringene, nogen av dem snur sig, nogen av dem stirrer av alle krefter. — Det ser stygt ut! mumler mennene. Detter 'a ikke snart? spør en utaalmodig guttunge. — Jeg faar forte mig op og hjelpe 'a Matilde! sier Fredriksa. — Men Fredriksa kommer forsent, da hun stikker nesen inn i kjøkkenet, sitter Kaisa paa brøddunken igjen. Det er ikke stort igjen av henne nu, hun har lukket øinene, underlepen henger. Bortved springen staar Matilde og drikker vann av en øse, hun puster fort efter trappene og den tunge sjauen med aa hale i moren. — Jeg trudde jeg kunde gjøra ei hands hjelp! smiler Fredriksa, hun er saa smørende blid, det var ikke henne som nettop stod nede i gaarden og skingret. — Hjelp? sier Matilde, hun glaner stort av forbauselse: Kjære, aa skal v i ha hjelp til? Vi har ikke mista dørnøklen vaar, vi har ikke bruk for hovednøklen Deres! Gaa hjem og nys! — Aa er det du sier? Fredriksa blir sig selv igjen, hun bruker sin daglige stemme igjen: Tenker slik ei skviptøs paa aa —. Jeg sier du kan gaa hjem og nyse feifendon og smøre leggene dine! sier Matilde. Kom naa, mama, saa gaar vi inn og legger oss!

— Matildes mor er kommet i seng, Matilde selv gaar frem og tilbake paa gulvet og bru-

Digitized by Google

ker munn: Det er nydelige historier du lager til! sier hun. Vil du at vi skal bli utkasta, har du løst til aa ligge paa gata, veit du ikke at Kvadraten ikke taaler leven av folk som skylder paa husleia? Hvad var det du hadde aa væra sint for? — Moren ligger der og tar imot uværet uten aa kny, hun hører det næsten ikke, hun ligger og grubliserer: — Ja, hvad fankern var det jeg blei sint for? grubler hun. Jeg er ikke god til aa huse det! — Du hadde vel et tilfelle som du ikke kunde for sjøl! sier Matilde. Hvis det hender flere ganger, saa bærer det lukt paa sjukhuset med dig, naa veit du det! — Nu tar moren til aa sippe, hun er saa kraftløs og slapp efter alt levenet, det er næsten som om hu skulde væra en liten jentunge som ligger og faar skjenn av mor si. — Se her er femogtyve kroner! sier Matilde, hun slenger nogen sedler paa bordet: Du faar la Kvadraten faa dom, om han skulde komma og kreve husleia en av dagene! — Fem og tyve kroner? sier moren, nu hører hun, nu ser hun op. — Jøss, aa har du faatt penger fra, naa midt i maaneden, jente? — Gaar jeg ikke paa bryggeriet? sier Matilde, hun er ikke god for aa la være aa smile litt. — Bryggeriet? Nu husker moren hvorfra sinnet kom,

Digitized by Google

nu holder hun paa aa faa det over sig igjen. — Du har jo ikke satt dine bein paa bryggeriet, du har jo bare holdt mig for nar, tøs! — Kanskje du ikke vil ha pengene? sier Matilde. — Jeg vil bara veta aa du har faatt dom fra! sier moren. Har du stjælt dom, saa kan du kaste dom i ommen, det er aldri non velsignelse i det en stjæler, du huser aassen det gikk far din! — Jeg har ikke stjælt dom! sier Matilde, hun er sint hun ogsaa, hun glefser mot mor sin: Jeg har faatt dom av en herre, hvis du endelig skal ha greie paa det! — Tenk saa snild han var! sier moren, sinnet glir av henne, hun smiler næsten. Legg pengene under puta mi du, Matilde. Det er ikke verdt dom ligger framme, om forstanderen skulde finne paa aa se opom en dag. —

— — — Isj! sa Matilde, hun laa og kastet sig i sengen, hun var ikke god til aa sovne: Isj saa leit det er altsammen! Hør paa 'a mor, hu snorker, hu har det godt, hu! Tenk saa snild den herren var! Pøh! Hu mor skulde bare veta! Stakkars fru Farmann! Men detta skal være siste gangen, det banner jeg paa! Og jeg skal nok sørge for at hu skal faa igjen pengene sine! — Jeg trur jeg vil lesa fadervaar, bare jeg huser det! —

Digitized by Google

VII

Jonny staar paa det mørke papirlageret dagen lang, han pakker og ekspederer og ordner i hyller, han er en flittig maur. Klokken otte om morgenen begynner han, han gaar ikke hjem til middag, han henter litt kaffe paa en flaske og setter sig paa disken med sine smørbrød. Han sitter aldri lenge, det ligger saa mye ugjort arbeide og venter, han har nok aa pusle med til langt paa kveld. —

Jonny staar for det meste alene, og det trives han best med, han liker ikke aa prate med nogen naar han arbeider, og saa er det saa godt med det, at en kan faa lov til aa bruke tankene sine paa det en sjøl vil, naar en ikke har nogen til aa uroe sig. Og Jonny har nok aa tenke paa, dagene blir aldri for lange.

Der kommer en og annen kunde en gang i mellem, en og annen reisende kremmer som kjøper papir og konvolutter til salg utover

Digitized by Google

landet. Jonny ekspederer dem med faa ord, han legger pengene i skuffen, han er alt i fullt arbeide igjen før kremmeren er ute av døren. — Helvetes hastverk den fyren har bestandig! tenker kremmeren. Da den forrige ekspeditøren var her, kunde en da faa setta sig ned og hvile litt og røike litt og prate litt en halv times tid! Men naa? — Skal det være no mer? sier denne masekoppen, med det samme han har lagt fram varene. — Takk, det blir tre kroner og sytti øre! — En skulde forsyne mig gaa like ned og klage til sjefen! —

— Det blir snart for meget aa gjøre for dig alene! sier sjefen en dag. Jeg skal sende en gutt op som skal hjelpe dig! — Nei takk, jeg trenger inga hjelp! sier Jonny, han snakker fort, han er ivrig. Sjefen ser paa ham, Jonny pleier da svare mer beskjedent, Jonny pleier da ikke ta slik paa vei. — Vil du ikke ha hjelp? sier han. — Nei, jeg greier godt det jeg har aa gjøra! sier Jonny. Sjefen staar litt og tenker sig om. Her maa det ligge noget under! tenker han. — Det skulde bare mangle at jeg skulde ha nogen til aa rote i hylene mine og gjøra ugagn og væra i veien! tenker Jonny, da sjefen er gaatt. Nei takk, skal jeg væra her, skal jeg væra aleine!

Digitized by Google

— Han var saa forandret efter den dagen, sjefen. Han var oppe paa lageret en tur hver dag, men det var slik en rar maate han kom paa. Han maatte gaa igjennem en lang gang før han kom til lagerdøren, Jonny pleiet aa høre skrittene hans helt fra trappen. Men nu? Nu stod sjefen der før en visste ordet av det, det var som om han hadde dalt ned fra luften. Han saa sig om som om han hadde ventet aa se no rart, men det var jo bare Jonny som stod der, Jonny som stod der ved disken og strevet med sine pakker.

— Goddag! sa sjefen, han gjorde etpar dumme spørsmaal, han lettet paa en og annen pakke, han drog ut pengeskuffen. — Har det vært nogen og handlet her i dag? spurte han. — Aa ja, jeg har da solgt l i t t! sa Jonny, han var kry der han stod, det hadde vært nogen gode dager nu, han hadde subbet inn mange kroner til skuffen hver dag. — Du er flink! sa sjefen, han talte pengene, han blev staaende en stund og tromme med fingrene paa disken, mens han glante ut i været. Jonny stjal sig til aa titte paa ham. Tru om han har filttøfler paa beina! tenkte han. Nei, han har de støvlene han pleier aa bruke! Jeg undres paa aa det gaar av sjefen om dagen! tenkte Jonny. —

Digitized by Google

— Men én formiddag lød sjefens vanlige skritt gjennem gangen, andre skritt fulgte efter, lange og tunge. — Goddag, Jonny! smilte sjefen, ja i dag hadde han et smil til Jonny, for første gang paa lenge. Her har jeg hjelp til dig, Jonny! — En lang rekel av en fyr stod i døren bak sjefen, en attenaars gutt som glante og gliste, som brakk av paa midten og bukket, som kom med en diger labb. — Jonny skulet paa gutten, han saa ikke labben, han drev med sitt, han pakket og la i hyller, fingrene hans gikk. — Flink er han! tenkte sjefen, han saa paa den langkrokete bondegutten ved siden av sig, paa de klønete digre nevene, paa det dumme gliset om den brede munnen. — Kom hit litt, Jonny! sa sjefen, han gikk foran inn i det andre lagerrummet, han lukket døren efter Jonny: Er du ikke glad for at du faar en mann til hjelp? spurte han. — Jonny saa i gulvet, han tuklet med klokkekjedet, han var litt blekere enn ellers: Jeg trudde ikke det trengtes! svarte han. Dersom sjefen syns at jeg ikke g j ø r nok, saa er det best jeg slutter! sa Jonny. — Jeg begriper mig ikke paa gutten! tenkte sjefen. Han staar jo og svelger, han er jo aldeles hvit i leppene! — Hør her, Jonny! sa sjefen, nu er du snart atten

Digitized by Google

aar, og du har vært hos mig siden du var femten! Du har vært en flink gutt, og jeg vil gjerne gjøre det jeg kan for at du skal komme frem! Men da skal du gjøre mig den tjenesten aa taale denne bondegutten her paa lageret, den tiden vi ikke har bruk for ham nede i butikken! — Han snakket lavt, sjefen, han hvisket næsten, han var full av fortrolighet: Det er hans far som har prakket ham paa mig! sa han, jeg maatte endelig love aa ta mig av ham. Men bare vær streng, Jonny, la ham arbeide alt det han orker, skjenn paa ham, gjør ham lei sig, saa han reiser hjem paa bondebygda til far sin igjen, for han blir aldri til non nytte her i forretningen, det jeg kan tro. — Ja, ja, sa Jonny. Naar det er paa d e n maaten, saa! — Paa d e n maaten er det! sa sjefen. Kom nu! —

Bondegutten stod næsten helt fremved døren, da sjefen og Jonny kom inn, han stod og lyttet med lange ører. — Ja nu faar De være flink og gjøre som lagersjef Hansen sier! sa sjefen. Ja! sa bondegutten. Jonny kjente sig het, han bøiet sig over sine pakker. — Lagersjef Hansen! sa sjefen. Pokkern at han ikke fikk være aleine og snakke litt med sig sjøl naa!

Jonny likte ikke denne nye gutten. Han

Digitized by Google

vasket sig aldri, det luktet av benene hans, han hadde lim paa fingrene, han fikk ikke arbeidet fra sig. Og bestandig gliste han, fra førsten var det bare av generthet, senere gliste han av morskap: Naa skal jeg fortelle dig ei skrøne, Jonny! sa han. — Vi har ikke tid til saant tøis naa, Jens! sa Jonny. Ser du ikke alle ordrene som skal være ferdig? — Jeg heter Mo! sa gutten, han blev furten. Far min er rik, han er klokker i hovedkjerka hjemme, sjefen sier De til mig, De Mo! sier han, men til dig sier han bare: du Jonny! — Ja, sjefen er litt nøie paa det, han bruker ikke fornavnet til alle og enhver! sa Jonny. Se her, slaa hyssing om denne pakka! —

— Mo var rar som steik, han hadde ikke skikk paa sig, han hadde aldri vært mellem folk før. — Aa spiser du middag hen, Hansen? sa han. — Jeg spiser her paa lageret! sa Jonny. — Kan jeg faa lov aa spise her? sa Mo. — Det er saa dyrt aa spise ute, og jeg taaler ikke maten! sa han. — Spis saa mye du orker! sa Jonny. Og Mo hentet sin middagsmat, han slengte sig op paa disken ved siden av Jonny, han aapnet sin pakke. — Men jøss, aa er det for slags mat du har kjøpt? sa Jonny. — Ser du ikke det er gule-

Digitized by Google

røtter? sa Mo, han tok til aa gnage. — Og se her har jeg ei hel flaske bringebærbrus, og det er det beste jeg veit! smattet han. — Du er en tulling! sa Jonny, han ergret sig over slikt uvett, han skjøv sin egen matpakke bort til ham: Ta dig mat her! sa han. — Ja takk, kan jeg ta det med egget paa, jeg er saa glad i egg! sa Mo — Du kan ta akkurat det du vil! sa Jonny. Bare it saa mye du orker! J e g er ikke sulten! —

— Jonny var blitt saa nøie paa tiden i det siste, han passet paa klokken, han stengte med det samme de lukket butikken i første etage. — Jeg bryr mig ikke om aa staa og slite til langt paa kveld! tenkte Jonny.

— Det var ikke slik før, da stod han her alene, det var h a n s lager, han gjorde det ryddig og fint omkring sig før han gikk, det var hyggelig aa komme om morgenen, sjefen kunde stikke opom hvad tid han vilde, det var blaast og rent overalt. Men naa? Det ligger hyssingstumper h e r, det ligger papirer d e r, hele disken er i ett rot, det er ingen som gidder aa feie gulvet. Jo, det er ei nydelig hjelp! tenker Jonny.

Men Mo liker sig, hans glis blir bredere og bredere, dette lageret er det morsomste stedet i hele verda, Hansen er den snodigste

Digitized by Google

karen han har sett for sine øier. Sint er'n støtt, bruker sig gjør 'n, han arbeider og bruker kjeft, fingrene og munnen flyer omkapp. — Se her, gjør ferdig ordrene! sier Jonny, han slenger nogen skrivelser bort til Mo: Det haster med dom, saa vidt du veit det! — Ja, naa skal vi sjaa! sier Mo, han setter sig godt til rette paa disken, han dingler med sine lange ben, han gir sig til aa lese høit: Ti ris papir, to miller konvulutter, fem gros penner, leser han. — Kom hit med ordrene! hveser Jonny, han river papirene til sig, han rumsterer i hyller og skuffer: Naa kommer vel snart sjefen! sier han. Du kan banne paa han skal faa greie paa hvad slags hjelp jeg har!

Mo gliser. — Naa er Hansen sint! tenker han, se aa rau han er, men tru om det ikke gaar an aa faa 'n enda sintere? — Hvad skal du bli naar du blir stor? sier Mo, han er saa alvorlig og uskyldig, men han maa straks glise igjen, for se aassen Hansen strever med den pakka, han er saa hakkende sint at hyssingen ryker for 'n alt i ett, han skriver den ene adresselappen etter den andre og krøller den sammen og kyler den bort i kroken, han skjelver visst paa handa, han faar visst ikke bokstavene tydelige nok. — Aa hetter

Digitized by Google

jenta di? sier Mo, er det lenge siden du har faatt en kyss, faar du lov aa ta 'a om livet naar noen ser paa det? — Nu greier ikke Jonny mer denne gangen, nu er han helt optrukket. Hold kjeft! brøler han, han deljer sin neve i disken, pakken farer lukt i veggen like forbi hodet til Mo. — Au! gliser Mo, han gotter sig, naa er det moro. Men Jonny stormer paa dør, han skjærer tenner. — Sjefen! hveser han, han gaar fort gjennem gangen mot trappen. Men han faar ikke lov aa gaa alene, Mo springer efter ham med lange skritt, han naar ham igjen midt nedi trappen, han henger sig fast i jakkeflaket hans: Ptro, ptro! sier han. Fly ikke saa fort da vel, jeg greier ikke følge med dig! Jonny svarer ikke, han skynder sig videre, han stanser ikke før han staar utenfor butikkens bakdør. — Slepp jakka mi! sier han. — Nei, jeg har jo ikke no annet aa holde i! sier Mo. — Som du vil! sier Jonny, han aapner døren, han gaar inn i butikken. Men nu henger ikke Mo med lenger, han har faatt et glimt av sjefen, han stormer opover trappen igjen. Men Jonny gaar helt frem til disken, nu vil han snakke med sjefen, nu vil han si fra for en gangs skyld! — Men nu er sjefen optatt, han staar og snakker med en mann, han ser

Digitized by Google

ikke ut til aa bli ferdig med det første. — Det er kanskje best aa gaa op igjen? tenker Jonny. — Nei saa gu om jeg gjør, naa blir jeg her om jeg saa skal staa til i morra! Han gir sig til aa bla i adressekalenderen mens han venter, han blar og blar, sjefen blir aldri ferdig. Jo, der gaar mannen, sjefen er ledig, det fins ikke kunder i butikken. — Er det noget om aa gjøre, Jonny? spør sjefen. Jonny bøier sig over boken, han blar og blar, jo der setter han fingeren ved en adresse, han har visst funnet det han har bruk for, han slaar boken igjen. — Nei, det var bare en adresse jeg skulde se etter! sier Jonny, han legger boken paa plass, han gaar op paa lageret igjen. Men her staar Mo og arbeider og er flittig. Og han gliser næsten ikke. —

Sjefen kom op utpaa dagen. Han gjorde sin runde, han hadde ingenting aa utsette, han nikket til de to unge guttene som stod ved siden av hverandre og pakket. — Aassen gaar det? smilte han til Mo, blir De snart likesaa flink som Hansen? Mo var litt rødere enn ellers, han saa ikke op, men han nyttet høvet til aa slite av en tykk hyssing, saa sjefen skulde se at han hadde lært snittet: Saa flink som Hansen blir jeg nok aldri i verda! sa han. — Hvad sier du, Jonny? sa

Digitized by Google

sjefen. Jonny stod litt før han svarte. Naa var timen kommen, naa skulde denne ekle bondegutten knukes til jorden. Han slengte øinene som snarest bort paa Mo som stod der og knyttet knute paa knute utenpaa en pakke, han saa sjefen rett i øinene: Jeg syns Mo er flink! sa han. En kan ikke vente han skal bli utlært med én gang! — Ja, bare vær streng! sa sjefen. Han gikk.

— De to guttene stod der ved siden av hverandre, de pakket og pakket, de saa ikke paa hverandre, de var flate. Mo var den som først aapnet munnen: Hvad var det du gjorde nede i butikken ista? sa han. — Jeg titta litt i en adressekalender! sa Jonny. — Skøiern! sa Mo. —

— Det var langt paa natt da Jonny ruslet hjemover han hadde det ikke travelt, enda saa sent det var, han gjorde lange omveier. Det var saa reint for kort vei til Ulvehiet ikveld, han hadde saa mye aa prate med sig sjøl om, han maatte gaa smaatt, skulde han faa sagt alt det han hadde paa hjerte. —

Jonny er litt stiv i øinene, han er blek, men det er ingenting som feiler ham, han er ikke engang trøtt eller sliten, nei, han kjenner det paa sig at han kommer til aa ligge vaaken i hele natt. En gang imellem stanser

Digitized by Google

han og ser rett frem for sig, han er full av haan i stemmen, det er nogen han tretter med. — Jeg maa riktig spørre dig om hvad du har aa utsetta paa Mo! sier han. Du er en tosk, kan jeg hilse dig og si, men Mo er en hyggelig gutt, han, kan jeg fortelle dig! — Gliser han? sier du, javisst gliser han, javisst kan han mange ganger erte en stein paa sig, men er d e t no aa bry sig om, voksne karer lar sig da vel ikke erte! Nei, gutten min! Kom ikke der! Mo er bedre manns barn, han, og det har aldri du vært i ditt levende liv! Far til Mo er rik han, han er klokker i domkjerka i Valders, far til Mo, men hvad er far d i n for no, maa jeg spørre om, din stakkars «lagersjef» du staar der! Mo skal reise paa seminariet til høsten, han, han skal bli overlærer, Mo, men hvad skal d u bli, trur du? Fullmektig hos sjefen? Kompagnon? Jo da, jeg synes jeg ser det! — Aa nei, gaa hjem til kammerset ditt i Ulvehiet du, Jonny! Der passer du best! — Jonny gaar litt, stanser igjen: — Hoven? Er Mo hoven, sier du? Har ikke Mo vært sammen med dig i hele kveld, har dere ikke sitti nede i ølkjellern og drekki mange ølflasker? Har 'n ikke vært hyggelig, har 'n ikke prøvd aa setta mot i dig. — Du skulde ikke gi dig til her paa detta mørke

Digitized by Google

lageret! sa han, du skulde se aa lære no saa du kunde bli no til kar, for jeg skjønner du har godt hue, sa han. Men hvad svarte du, din stakkar du staar der? Jeg maa tjene penger hver uke, ellers gaar det gæli! sa du. Aa nei, jeg har nok ikke raad til aa koste paa mig no! sa du. — Da sat han ei stund uten aa si no, Mo, han tømte glasset sitt, han tente paa pipa si, han spikulerte paa no, gjorde han. Saa saa han dig rett i øia: Kan du ikke reise til Tromsø? sa 'n. — Til Tromsø? sa du, jøssunavn aa har jeg i Tromsø aa gjøra? sa du. — Det er bare det at deroppe kan du bli lærer uten at det koster dig et øre! sa Mo. Du maa bare lova aa væra lærer opover der i fem aar etter at du er blitt utlært! sa han. — Hvad svarte du til det, Jonny? Ikke et ord svarte du. Du blei bare sittende og fundere. —

Jonny gir sig ivei igjen, han gaar fortere nu, tankene har tatt en annen retning, han er blitt skolelærer. Han gaar frem og tilbake mellem pulterekkene, han har hendene paa ryggen, han gaar i dype tanker. Ungene stjeler sig til aa titte paa ham, de smiler og nikker til hverandre. — Saa snild lærer vi har faatt! er det en som hvisker. — Og saa liddelig flink! hvisker en annen. Men lærer

Digitized by Google

Hansen later som han ikke hører, nu gaar han op til katetret, han blir streng i ansiktet, han kremter: Nu vil jeg høre dere litt i bibelhistorie! sier han. Du kan begynne, Olaf! Fortell om den gangen Jesus gjorde vann til vin i brylluppet i ørkenen! —

— Jonny skal svinge inn porten til Ulvehiet, da det er nogen som roper paa ham: Jonny, vent litt, saa faar vi følge op trappa! roper det. Det er Matilde som roper, hun staar sammen med en fyr utenfor portrummet tvers over gaten. Jonny stanser, jøss, hvad har tøsa borti den porten aa gjøra, kjenner hu ikke sin egen port? — Vil du ha følge, saa faar du forte dig! svarer han. — Naa kommer jeg! sier Matilde, men hun kommer ikke, hun sitter fast, fyren holder henne, han snakker til henne, han tigger, han truer, han klemmer henne haardt over armene, saa hun ynker sig, han klapper henne paa kinnet, saa hun lukker øinene og næsten synes hun har det godt. — Detta maa jeg se paa! tenker Jonny, det skal være moro aa titte paa en som kan bry sig om 'a Matilde. — Han gaar over gaten, han styrer rett paa parret, han løfter saa vidt paa hatten. Da slipper Matilde fri, hun blir slengt til side saa hun er nær paa aa falle over ende, fyren tar

Digitized by Google

hatten i haanden og setter til bens, det smeller av hans føtter bortigjennem gatene, han blir borte omkring nærmeste hjørne. — Aa gikk det av h a n? sier Jonny. — Det var sandelig bra at du kom! sier Matilde, hun retter paa hatten, hun stryker nogen haarfjoner fra ansiktet: Han var tullete, han vilde bli med op, jeg kunde ikke bli kvitt 'n! — Men du hadde da ikkeno i d e n n a porten aa gjøra? sier Jonny. — Jeg kunde da vel ikke vise 'n den r i k t i g e porten! sier Matilde. Da kom han vel til aa staa der hver kveld og vente paa mig! — Det blei 'n fort lei! sier Jonny. —

— Matilde maa se sig om før de gaar inn porten til Ulvehiet: Nei, han e r borte! sier hun. Men s a a a du 'n, Jonny, var 'n ikke pen, det var en fin herre, han hadde mansjetter og hansker og spaserstokk! — Jeg har annet aa studere paa, jeg kan ikke gi mig til aa glana paa alle de lapsene jeg møter i portrummene! sier Jonny. — Jasaa naa! blaaser Matilde, hun kaster paa nakken: Aa skulde d u ha aa studere paa? sier hun. Studerer du til prest, kanskje? Eller til professor? — Jeg skal bli lærer! sier Jonny. Jeg reiser bort om et par maaneder, og jeg blir borte i mange aar! sier han. — Dæskern! sier Matilde. Hun er stum helt til de er oppe i gan-

Digitized by Google

gen, men da faar hun maalet sitt igjen: Det blir ikke saa gromt for hu Gunhilde, kjæresten din, heretter, sier hun. — Aa er det med henne? spør Jonny. — Far hennes har slutta som bestyrer paa Seilduken! sier hun. Han har visst faatt katten, jeg tenker han har faatt avskjed for fyll! sier hun. — Han er jo øverst-templar i losjen! sier Jonny. Han drikker jo ikke vørterøl engang, fordi det er paa flasker! — Det er ingen aa tru! sier Matilde, hun smetter inn gjennem døren. — Naa fikk han igjen! tenker hun. Naa har han no og studere paa og væra lei sig for!

— Og Matilde tenkte rett. Jonny laa lenge og studerte. Men lei sig? Nei, Jonny var glad, Jonny var full av lyse drømmer. — Det blir vel daarlig med hu Gunhilde naa! tenkte han. Hu maa kanskje byne paa fabrikken som andre jenter, hu maa kanskje selle pianoet sitt! — Stakkars Gunhilde. Men du skal ikke væra redd! Jeg skal skrive etter dig med det samma jeg blir utlært paa lærerskolen! —

Digitized by Google

VIII.

Hold naa op med denna fordømte musikken! sier mor til Matilde, hun ligger i sengen og drar teppet over ørene, hun vrir sig i pine: Jeg trur jeg snart blir tullete av denna blistringa og gaulinga di! sier hun. Veit du ikke at jeg er sjuk, har ikke doktern sagt at jeg maa ha husefred? — Doktern har sagt at du maa paa sjukhuset! sier Matilde, hun staar bortved speilet og setter op haaret: Jeg tenker sjukevogna kommer i dag, du faar væra snild jente da, mama, og ikke sprelle for mye naar dom bærer dig nedover trappene, ellers kunde du detta og slaa den vesle bompen din! — Ja, bare la vogna komma! jamrer moren, jeg kan ikke faa det verre paa sjukhuset enn jeg har det her, du plager snart livet av mig, ditt lange draak du staar der! — Trulle ralle ramtata! synger Matilde. Kan du d e n, mor, han er saa liddeli god aa danse etter, se her! — Men moren lar sig ikke erte nu, hun har

Digitized by Google

gitt sig over, en mild stemning har grepet henne, hun ligger med foldede hender og stirrer op i taket: Naar jeg naa blir borte, saa faar du stelle dig pent da, Matilde! sier hun. — Jada, jada, ikke vær redd! sier Matilde. — Og skulde jeg naa ikke komma igjen, faar du ta dig av 'a vesle Synnøve da, Matilde! Hu er saa lita og hjelpelaus hu, kroken, hu har ingen som bryr sig om sig, hu, naar jeg blir borte! — Du hører jeg skal se til 'a hver skapende søndag! sier Matilde. Ikke ligg slik og tut da, menneske, pokkern ogsaa, der rauk skolissa mi bare for di skyll, det k o m m e r inga sjukevogn, hører du, jeg sa til doktern at dom fikk ikke lov til aa ta dig! — Aassen er det du skremmer mig da, di svinetøs! sier moren, hun tar hendene fra hverandre, hun knytter dem: Men naa v i l jeg paa sjukhuset! Hører du det, jeg vil paa sjukhuset i denne dag, fly etter vogna med én gang! — Jeg vil ha mig en kaffeskvett først! sier Matilde, hun gaar ut i kjøkkenet, hun kommer inn igjen med en kopp og en brødskive, hun setter sig til aa spise. — Du vil vel ikke h a kaffe du, mor? sier hun, det er gæli for hjertet ditt, veit du, doktern er jo saa liddeli gærn naar han skjønner du har drekki kaffe! — Jeg blaaser

Digitized by Google

i doktern! sier moren, hvad har han med mig aa gjøra, er det ikke mitt hjerte? — Jeg tenkte du kanskje hadde bedre løst paa et glas øl! sier Matilde, hun sitter og godgjør sig med kaffen og brødskiven, hun tygger saa inderlig smaatt, jamen gir hun sig ikke til aa lese i en gammel bladfille, hun har visst glemt baade mor si og øllet! — Men moren har ingenting glemt, hun ligger og ser paa henne med store øine, hver rynke i hennes ansikt er full av spørsmaal. — Øl? Sa hu ikke øl? Se paa svinetøsa aassen hu sitter som om hu ikke skulde ha sagt et eneste ord, flirer hu ikke for sig sjøl mon, sitter hu bare og erter mig, det ondskapsfulle bestet? Øl? Nei da, jeg hørte gæli! Det er ingen som har nevnt øl her i huset. — Jeg vil legge mig til aa durme jeg, i guds navn! Og saa kan vogna komma og hente mig! Vaarherre faar gjøra med mig akkurat det han vil! Jeg legger alt i hans haand! Bare jeg ikke hadde vært saa liddeli tørst! —

Hun lukker øinene, men hun aapner dem straks igjen, de tar paa nytt veien til Matilde. — Du faar gaa ut etter en skvett vann til mig, sier hun. — Jeg er saa tørst saa jeg kan ikke snakke! — Jada, ikke mas slik da! sier Matilde. Hun gaar ut i kjøkkenet og lar dørene staa

Digitized by Google

oppe efter sig. Men moren reiser sig paa albuen i sengen, hun stirrer, hun lytter. Der er Matilde i benkeskapet, aa har hu der aa gjøra, dom har da ikke vann i benkeskapet! Hun blir rent skjelven av spenning, naa kommer hu visst, naa skal du se hu kommer med no godt! Nei! naa skruer hu paa springen, vannet spruter i øsa, hu kjenner laata. Tvi for no søl! — Hun slenger sig ned paa puten, hun puster opgitt. Det fins ikke glimt av spenning i hennes øine, det fins ikke spor av spørsmaal i hennes ansikt. Visshet og ro har lagt sig over det. —

Men nu staar Matilde ved hennes seng og rekker vannøsen mot henne — Der! sier hun, men ingen svarer henne, moren ligger med lukkede øine, hun sover visst tryggt. Da faller det nogen draaper ned i hennes ansikt, hun skvetter til, hun tørrer sig, hennes øine gnistrer: Kan du ikke la mig faa væra i fred, tøs, offor skal du vekke mig naar jeg ligger og sover! Da ler Matilde, da knegger hun. Og hun finner frem noget hun har holdt gjemt mellem skjørtefaldene: Væssaagod! sier hun. Jeg kjøpte denna til dig i gaarkveld! — Men kanskje du vil ha dig en lur først? — Jeg er ikke trøtt, fort dig og ta hit korketrekkeren!

Digitized by Google

sier moren, hun sitter opreist i sengen med ølflasken i hendene. —

— — —

— Fru Farmann sitter fullt paaklædt i sin sofa da Matilde kommer. Hun nikker som vanlig, men hun smiler ikke, hun er alvorligere enn ellers. — Det haster ikke med aa aapne! sier hun. Kom hit, Matilde, sett dig her, jeg vil snakke med dig! — Men klokka er over otte! sier Matilde, det er snart frukost, naa kommer snart alle verkstedguttene og skal ha sigaretter! — De faar gaa et annet sted i dag! sier fru Farmann. — Kom hit, Matilde! — Aa gud! tenker Matilde, hun blir blek, hun knapper igjen kuften sin, hun ser mot døren: Det er best aa rømme! tenker hun. Jeg ser det paa frua at hu veit det! — Kom nu hit og sett dig! sier fruen. — Ja! sier Matilde, hun glir ned paa en stol, hun ser i gulvet, hun prøver aa sippe litt, men faar det ikke til, og ikke gaar det an aa l a t e som hu graater heller, for hu har glemt lommetørklædet sitt og har ingenting aa gjemme sig bak. Men offor b y n e r ikke frua en gang, saa det kan bli overstaatt, hu bare strikker og strikker, hu, trur hu det er morro aa vente slik, sitter hu og drar det ut bare for aa plage en stakkar? — Det er i grunnen toskete av mig aa være saa redd! tenker Matilde, hu kan da ikke bevise no, hu kan da

Digitized by Google

ikke faa mig i straff! Blir hu for gærn, saa skal hu sandelig faa svar, jeg skal lesa op for 'a om baade det ene og det andre, bare kom an! — Matilde er modig nu, hun er full av trass, hun ser fru Farmann like i ansiktet: Er det no om aa gjøra? sier hun. Fru Farmann strikker ivrigere enn før, hun teller og teller, hun holder paa aa felle en strømpefot. Saa slenger hun strikketøiet fra sig og rister paa hodet. — Nei, det nytter ikke, jeg teller bare galt! sier hun. — Om det er no om aa gjøre, Matilde? Aa ja, og du skjønner nok selv hvad det er! Men det g a a r ikke lenger paa denne maaten, jeg har ikke raad til det, jenta mi! I gaar blev det borte ti kroner fra kassen igjen, forrige dagen blev det borte en femmer, for en ukes tid siden blev det borte to tiere paa én dag. Men du skjønner da selv at det maa være stopp nu, Matilde! Jeg handler mig snart til fant paa denne maaten!

Matilde sitter der rød og het, hun har tatt øinene til sig igjen, hun husker ikke alle de ordene hun skulde lese op. — J e g har ikke tatt non penger! mumler hun, det maa være en av gutta som har knabba dom, mens jeg har vært her inne i bakværelset, hvis det er no som er blitt borte!

— Tikroningen laa i din kaapelomme i gaar

Digitized by Google

kveld! sier fru Farmann. Jeg fant den da du var ute et ærend. Men jeg lot dig beholde den, eftersom du alt hadde tatt den. Men det er den siste tikroningen jeg vil miste paa d e n maaten! Derfor er det best du slutter her nu, Matilde!

De sitter en stund tause. Fru Farmann har tatt til med strikkingen igjen, Matilde glipper med vaate øine, det er ikke saa langt efter r i k t i g e taarer nu. Da tar det i gatedøren, det rister i vrideren, det banker haardt paa ruten. — Lukk op da vel, for fa'an! roper det, det er verkstedguttene som kommer stormende, de skal ha frokostsigaretten sin. Matilde braareiser sig, hun tar et skritt mot døren, men saa snur hun sig og ser paa fru Farmann. — Er det ikke best aa aapne? sier hun. — Nei, jeg tror ikke det er verdt aa aapne den døren mer! sier fru Farmann. Men jeg tenker du faar gaa nu, Matilde! Jeg har sovet saa daarlig i natt, jeg vil legge mig nedpaa og hvile litt! —

— Verkstedguttene staar ennu utenfor butikk-døren da Matilde sniker sig ut porten. De faar øie paa henne, de roper: Skal du ikke aapne da, jente? roper de, naa har vi jo snart staatt her en halvtime og banka! — Se aa rar hu Matilde er! sier en av guttene, det er visst

Digitized by Google

no som feiler 'a! Er du syk og svak og daarlig bak, Matilde? — Matilde vører dem ikke, hun gaar tvers igjennem gutteflokken uten aa se til side, hun skraar over gaten. — Vent litt! sier en gutt, han springer efter henne, han tar henne om livet og stanser henne: Er det no gæli med dig? spør han. — Slepp mig! sier Matilde, hun vrir sig løs, hun staar og ser paa gutten et eneste øieblikk: Fru Farmann er sjuk i dag! sier hun. Dere faar gaa bort til henne derre vemmelige Gustavsa og kjøpe sigaretter heretter, hvis dom er saapass at dere kan røike dom! Vi kommer visst til aa holde stengt hele uka! Men naa maa jeg skynte mig avsted etter doktern!

Moren setter store øine da Matilde kommer hjem paa denne tiden av dagen. — Aa skal detta bety? sier hun. Er det no om aa gjøra, eller vil du ikke passe arbe ditt, kanskje du skal gi dig til aa ligge hjemme og dra dig og dovne dig du ogsaa? — Jeg er sjuk! sier Matilde, hun ser ikke til den kanten moren ligger. — Jeg har tannverk, ikke snakk til mig, hører du! Hun setter sig i en krok av stuen saa ikke moren kan holde øie med henne, hun løfter skjørtet op foran ansiktet, hun pusser nesen alt i ett. — Jasaa, du har tannverk! sier moren. Og du tuter! Ja takk, da veit jeg aa

Digitized by Google

mange klokka er! Du har vel kvalme ogsaa da, kan jeg tenke mig, jo jeg skal gjerne banne paa at du har kvalme ogsaa! Men har jeg ikke sagt det, har jeg ikke venta det hver tid og time? Du har nok tannverk, ja, jeg tviler ikke paa det! Han pleier gjerne aa komma, den sjuken, naar en holder sig for mye i portrum og i kjellertrapper til langt paa natt, rett som det er! Du lurer ikke mig, skjønner du, jeg har vært ung sjøl, jeg, og veit aassen det gaar til!

— Matilde lar henne prate, hun merker det visst næsten ikke, nei hun har nok ikke hørt et eneste ord, for da hun har sittet en stund og tømt sig for de mest paatrengende taarene, reiser hun sig og gaar like frem til morens seng: Jeg er ferdig hos fru Farmann! sier hun. Jeg har faatt katten, hvis du vil ha veta det, jeg maatte gaa paa staaende flekken! Moren fatter ikke riktig. — Katten? Du? — Ja, du er vel ikke dauhørt! sier Matilde. — Den merra! sier moren, hun peser sig op paa albuen, hun blir rød av argskap: Og det tok du imot? Du bare gikk du, da hu sa du s k u l d e gaa, du ga 'a ikke inn saa hu satt fast i veggen, du krevde ikke lønn for fjorten dager engang? Jøssunavn, aa er du for en pattunge, eier du ikke vett for to øre, aa er det du

Digitized by Google

har gaatt paa skolen for? — Jeg var bare glad jeg slapp med d e t, sier Matilde. Jeg hadde inga lønn aa kreva! Jeg hadde visst tatt op paa forskudd for ei lang tid frametter. — Forskudd? sier moren. Jeg skjønner ikke det døit av det du prater om, jente! — Jeg har tatt av kassa, da! sier Matilde. D e t skjønner du, det er jeg sikker paa! —

Moren lar sig gli ned paa puten igjen, hun stønner høit, hun klasker de fete nevene sammen: Og slikt skal en ligge og høre paa av si eia datter! sier hun. — Men pengene da, tøs! Aa har du gjort av pengene? — Pengene? sier Matilde, nu flirer hun stygt: Pengene har gaatt til Kvadraten og kjøpmannen og melkejomfrua, dom, mor! Du hadde jo gjeld alle steder, du, da du blei liggende. — Jeg trudde det var snilde herrer som stakk de pengene til dig! sukker moren. — Ja, den snilde herren var pengeskuffen til fru Farmann, det! sier Matilde. Men naa gaar jeg ut og ser aa faa mig no aa gjøra! —

— — — Det kommer en fin dame spralende gjennem de graa skidne gatene, en dame med kort silkeskjørt og gloende rød utringet bluse, en flott dame med veldig hatt og parasoll og hvite hansker. Hun gaar ikke fort, de fine skoene hun har paa benene, er saa rent for

Digitized by Google

smaa, de høie hælene er saa vanskelige aa gaa paa, det er næsten som aa balansere paa stylter, hun er nær paa aa vrikke føttene av sig for annet hvert skritt. — Isj, saa liddeli sølete det er i kveld! sier Matilde, fankern, der fikk jeg en diger skvett paa den fine lakk-skoen min! — Folk ser efter henne og undrer sig. — Bare glan alt det dere orker! tenker Matilde, jeg taaler aa tittes paa, naa kryper jeg ikke for et menneske i hele verda, heretter skal jeg forsyne mig setta nesa saa høit i været at det skal drøppe i 'a naar det regner!

— Hun stanser et øieblikk utenfor et lite trehus borti gaten, hun ser sig om, det er likesom hun venter paa nogen. Men nei, det er ingen aa se. — Det var det jeg kunde tenke! sier Matilde. I kveld er det nok inga Gunhilde aa se! Men hadde jeg gaatt forbi i den gamle sjaskete kjolen min, kan du væra sikker paa at hu hadde staatt der og glist! Matilde gaar videre, hun gaar forbi en liten sigarbutikk med lemmer foran døren, hun stanser et øieblikk igjen. — Undres paa om jeg skal gaa inn og vise mig fram! tenker hun. Stakkar, hu sitter vel derinne og strikker hu, med de halvblinde øia sine! Jeg faar se til aa faa tak i ei jente som kan ta plassen min og hjelpe 'a litt, saa hu kan aapne igjen! — Pokkern ogsaa at det

Digitized by Google

skal væra saa vanskelig aa finne ærlige folk! —

Der staar ungdom utenfor portene, gutter og jenter. De glemmer sine viser og sine skrøner da Matilde spankulerer forbi, de blir staaende og glo, der blir latter i flokkene, guttene gap-ler, jentene fniser. — Nei, se paa 'a Matilde! laater det. Hu er utringa og kort-arma og bar for resten! — Se paa de høie hæla, gutter! — Matilde straaler, hun skinner av fryd, hun snur sig mot dem og viser sig i all sin glans: Kyss de høie hæla midt paa pluggen! sier hun. Saa gaar hun videre. Mot Ulvehiet. —

— Matilde sitter paa kjøkkenet i full rustning, hun har ikke tatt av sig hverken hatt eller hansker, hun holder fast paa parasoll-skaftet. — Han e r kommen! tenker hun. Jeg hører han snakker med mor si! — Hun sitter og venter nogen minutter, saa reiser hun sig. Og hun gaar mot kammersdøren og banker paa. — Værsaagod! svarer det, det er Jonnys stemme. Matilde aapner og gaar inn.

Jonny sitter og leser med pipen i munnen, hans mor har lagt sig, men nu reiser hun sig i sengen og stirrer med store øine paa henne ved døren. — Men kjære, er det d i g, Matilde? sier hun, jeg kjente dig ikke med en gang, jeg,

Digitized by Google

jeg trudde det var ei fin frøken som stod der! Men s e paa 'a Matilde da, Jonny, saa fin hu er! — Aa er det? sier Jonny, han nikker saa vidt til Matilde, han setter sig til med boken igjen. — Jeg har da vel sett 'a Matilde før! sier han. — Nei, men ser du ikke —? driver moren paa. — Ti stille, du forstyrrer mig, jeg faar ikke greie paa det jeg leser! sier Jonny. — Jeg skulde bare spørre om aa faa laane non sukkerbiter, jeg kom dessverre for sent i butikken! sier Matilde. — Joda, joda, du skal faa sukker, jenta mi! Finn fram nogen sukkerbiter til 'a Matilde, da, Jonny! — Hu kan ta sjøl, hu veit aa det staar hen! murrer Jonny. Og nu ser han op: Du jaug paa far hennes Gunhilde den kvelden, Matilde! Han fikk ikke avskjed for det han drakk, men han fikk en mye finere plass et annet sted! — Ja j e g veit jo ikke annet enn det jeg har hørt! sier Matilde, det skinner ikke fullt saa klart i øinene hennes lenger. — Men j e g veit det! sier Jonny. Hu Gunhilde har sjøl fortalt mig det, jeg var sammen med 'a igaar, jeg skal treffe 'a i morra kveld igjen! — Matilde staar litt, legger over med sig selv. Saa kommer det: Skal ikke du snart reise? sier hun. — Reise? Moren ser paa Matilde, hun ser paa Jonny: Skal du snart reise, Jonny? — Jonny

Digitized by Google

er blitt litt rød, han snur sig halvt vekk: Det er bare no tull hu finner paa! sier han. — Ja, godnatt da! sier Matilde, hun smiler blidt til moren, hun gaar. — Men kjære, hu glømte jo aa faa sukker! sier moren. — Hu har sukker sjøl ute i skapet! sier Jonny. Det staar en hel paasa der! —

Matilde gaar inn til sig selv, hun henger parasollen over en stolrygg, hun river hatten av hodet: — Men du godeste min, aa har du vært hen? sier moren. — Aassen er det du har spjaaka dig ut, jente!

Jeg var vært hos 'a Konstanse! svarer Matilde. —

Digitized by Google

IX.

Jonny har sluttet med aa komme sent hjem om kveldene, en halv time efter stengetid gaar han inn porten til Ulvehiet. Han ser sig ikke om, det er snøtt han hilser paa dem han møter, han gaar like op til sitt kammers: Er maten ferdig, mor? sier han. — Jada, kjære dig, kaffen staar i koken! svarer moren. — Sett dig saa lenge du, gutten min, se her er avisen for idag! — Du kunde sørge for aa ha kaffen ferdig til jeg kommer! sier Jonny. Han spiser fort, han farer over avisens overskrifter, han skyver kopp og kniv fra sig, han finner frem pipen: Se aa faa av bordet her da! sier han. Og tørk godt av med vaskekluten saa jeg ikke rakker til bøkene mine! — Skal du alt setta dig til aa lesa? sier moren, hun ser paa ham med triste øine, Jonny er blitt saa spissneset i det siste, han er graablek og holkjaket: Trur du at du har g o d t av aa lesa saa mye, Jonny? — Aa vil du jeg skal gjøra da? hug-

Digitized by Google

ger Jonny i, skal jeg heller staa ute i porten og kline med jentene, eller skal jeg kanskje henge bortpaa ølkippene til langt paa natt? — Nei, nei! sier moren, men jeg tenkte du hadde godt av en tur, du som staar inne hele dagen! — Jeg har ikke tid til saant tøis! svarer Jonny, han setter sig til med sine bøker.

Moren pusler omkring ham og steller med sitt, hun gaar saa varsomt og stilt, hun har tatt av sig støvlene og gaar i strømpelesten. Hun rer Jonnys seng, hun rer sin egen, hun klemmer sig frem gjennem den smale gangen mellem sengene og gjør sig et ærend ut i kjøkkenet. Saa kommer hun inn igjen og lar sine klær falle av sig der hun staar halvt gjemt bak sengen, hun kaster et øie paa Jonny. Han sitter med ryggen til, han leser, han er i en annen verden. Og moren legger sig paa kne nedved sengen, hun lukker øinene, hun folder hendene, hun leser noget inni sig. — Da knaker det i Jonnys stol, han strekker sig og gjesper, han tender sig en ny pipe. — Er du inne, mor? sier han. — Ja, jeg ligger her og leiter etter en knapp! sier moren. — Naa skal jeg legge mig saa du skal faa ro, gutten min! — Ja, godnatt da, mor! sier Jonny. —

Digitized by Google

— Jeg begriper mig ikke paa gutten! tenker moren, hun ligger lys vaaken og faar ikke søvn paa sine trette øine. Hvad er det for slags bøker han leser i støtt, tru? Han laaner jo ikke bøker paa Deichman lenger, og de bøkene han sjøl eier, har han da pløid igjennom saa mange ganger at han maa da vel væra ferdig med d o m. Tru om han har faatt tak i non grisebøker som han ikke tør vise fram? Jeg skal holde mig vaaken til han legger sig, jeg vil ha greie paa aa han gjømmer dom hen! Og er det no s l i k t han henger over til langt paa natt, saa skal jeg nok sørge for at bøkene skal vekk, om han blir aldri saa gærn!

Ved tolvtiden reiser Jonny sig fra bordet, han samler bøkene sammen, han gjemmer dem. — Aa jasaa, det er d e r du har dom! tenker moren. Det skal ikke før bli morran før jeg skal undersøke hvad det er for slags! — Nu slukker Jonny lyset, nu legger han sig. Men hvad er det han gjør, leser han ennaa, ligger han og leser i mørket, han ligger jo og mumler ei lang lekse! — Aa han leser fadervaaret sitt! tenker moren, gudskjelov at han ikke har slutta med det ennaa! Hun folder hendene, hun ogsaa, hun leser ogsaa sitt fadervaar, hun blev jo avbrutt da hun

Digitized by Google

begynte paa det ista. Men du verda for et langt fadervaar han Jonny leser, han driver jo paa lenge efter at hun er ferdig! Han leser vel andre bønner ogsaa! tenker moren, han brukte jo aa lesa en hel rekke efter at han hadde lagt sig, den gangen han var liten! — — Og moren sovner. Og Jonny mumler. Til slutt er ogsaa h a n ferdig. Gudskjelov, naa k a n jeg det! sier han.

Men morgenen efter, da moren staar med non bøker i haanden, er det ikke fritt for at hun kjenner sig litt flat. — Jøssunavn, er d e t t a no aa gjømme? sier hun. Det er jo bare skolebøker! Verdenshistorie og geografi og naturfag og regnebok! Er ikke gutten ferdig med slikt tøis naa, da han gaar i sitt tjuende aar? Nei, den Jonny blir jeg aldri klok paa! Men det er vel best aa putte bøkene under kommoden igjen, saa han ikke skjønner jeg har sett dom!

Jonny staar hver dag paa sitt lager, men han er ikke saa flittig lenger, lange stunder kan han sette sig til bak den store reolen, han finner frem en bok, han leser. Kremmerne kommer, han ekspederer dem i stor hast, han faar ordrer opsendt fra butikken, men han gleder sig naar de er faa og smaa. Det er forbi med den tiden da Jonny stod

Digitized by Google

paa sitt e g e t lager, han er ikke i kompani med sjefen lenger. —

Sjefen har tatt op igjen sin gamle vane, nu kommer han atter snikende paa taa gjennem gangen. Han braa-aapner døren paa vidt gap, han venter visst aa finne no rart, men er det nogen rare ting aa se, staar det kanskje en ung mann bøiet over pengeskuffen og stikker noget til sig? Nei, Jonny gjemmer sin bok bak nogen pakker, han kommer rolig frem med en ordre og nogen esker i haanden, han er ikke rød engang. Han har svar paa alt han blir spurt om, han staar aldri fast, han stiller sig ganske trygg ved siden av sjefen naar han gir sig til aa telle pengene i skuffen, ja der ligger visst noget som ligner et smil om hans munn. — Der var en bestilling i gaar som ikke blev ekspedert! sier sjefen. — Vi hadde ikke varene! svarer Jonny. — Men du har aa melde fra! sier sjefen. Slikt maa ikke gjenta sig! — Jeg har sagt fra til Mo! sier Jonny, sjefen har gitt ordre til at jeg skal melde fra til Mo naar noget mangler! — Hm! sier sjefen. Jeg skal snakke litt med Mo! Han gaar. Og Jonny setter sig atter bak reolen med sin bok.

— Nei, Mo er ikke reist paa nogen lærerskole, han er blit ekspeditør nede i butikken,

Digitized by Google

han bruker ikke lenger gulerøtter og brus til middagsmat, han er fin mann, han spiser lunsj paa «Dampen». En gang imellem er han oppe paa lageret, det er helst om formiddagen naar kremmerne kommer for aa handle. Han finner sig noget aa gjøre, men han er aldri optatt, han følger med i alt, hans ører er lange, hans øine er skarpe, de ser til venstre naar de later som de ser til høire, Mo har meget aa passe paa, han har ikke engang stunder til aa glise.

Det er en dag innunder jul, Jonny har meget aa gjøre, han er sliten av arbeidet, han er gretten efter nattehenget over bøkene. Kremmerne kommer, de skal forsyne sig til julestrien, Jonny legger mange sedler i skuffen. Men han fryder sig ikke over pengehaugen som vokser, det skjeller ham ikke. Før var han glad efter en god dag, han spilte komedie og gjorde sig nedtrykt og trist naar sjefen kom op og skulde se over dagens salg, aa, det var slike elendige tider! — Har du solgt noget i dag? spurte sjefen, han saa spent ut, Jonny visste han hadde vondt for penger om dagen. — Aa nei, det har vært riktig daarlig! svarte Jonny. Og sjefen blev stram i ansiktet, han gikk bort til disken og drog skuffen ut, han blev et eneste lyst smil.

Digitized by Google

— Men du verden, her er jo mange penger! sa han. — Aa ja, jeg har da solgt litt, svarte Jonny, han smaaskalv av salighet. — Du er en flink gutt! sa sjefen. —

Men nu? Jonny slenger pengene i skuffen, han skriver beløpene paa listen, det er døde penger for ham. Mo staar derborte og skal liksom arbeide, han liker sig visst ikke, han er ikke god for aa se op, øinene henger fast ved hans pakker. — Det er næsten synd paa dig! tenker Jonny, du maa jo staa der du staar, det er stor skam at sjefen ikke skal ha non nytte av dig! Jeg faar hjelpe dere litt! tenker han. Bare det vilde komma en kremmer til, før vi stenger! Jo gudskjelov, der hører jeg det kommer en i gangen!

Kremmeren er ekspedert, Jonny pakker varene inn: Takk det blir femten kroner og tyve øre! sier han. — Femten kroner og tyve øre! gjentar kremmeren, femten kroner og tyve øre! tenker Mo. Kremmeren teller pengene op, han legger dem paa disken, han tar sin pakke og gaar. — Men hvad er det i veien med Jonny, har han glemt pengene, skal de ikke legges i skuffen, skal de ikke skrives paa listen? Mo blir het der han staar, naa kommer det visst, det som sjefen har ventet paa! — Jeg vil gaa! tenker Mo,

Digitized by Google

jeg har ikke sett non ting, jeg har ingenting aa fortelle sjefen! Aa nei, det er best jeg staar her, han Jonny legger nok pengene paa plass, han Jonny tar nok ikke det som hører andre til! — Mo følger Jonny med øinene, han blir hetere og hetere, pannen hans blir vaat av svette. Han Jonny har slengt noget pakk-papir ovenpaa pengene, han gir sig til aa pakke, han bærer sig som om han ikke skulde ha nogen ting paa samvittigheten! — Nei, naa m a a jeg fortelle det! tenker Mo; men det er ikke værdt jeg flyer med en gang, saa han skjønner det!

De staar ved siden av hverandre og pakker, ingen av dem ser op, de er tause begge. — Naa maa jeg snart gaa! tenker Mo. — Naa gaar han snart! tenker Jonny. De gruer begge for det som skal komme.

— Mo er gaatt ned, han sa godnatt saa naturlig han kunde, ja han stanset et øieblikk i døren før han gikk. — Skal vi gaa en tur i kveld? sa han. Det er saa hyggelig aa prate litt! — Ja, jeg skal se om jeg faar tid! svarte Jonny. — Kveld saa lenge! sa Mo. — Kveld! sa Jonny.

— Nu stod han og ventet. Det dunket litt i brystet hans, det var ikke fritt for at han hakket tenner. Saa lenge det er før dom kommer! tenkte han. — Jo, der gaar det i butikk-døra,

Digitized by Google

der kommer det non i trappa! — La dom komma! tenker Jonny, det skjeller ikke mig, det er bare saa ergelig at jeg skal skjelve slik paa finga!

— Sjefen kommer, han setter døren paa vid vegg efter sig, han gaar frem til disken. — Kommer De ikke, Mo? sier han, De skal da vel ikke bli staaende i gangen! — Jo, Mo kommer, han famler sig inn, han blir staaende midt frempaa gulvet, øinene hans flakker bortigjennem hyllene. — Si mig, Hansen! sier sjefen, han gir sig til aa grave og spørre. Hvor ligger d e t hen? spør han, hvor ligger d e t hen, hvor ligger d e t hen? — Det ligger d e r! svarer Jonny, han er rolig og klar nu, han har greie paa sine saker, det fins ikke rot i hans hyller. — Er alle bestillinger ekspedert? spør sjefen. — Ja! svarer Jonny. — Mangler vi nogen varer nu? — Nei! svarer Jonny. — Er lagerboken i orden? — Ja! — La mig faa laane den! sier sjefen. — Værsaagod! sier Jonny.

Sjefen staar og trommer med fingrene paa disken, han stirrer ut av vinduet, en lys rødme legger sig over ansiktet hans. Jonny gløtter paa Mo som staar der og svetter og piller paa sine filipenser, Jonny har noget av et smil om munnen, han har et rart glimt i øinene som Mo ikke taaler aa se paa. Nu kommer sje-

Digitized by Google

fen bort til disken igjen, han staar rett fremfor Jonny, han er verdig og streng. — Har du solgt noget idag? spør han. — Aa ja, jeg har da solgt litt! svarer Jonny. — Hm! sier sjefen, han staar litt, han trommer videre. — Hvor meget kjøpte den kremmeren for, som var her for en liten stund siden? spør han. Jonny staar og likesom tenker sig om, ja han bruker visst hodet alt det han orker: Jeg husker ikke riktig! svarer han. — Jasaa! sier sjefen, jasaa, De har saa daarlig hukommelse, De, Hansen! — Kanskje De husker bedre, Mo? — Mo staar der og dirrer i knærne, han kremter, han mumler, men det er ikke raad aa skjønne hvad han sier. — Snakk høit for fan! skriker sjefen, nu slaar han i disken, det spruter av ham. — Femten kroner og tyve øre! hakker Mo. — Hit med listen! sier sjefen. De blir staaende her, Mo, De skal være vidne til det som hender! — Værsaagod, her er baade listen og pengeskuffen! sier Jonny, han legger alt frem paa disken foran sjefen, han skotter paa Mo igjen, og nu er smilet tydeligere. — Hm! sier sjefen, han ser over listen, han teller pengene. Naar han er ferdig med det, tar han til med trommingen igjen. Saa snur han sig til Mo: Hvor meget var det De sa? spør han. — Femten kroner og tyve øre! svarer Mo, han snakker tydelig nu,

Digitized by Google

han er harm, for han staar jo og gjør aapenlys nar av ham, Hansen. — Det er riktig! sier sjefen. Det staar femten kroner og tyve øre her nederst paa listen! De kan gaa De, Mo! Og Mo gaar. — Tosken! kaster sjefen efter ham, da døren er lukket. — Jeg vilde en gang prøve ham! sier han til Jonny og forsøker aa smile. Han pleier aldri aa huske nogen ting! Men denne gangen var han jo noksaa flink!

Sjefen gir sig god tid paa lageret denne gangen, han gaar inn i de andre rummene, han lukker døren etter sig, Jonny kan høre hans vandring frem og tilbake paa gulvene. Om en stund kommer han ut igjen, han er blek og rolig som ellers, han gaar mot døren: Godnatt, Jonny! sier han. — Godnatt! svarer Jonny. Men sjefen gaar ikke, han blir staaende i døren, han har visst glemt noget. — Det er sant, jeg har tenkt aa legge paa litt til dig! sier han. Er du fornøid naar jeg gir dig ti kroner mer om maaneden? — Jonny driver med sitt, han ser ikke op, det fins ikke tegn til glede i hans ansikt: Jeg trenger ikke no paalegg, for jeg kommer nok til aa slutte! sier han. — Slutte? sier sjefen, han er forbauset. — Men kjære, hører du ikke at jeg vil gi dig ti — nei jeg mener tyve kroner maaneden i paalegg! — Jo, men jeg kommer nok til aa

Digitized by Google

slutte likevel! sier Jonny. — Hm! sier sjefen. — Jasaa! Men du kan da sove paa det, du kan da gjerne tenke dig om til i morgen! — Aa ja, jeg kan jo gjerne gjøra d e t, svarer Jonny. —

— Han la alt pent til rette før han gikk om kvelden, han saa det over enda en gang da han stod i døren. Aa jo. Han kunde gaa uten skam. Han skulde ikke faa stort aa utsette, han som skulde staa her efter denne dag! Jonny lot øinene fare over alle hyllene, over hver krok. Det er siste gangen jeg staar h e r! tenkte han. Han slo døren igjen, og ristet i hanken og kjente om den var laast. — Det er gudskjelov siste gangen jeg stenger denna filledøra! sa han. Han gikk ned i butikken og hengte nøklen fra sig, sjefen var ikke aa se, Mo ryddet av disken, fullmektigen stod og drog paa sig frakken: Imorgen faar vi en travel dag, Jonny! sa han. Det kom en hel haug bestillinger med siste post, kanskje du vil se litt paa dem i kveld? — Aa nei, dom kan ligge til i morra! svarte Jonny, han smilte et rart smil til Mo, han sa godnatt og gikk. — Imorra kommer nok ikke j e g! tenkte han. Jeg ekspederer nok ikke flere bestillinger her, enn jeg h a r gjort! —

— Jeg skjønner mig ikke paa mig sjøl! tenker Jonny, da han gaar hjemover om kvelden. Gaar jeg ikke her og plystrer og fryder mig,

Digitized by Google

er det mening i slikt? Er det ikke gresselig synd paa mig, slik som jeg er blitt handtert? — Jeg stod jo dernede paa lageret fra morran til kveld i mange aar, jeg var tro som gull, jeg hadde snøtt tid til aa spise! Hvad har jeg faatt igjen for det? Har dom ikke spionert mig ut paa alle maater, har dom ikke lurt sig fram paa tærne, kom dom ikke op i efta og skulde gripe mig paa fersk gjerning og kanskje setta politi paa mig for tjueri? Og enda gaar jeg her og titter paa jentene og synes det er en deilig kveld! Jeg kan ikke væra riktig klok!

— Det hvisker og tisker i svarte portrum, det nynner, det kniser, det smeller av kyss. — Dæven, saa hyggelig dom har det! tenker Jonny. Under gassløkten utenfor kolonialen staar en gutt og durer i vei paa en harmonikk, gutter og jenter har flokket sig omkring ham, de tar dansetrin bortover det sølete fortauget. Imorra skal j e g væra med og danse! tenker Jonny. — I Ulvehiets gaardsrum knegger det fra krokene. — Dere skal knegge enda mere naar j e g kommer! tenker Jonny. Her er gutten som kan skrøner fra Valders! Og naa skal jeg ikke holde paa dom, for naa er jeg gudskjelov fri mann!

— Jonny har det ikke saa travelt i kveld, som ellers. Han gir sig god tid med maten,

Digitized by Google

han blir sittende lenge og røke mens han stirrer inn i lyset. Hans mor gaar omkring ham og steller, hun rydder av bordet, hun tørker av det med kluten, bordet blir tørt og fint, det er ferdig til aa ta imot bøker. Men Jonny rører sig ikke, han hører de stille skrittene av morens filttøfler, han hører hennes varsomme gang i døren naar hun gaar ut i kjøkkenet. — Naar hu kommer inn igjen, saa skal jeg fortelle henne no rart! tenker han. Aa nei, det er visst best aa vente til i morra! Hu ser saa sliten og trøtt ut i kveld, hu trenger aa faa sova. Skal hu høre paa det j e g har aa si, blir hu nok liggende vaaken hele natta!

— Bordet er ferdig, Jonny! sier moren. Naa kan du setta dig til aa lesa hvad tid du vil, gutten min! — Jonny strekker sig, han gjesper: Jeg trur jeg heller vil gaa en tur rundt kvartalet! sier han. Jeg vil slutte med denna lesinga, jeg faar saa vondt i øia! — Ja, du skulde gaa en lang tur! sier moren. Du har ikke godt av aa staa saa mye inne! — Ja, godkveld saa lenge! sier Jonny. — Godkveld! sier moren, hun ser efter ham, hennes tunge ansikt blir litt lysere. Bare han Jonny vilde væra saa blid h v e r kveld! tenker hun.

— Jonny stanser en stund da han er kommet ned trappene, han staar og venner sine

Digitized by Google

øine til gaardsrummets dype mørke. Han skimter søplekasser og skylledunker, han skimter skjuldørene, han skimter løvsalen fra i sommer. Var det ikke her det knegget? Nei det var ikke her, her er det stilt i alle kroker. Han gaar ut av porten, han ser bortover gaten, var det ikke rundt d e n gassløkten de danset i sta, de unge jentene? Nei, det var ikke her, gassløkten staar og lyser over et rolig, sølete fortaug. Jonny gaar forbi mange svarte portrum, de er tause nu, de nynner ikke, de hvisker ikke. — Naa maa klokka væra mange! tenker Jonny. I morra kveld skal jeg væra tidligere ute! —

Jonny har lagt stivetøiet igjen hjemme og han har knappet trøien helt op i halsen. Kraven har han brettet op over ørene, han gaar med hendene i bukselommen, tobakks-røken velter frem i tykke skyer mellem hans lepper. Detta er no annet enn aa sitta over non tørre vemmelige skolebøker! tenker Jonny. Jøssunavn, saa dum du har vært, gutt! Lærer i Tromsø! sa du. Joda, det er sikkert, det! Til jula blir det jul igjen!

Han stanser utenfor et lite trehus, han stiller sig med hendene i lommen, han smaaplystrer. — Jeg kjenner en tosk som synes at det huset e r no til hus! tenker han. Slikt et elen-

Digitized by Google

dig hønsehus som d e t er! Fint? Er det fint, sier du, har dom piano og papegøie og portierer foran dørene? Joda, du behøver ikke aa fortelle mig det, jeg har sjøl vært der en gang, jeg har sett det! Bor det ei pen jente der, sier du, ei vakker jente med et ansikt som det lyser over hele verda av, naar hu smiler? Joda, jeg kjenner h e n n e ogsaa, jeg, gutten min, hu har smilt ofte til mig, ja det fins kanskje ikke den gutten hu har smilt slik til som mig! Men veit du hvad j e g sier? Jeg liker ikke terskeler som er saa høie aa traa over at en stuper i dom, sier jeg! Jeg liker ikke jenter som gaar paa hæla og som smiler bare en gang om maaneden, sier jeg. Bli med bort i gata, gutt! Bli med bort i Ulvehiet! Der er det jenter som ikke er saa nøie paa smilet!

Jonny rusler videre gjennem de tomme gatene, han gaar rundt kvartalet, han staar utenfor Ulvehiets port igjen. — Nei, det er best aa vente med den lange turen til i morra! gjesper han. Men der kommer det forsyne mig ei jente! Det er hu Matilde, det er Tispa med lakskoene! Gudskjelov, naa faar jeg følge op trappa!

Matilde kommer skraaende over gaten, hun tripper lett over sølen, hun gaar ikke paa

Digitized by Google

stylter lenger, nei, hun er vant med de høie hælene og vrikker ikke anklene for hvert skritt. Hun kjenner ikke gutten med den gjenknappede jakken som staar utenfor porten, hun kjenner ham ikke før hun er like innpaa ham. — Jøss, er det dig, Jonny, sier hun, aa er det du staar ute og venter etter saa seint paa kvelden? — Jeg venter paa dig, for jeg er mørkredd! sier Jonny, han tar efter henne, men hun smetter forbi ham, han naar henne ikke igjen i gaarden, han naar henne ikke igjen i trappene, han naar henne ikke igjen før hun staar i kjøkkenet og har skrudd paa lyset. Der griper han henne og klemmer henne godt inn til sig. — Au, pass paa hatten min! sier Matilde. — Jeg blaaser i hatten din! sier Jonny. — Hus paa'a Gunhilde! sier Matilde. Jeg blaaser i'a Gunhilde! sier Jonny. — Mora di hoster, hu har ikke sovna ennaa! sier Matilde. Da slipper Jonny henne, da blir han stille. Han gaar paa tærne mot kammersdøren: Godnatt! hvisker han. — Godnatt! sier Matilde. Men mor til Jonny ligger og sover med aapen munn. — Jeg trur forsyne mig hu holder mig for nar, hu Matilde ogsaa! tenker Jonny. —

— — —

Klokken er litt over seks morgenen efter,

Digitized by Google

fabrikkene har ulet fra sig, arbeiderne staar alt ved sine maskiner, hjulene gaar.

I portaapningen til Ulvehiet staar en ung mann med hendene i lommen og stirrer søvnig ut paa gaten. Det er stummende mørkt, en blaut, klissen taake ligger tungt over takene, det regner, draapene smeller mot gatestenene, oktobermorgenen er kold og sur. — Fy til helsing! sier mannen, han rygger et skritt inn i portrummet saa regndraapene ikke naar ham, han skubber sig og hutrer. Hadde jeg enda hatt en paraply! tenker han. — Paraply? Han ser ned over klærne sine, han har nogen digre klauer til støvler paa benene, buksene hans er gamle og slitte, busserullen er skidden, trøien er full av flekker efter kalk og sand. Paraply? Jeg tenker denna dressen min har godt av aa faa vaska sig litt! sier Jonny. Saa trykker han skyggeluen bedre ned paa hodet. Full fart forover! sier han. Og han gaar fort bortover gatene.

— Han stanser ikke før han staar utenfor et stort nybygg med høit plankegjerde omkring, det er bydelens nye skole som er under opførelse. Klokken er halv syv, arbeidet er ikke begynt ennu, stillasene spriker ensomme og tause i morgentaaken. Jonny ser sig om. At slike spinkle greier kan holde! tenker han,

Digitized by Google

stillasene er jo saa tynne som fyrstikker, dom maa jo knekke tvers av, naar noen gaar over plankene! Og slike høie, bratte trappestiger! De blir vanskelige aa karre sig opover med ei tung bør! — Men andre klarer det! tenker Jonny, han retter sig, han kjenner han er en sterk kar. Jeg skal legge likesaa mange stein paa fjela som de andre, det gjør ingenting om aksla blir saar i førsten, jeg biter sammen tennene, jeg gaar!

Klokken blir syv, ennu er ingen kommet, Jonny har gaatt rundt bygget flere ganger, nu staar han utenfor porten. Adgang forbydes uvedkommende! staar det malt med store bokstaver paa et skilt, men Jonny bryr sig ikke om slikt, han trykker paa porten som tilfeldigvis er aapen, han gaar inn paa tomten til murstenshaugene og kalk-bingene. Uvedkommende? — Jeg er ikke uvedkommende! tenker Jonny, dom averterer etter folk hver dag, snart staar jeg her sammen med alle dom andre og laster stein! To menn i skinnbukser og hvite jakker kommer inn gjennem porten, de staar med hendene i stikklommene og gjesper. — Det er ingen komne ennaa! sier den ene. — Nei, det blir inga arbing i dag, i detta været! sier den andre. Vi staar ikke her og blir gjennomblaute,

Digitized by Google

vi gaar bort og faar oss no i livet! — Da gaar Jonny bort til dem, han spytter, han nikker uten aa ta til luen: Morn! sier han. Veit dere om det er no arbe aa faa her? Han gjør sig saa brei han kan, han tygger og gumler som om han har skraa i munnen. Karene ser paa hverandre, de smiler visst litt. — Er du murer? sier den ene. — Nei, jeg har tenkt aa bæra stein! svarer Jonny. — Har du bært før? sier den andre. — Nei, men jeg trur nok jeg skal greie det! svarer Jonny. — Karene ler saa det synes. — Ser du ikke at det regner, vi er jo nødt til aa skofte i dag! sier den ene. — Og saa er det best du øver dig litt først! sier den andre. — Ta med dig en murstein og gaa hjem til mor di og laan spekefjela hennes du, gutten min! Og saa kan du gaa med fjela og steinen op og ned fra kjellern til loftet hele dagen i den gaarden du bor i. Og har du løst paa mere da, saa kan du komma igjen i morra, hvis det blir pent vær! —

Jonny blir het og liten, han tygger ikke tobakk lenger, han smetter ut paa gaten, porten lukker sig efter ham. Han skynder sig vekk fra bygget, han er glad han er kvitt det, slike bratte stiger og spinkle fyrstikker er ikke for ham. Han traver videre i regnet,

Digitized by Google

han er gjennemvaat, det klisser i hans støvler, kolde drypp borer sig nedover nakken, regnet er striere enn før, men det graaner av dag.

Det blir folksomt i gatene, klokken er straks otte, nu er det butikk-folkene og viserguttene og skoleungene og lærerne som har tur. Jonny borer sig frem mellem dem, han ser ikke op, de stygge klærne hans er saa tunge aa bære. Han lurer sig frem gjennem bakgatene, han skynder sig, han sagtner ikke farten før det tar til aa blaase omkring ham, han ser sig om, han staar nede paa bryggene.

Her er det ingen skofting for regn, her maurer det av mennesker som er mjuke i leddene. Ved kaiene ligger skipene, noen av dem fyller sin buk og blir tunge, noen av dem tømmer sig og løfter sig høit paa vannet. Sjauerne yrer kring gangspillene, de bøier sine nakker og lar tunge sekker velte over sig, de bærer dem under skur-takene paa bryggen, saa regnet ikke skal naa dem. De kommer med sine full-lastede traller og tømmer dem ved skips-sidene, de sliter og de svetter, de glefser til hverandre og holder gøi. — Her er det liv! tenker Jonny, her tjener dom penger! Han gaar bort til en av

Digitized by Google

formennene som staar der med sine papirer: Har Dere bruk for en sterk sjauer! sier han. Formannen klør sig i sitt svarte skjegg, han ser paa Jonny over brillene: Har du papirer? sier han. Er du organisert? Jonny gidder ikke svare, han snur sig fra ham, han gaar et langt stykke unna og staar og ser paa ferdselen. — Detta blir et kalt arbeide naar vinteren kommer! tenker han. Nei, jeg vil heller staa inne paa et verksted, der har en da tak over hodet! Det uler utpaa fjorden, det er et skip som leter sig frem gjennem taaken. Bare ligg der og tut! tenker Jonny. Gid du aldri kom fram! Han snur innover mot byen igjen.

Det er full dag nu, taaken har lettet, gatene er saa lyse som de kan bli paa en slik dag. — Gud, saa fæl jeg er! tenker Jonny, han ser nedover sig, han er full av skam. Men han retter sig straks igjen. Er jeg ikke en arbeidskar, er jeg ikke god nok? Naa gaar jeg forsyne mig like op paa Spikern! Der har en da tak over hue, der slepper en da aa bli gjennomblaut. Og der tjener dom penger som gras.

Men da Jonny staar utenfor Spikern, har han ikke mot til aa ringe paa portklokken. Han kjenner nogen av dem som arbeider der inne, det er gutter fra hans egen gate,

Digitized by Google

det er jevnaldringer fra Ulvehiet. — Jeg veit at jeg f a a r arbeide hvis jeg ringer paa og spør! tenker Jonny, dom har aldri folk nok, dom tar inn nye hver dag. — Men guttene skal vel komma til aa glane, naar jeg steller mig ved siden av dom i denna habitten. — Er d e t han Jonny? vil de spørre. Har h a n busserull og skyggelue? Kjære, er det ikke han som er saa naragtig støtt, gaar ikke han med kravetøi og stiv hatt til hverdags? Har'n faatt katten der han var, har'n drekki sig full, eller har'n stjælt av kassa? — Blaas! tenker Jonny, tru hvad dere vil! Naa ringer jeg paa! — Og han drar haardt i klokkestrengen, han staar der og venter i spenning paa at portneren skal aapne. Men nei, ingen har hørt ham, det er stilt innenfor. — Gudskjelov! glipper det ut av Jonny, han gaar, ja han skynder sig rundt nærmeste hjørne, han puster lettet, han er frelst.

En halv time senere staar Jonny oppe i sitt kammers, han har de vanlige klærne paa, han har skiftet fra innerst til ytterst. Den gjennemvaate fæle busserull-habitten ligger i en haug paa gulvet. Den skal henges op paa loftsboden igjen, for det var der han tok den. Den skal henges op paa den veggen som tilhører folkene ved siden av, for

Digitized by Google

det er Matildes far som har eiet fillene. — Jonny ser med vemmelse paa dem, han gruer for aa ta fingrene i dem. Men han maa tilpers og bære dem op, de kan ikke ligge her til hu mor kommer. —

— Du kommer sent! sier sjefen, klokken er jo snart elleve, her ligger en hel haug med bestillinger og venter paa dig! Jonny mumler noget som ikke er til aa bli klok paa, han tar til sig bestillingssedlene og nøklene, han springer op trappen, han laaser op den døren han igaar stengte for siste gang i sitt liv, han hilser paa hyllene som han igaar tok farvel med for evig. Alt ligger som da han gikk fra det, ikke en hyssingstump er rørt, alt venter paa ham og hans flittige fingre. Ute regner det, det smeller mot ruten, det trommer i takrennene. Det maa være fælt aa arbeide ute i slikt et vær! tenker Jonny. Det er nok mange som vilde betale mye for aa faa staa paa et slikt hyggelig lager som detta! Han ser sig om, alt er i orden, alt er som det skal være. — Naa faar vi se til aa gjøra litt! sier Jonny. Og han tar til med bestillingene. —

Digitized by Google

X

Tispa med lakkskoene hadde Jonny kalt Matilde, og navnet hadde fenget, det hadde trengt sig tvers igjennem alle vegger, Tispa med lakkskoene kaltes Matilde av alle mennesker i Ulvehiet. Ja, for var det mening i aa spjaake sig slik ut som hu gjorde, efter at hu kom i butikken til den gromme søster si? Visste hu ikke at det var vinter, kjente hu ikke at det var kalt, var det naa tier til aa spankulere omkring i tynne skor som det kanskje ikke fantes saaler i, var det vett skapt i aa bruke slike gjennemsiktige hoser som det kanskje var hverken hæler eller tær i? Hu blir sjuk, hu faar galloperende lungebetendelse og ligger snart med nesa i været! spaadde kjerringene. Og det kvitter, slik som hu bærer sig! Joda, hu har silkebluse og skjørt med fine folder, men spør'a om aa faa se paa undertøiet hennes, aa nei, jeg tenker ikke hu er saa kjapp til aa vise fram det!

Digitized by Google

Det er stor spott og skam at slike som henne skal bu sammen med skikkelige folk! Men mannfolkene svarte ikke større, naar kjerringene gneldret om Matildes fine stas. — Jenta er pen hu! tenkte de, det er da ikke no rart i at hu pynter sig, naar hu har no aa pynte sig m e d! Ungguttene var heller ikke saa ferdige til aa gjøre nar lenger, naar de stod sammen med jentene sine om kvelden og Matilde strøk forbi. — Hu Matilde er forsyne mig den sveisneste jenta i hele gata! tenkte de, ja det hendte at de sa det høit ogsaa. Men da maatte jentene virkelig smile! — Gaa bort til'a da vel! sa de. Gjør slik som dom andre gjør! Guttene henger jo etter'a støtt, det er ikke no rart i at folk kaller'a for Tispa!

Men jentene løi paa Matilde, naar de sa at hun hadde gutter hengende efter sig bestandig, det var bare pure ondskapen som fikk dem til aa si slikt. Matilde g i k k alene hun, hver eneste formiddag, og hun k o m alene ogsaa, om kveldene, rett som det var.

At det stod en og ventet paa henne i porten næsten hver eneste kveld, om det blev aldri saa sent før hun kom, det kunde da ikke h u n no for. Hun hadde da ikke bedt noen om aa staa der. Hun hadde bare vært sammen med ham en eneste gang i sitt liv, og

Digitized by Google

det var paa basaren i samfundet i høst. Han var akrobat, han, han stod paa scenen og gjorde kunster, han var saa mjuk at du store verden. Og nydelig var han i den lyserøde trikoten sin med gult silkebelte om hoftene, hun syntes aldri hun hadde sett no saa kjekt i sitt himmelske liv! Han kom ned i salen siden, da hadde han klær paa, da var han akkurat som andre gutter, har var kanskje l i t t penere, for det han hadde svart krøllete haar. Han smilte til alle jentene han gikk forbi, ja foran Matilde stanset han, som de skulde være gamle kjente. — Har frøkna løst paa et glas øl? sa han. — Jøss, er fyren likesaa blaut i hue som han er i beina! tenkte Matilde, hun var nære paa aa lette sig for et par ord som ikke var videre bløte. Men saa kom hun til aa se sig omkring, nei du godeste tid slik som jentene stod og myste misunnelig paa henne! Naa kjenner jeg det paa mig at jeg blir tørst! tenkte Matilde. — Ja takk, et glas øl skal gjøra godt! smilte hun til akrobaten. Og hun fulgte ham inn i restauranten. — Nei, saa deilig det krisla nedover ryggen av alle de øinene som stakk!

Det var den eneste gangen hun hadde vært sammen med ham, de hadde ikke sittet lenger enn en time — ja og saa fulgte han henne

Digitized by Google

hjem til porten, det er klart, det var jo sent paa kvelden. Han hadde opført sig pent og pyntelig, han hadde ikke sagt et vondt ord, han hadde ikke tatt henne i haanden engang. Det var *senere* han blev saa lei, det var senere han stod og lurte i porten kveld efter kveld og næsten skremte vettet av henne.

Folk tok til aa snakke om denne fremmede fyren i porten, de slengte fantord efter Matilde hvor hun gikk og stod. Ungene i gaarden hoppet efter henne og sang, naar hun en enkelt gang kom saa tidlig at *de* var oppe. — Matilde hu er gla i'n Per, som har beina op og hue ner, sang de. — Aa er det dom mener, jeg skjønner ikke det dørgende kvekk, jeg! sa Matilde. Men da traff det sig saa heldig at hun hadde snilde mennesker ved sin side, Fredriksa vinket til henne, hun lyste av godhet og hjelpsomhet: Bli med inn i trappa, saa skal jeg fortelle dig aa dom mener! sa hun. — Det er denna fjaggen din dom synger om! hvisket hun, da de stod inne i trappen alene. — Fjaggen min? sa Matilde, hvad for en fjagg? — Han som staar i porten om kveldene vel! hvisket Fredriksa, du veit han sirkusviritusen! Men det er jo ikke no aa ta sig nær av for dig det, mannen maa vel faa lov til aa holde varmen,

Digitized by Google

en kan da ikke vente at han skal staa bommende stille og vente naa i denna kulda! — Staar'n ikke stille heller? sa Matilde, holder'n leven ogsaa, kanskje han synger og skraaler saa han vekker folk? — Nei da, langtifra, han fornærmer ikke et menneske! sa Fredriksa, han bare pusler for sig sjøl, han, han staar paa hue litt, han gaar pa hendene litt, han gjør stift en gang i mellom, men skjeller d e t non, er det ikke hans eget hue han staar paa, har han ikke lov til aa spasere saa langt han vil paa sine egne kjødelige hender? Jøsses, mannen kan da ikke fryse ihæl! — Nei, men jeg skal s l a a 'n ihæl! sa Matilde. Jeg skal hoppe op og stange til 'n i hælen, jeg skal traa hardt paa hue hans! — Hi, hi, naa blei hu sinna! gliste Fredriksa, da Matilde fór op trappene. —

Det blev til det at Matilde stanset ute i gaten og blaaste mot i sig før hun vaaget sig inn porten om kveldene. Hun gled paa taa bortover gatestenene, hun tittet forsiktig inn gjennem porten før hun vaaget sig videre. Joda, der stod han, han stod med hendene i lommen og lenet sig inn til portveggen, han duppet og halvsov. — Bare han sov til jeg fikk lurt mig forbi 'n! tenkte Matilde, men nei da, der tok han til aa drive frem og til-

Digitized by Google

bake. — Bare han vilde staa paa hue ei stønn, tenkte Matilde. Nei, han stod nok ikke paa no hue, han labbet frem og tilbake paa tykke saaler. Det blev nok ingen annen raad, hun fikk gjøre i kveld som ellers, hun fikk hilse paa 'n og snakke med 'n og si godnatt og gaa. Men i morra vil jeg se aa faa følge hjem! tenkte Matilde. Jeg liker ikke aa møte slangemennesker om natta!

— Og Matilde f i k k følge hjem om kveldene, pent følge fikk hun, flotte, fine herrer fra Konstanses sigarforretning. D e var ikke nøie paa nogen skritt, der var aldri nei i en munn naar Matilde bad om følge til porten. Han likte nok ikke dette, den vemmelige opogned-slangen, han lusket gjerne ut naar Matilde stod utenfor porten med sitt følge. Og han var sjeldnere og sjeldnere aa se, Matilde kunde staa i fred i porten, hun fikk sig en god prat med skikkelige folk. Om det hendte at de blev litt hete i maalet og begynte aa hviske og be om et kyss, de fine herrene, hvad gjorde d e t? De hadde næsten fortjent det for denne lange veien! syntes Matilde, men hun sa det ikke. — Vent til i morra, saa skal De faa t o! sa hun. Men næste kveld hadde hun faatt sig annet følge. H a n blev lovet

Digitized by Google

ti. Hvis han vilde være saa snild og vente til i morra! —

Men litt efter litt fant herrene ut at det lønte sig lite aa trave denne lange veien. De blev sjeldnere aa se naar Matilde stod paa farten og skulde gaa om kvelden. Men én kveld stod det en utenfor butikken da hun skulde stenge. Han venter paa mig! tenkte Matilde. — Vil De følge mig hjem? spurte hun. Men gud vet hvad det gikk av denne herren i kveld, han som før hadde vært saa hyggelig og hadde fulgt henne hjem to ganger. Nu gren han bare paa nesen: Vent til i morra, saa skal jeg følge dig t i ganger! sa han. — Herregud, saa snild De er! sa Matilde. — Hadde jeg hatt ei barnevogn, skulde jeg ha d r a t t Dere!

Matilde gaar hjemover alene, hun krøsser ingen, hun skvetter ikke for en levende sjel, bare kom an, her skal dere faa betaling etter som dere har store auer til! Og ingen fornermer henne, ingen har saa meget som snakket til henne da hun naar inngangen til Ulvehiet. Der staar konstablen og blunder under gassløkten. Og porten er tom! Det fins ingen som staar hverken paa hode eller ben! — Er det non sak aa væra m i g! tenker Matilde. Hun gaar fort inn.

Digitized by Google

Men da hun kommer inn i trappegangen, stanser hun. Det er kullende svart her, hun kan ingenting se, men hun synes hun hører nogen som puster. — Det er vel bare kjærestefolk som staar og kliner! tenker hun, men hun blir staaende, hun blir redd, hun tar til aa sitre, hun har aldri vært saa angst i sitt liv. — Jeg rømmer ut igjen! tenker hun, hun er alt paa sprang, men hun blir grepet, det er noget som kaster sig over henne, det er noget som kryster henne saa hun snøtt kan puste, noget som famler omkring paa henne og hvisker tullete ord i øret hennes. — Slepp! skriker Matilde, hjælp, hjælp, hjælp! — Men hvor skal hun faa hjælp fra, saa sent paa kvelden i en svart trappegang? — Hjælp! skriker Matilde, hun skriker saa stemmen hennes maa kunne kløive huset fra kjeller til loft. — Det nytter dig ikke! hvisker det inn i øret hennes. — Hjælp, hjælp, hjælp! skriker Matilde, stemmen skjærer sig gjennem mursten og planker, det rusker i dyner, det klasker av nakne ben paa gulv, dører aapnes, trappene fylles, lyset skrues paa. Da løsner taket om Matildes liv, hun stuper over ende, hun hører skritt av nogen som springer mot porten, hun reiser sig, hun ordner sine klær, hun retter paa

Digitized by Google

hatten. — Aa er det om aa gjøra? roper flagrende skikkelser i serker og skjorter, de flokker sig om Matilde, deres øine staar paa stilker. Matilde staar der, hun svarer ikke straks, hun maa ha tid til aa fatte sig. — Aa det e r ? sier hun om litt, hun prøver aa smile: Jeg kom bare til aa traa paa no mjukt! sier hun. — Det var no som beit mig i leggen, det var visst ei rotte! — Er d e t no aa vekke hele gaarden for! sier Fredriksa, hun er m e d hun ogsaa, hun staar og fryser av sinne og skuffelse. — Ja, jeg veit ikke om at vi holder andre dyr her i gaarden! svarer Matilde. Men da traar det tungt over gaardsplassen, haarde hæljern smeller i stenen, en konstabel staar ved trappe-inngangen. Han holder et menneske i armen, et blekt, skjelvende fål av et menneske uten hatt, et menneske som svetter slik at de svarte krøllene ligger klint ned i pannen. — Aa er det om aa gjøra? sier konstablen, var det h e r det skreik, er det denna figuren som har vært ute, han kom flyende ut porten som om han hadde satt varme paa hele Ulvehiet, har 'n gjort no gæli, skal jeg ta 'n? — Alle øine er rettet mot Matilde, de gnistrer av spørsmaal, de vil ha svar. — Er det h a n du trudde var ei rotte? gliser Fredriksa. — Hvad skal jeg

Digitized by Google

svare naa! tenker Matilde, hun ser paa slangemennesket, hun blir tvilraadig. — Det er vel best jeg sladrer! tenker hun, for da blir jeg kvitt 'n her i porten, og saa faar ungene ingenting aa synge om og kjerringene ikke no aa sladre om! Men stakkar, se paa 'n, aa bleik han er, han detter jo reint sammen, han kryper jo snart ned i støvleskaftene! Hvad er det for no gæli han har gjort? Har 'n gjort annet enn aa være litt for glad i mig, skal han i politiklør for d e t? — Den fyren der har jeg aldri sett for mine øier! sier Matilde. — Jeg skjønner ikke hvad dere staar her og tøiser for, la mig komma op, jeg har ikke sendt bud paa dere! sier hun. Konstablen brummer da han slipper taket i akrobatens arm, mannfolkene mumler, kjerringene dytter hverandre i siden og hvisker. Men Matilde gaar rolig op trappene. —

— Hvem var det som skreik saa stygt? spør moren, hun ligger vaaken ennu, hun ser paa Matilde med øine som er stive av angst. — Skreik? sier Matilde, var det non som skreik? — Ja, det laat akkurat som om det var et stygt dyr som hylte! sutrer moren. Det var nok for m i g det, Matilde, jeg skal nok snart vandre, jeg! — Du tøiser! sier Matilde. Hvis du hørte no, saa var det den unge

Digitized by Google

kona i første etage som jamra sig! Hu holder jo paa aa faa en liten, hu! — Stakkars arme menneske! sukker moren. — Ja, det maa jo væra leit den tia det staar paa! svarer Matilde. —

Matildes mor hadde ikke lett for søvn den kvelden, skriket hadde skaket henne op, hun laa og kastet sig og hadde det vondt, og da er det jo ikke aa vente at hun skulde unne Matilde aa faa ro med det samme, heller. — Jeg ligger her og dør uten ei hands hjælp! sa hun. — Men kjære dig, aa vil du jeg skal gjøra! sa Matilde, hun laa paa sin plass inntil veggen. Jeg har jo ikke fri om dagen, hu Konstanse er jo saa optatt, non maa jo passe butikken! Koker jeg ikke havresuppe til dig hver eneste kveld naar jeg har tid til det, koker jeg ikke ei diger gryte saa du har nok til hele dagen, har jeg ikke bedt mor hans Jonny om aa varme op paa apparatet naar hu steller middag til sig sjøl, kan jeg likere gjøra? — Ærsj, havresuppe, det lukter havresuppe av alt det jeg tar i! grøsser moren. — Ja, jeg veit nok at du heller vil ha byggsuppe, men jeg kan da ikke kjøpe øl til dig h v e r dag! sier Matilde. — Du hadde da med dig en vinskvett til et gammalt, sjukt menneske før! sier moren. — Ja, men naa

Digitized by Google

passer hu Konstanse saa liddeli nøie paa! svarer Matilde. — Jeg vil paa sjukhuset! sier moren. — Ja gud give du var d e r! svarer Matilde. —

Men en kveld da Matilde kommer, er det saa underlig stille i sengen, det er ikke saa mye som et pust aa høre. — Hu har sovna! tenker Matilde, hun tar til aa snøre av sig støvlene uten aa skru paa lyset, hun gjør sig ferdig til aa krype til sengs. — Men du storeste tid, hvad er detta? Hun staar bøiet over sengen og skal dra teppet til side, hun tar til aa famle i sengklærne med skjelvende fingre, mama, mama, mama! jamrer hun, hun setter lyset paa, sengen er tom!

Matilde staar der stiv, hun stirrer paa den kolde, tomme sengen, hun fatter ingen ting. Saa bryter en grenseløs angst inn over henne, hun farer paa dør, hun springer frem og tilbake i gangen, hun ill-skriker. — Mama, mama, mama! skriker hun, aa hu mama er død, dom har tatt 'a fra mig, dom har kjørt 'a paa kapellet! — En dør aapnes, det er Jonnys mor som kommer og trekker Matilde med sig inn i sitt vesle kammers: Ta det naa med ro! sier hun. Mor di er bare paa sjukhuset, jenta mi, dokteren var her i dag, han syntes det var uforsvarlig at hu skulde ligge aleine

Digitized by Google

uten stell hele dagen! — Mama, mama, mama! hulket Matilde, hun slengte sig ned i en seng, hun hikstet i putene. — Stakkars Matilde! tenkte Jonny, han laa og saa paa henne, dette var Matilde fra gamle dage, dette var den Matilde som alltid skulde hit inn og faa trøst naar noget var leit. Hu hadde hverken lakkskor eller diger hatt naa, nei, hu laa der i sitt fattige undertøi, slik som han hadde sett henne inne hos sig saa mangen gang før, hu var bare en jentunge igjen, en stakkars liten jentunge som en kunde ha lyst til aa dele no godt med!

— Gaa naa inn og legg dig! sier Jonnys mor, det er seint, skjønner du, vi skal jo tidlig op allesammen! — Jeg tør ikke! hikster Matilde, jeg tør ikke gaa dit inn, jeg tør ikke ligge aleine der inne. Jonnys mor staar og tenker sig om, hun ser paa Jonny: Aa skal vi gjøra? spør hun. — Skal vi la 'a ligge her, kanskje jeg skal gaa dit inn og legge mig, eller vil du gjøra det? — Nei! sier Jonny. Skulde kanskje han gaa inn og legge sig i sengklærne etter den syke kjerringa? — Kan ikke hu Matilde ligge med dig? sier han. Det er vel plass til dere begge i di seng! — Ja, ja, fløtt dig inn til veggen og legg dig

Digitized by Google

til aa sova da, Matilde! sier moren. — Og det blir stilt i kammerset.

— — —

— Jonny visste næsten ikke hvor han gikk eller stod da han drog til sin post morgenen efter, han svingte rundt hjørner, han gjorde lange kroker, han kom inn i fremmede gater, alle ting surret rundt i hans hode. Gunhilde, Matilde, Gunhilde, Matilde, Gunhilde, Matilde! hamret det. I gaar kveld hadde han truffet Gunhilde, hun hadde vært god mot ham som aldri før. Hun hadde stanset og smilt, de hadde gaatt en lang tur sammen, de hadde staatt lenge og hvisket utenfor hennes vesle hus, han hadde lagt armen om henne et eneste øieblikk, hennes munn hadde streifet hans. Det var i gaar. — Men i dag tidlig hadde han kysset Matilde! Tvi! sa Jonny. Bare non vilde spytte mig i ansiktet! —

Digitized by Google

XI.

Det er ikke sant at det heter Gunhilde, Matilde, Gunhilde, Matilde! Nei, G u n h i l d e heter det, det heter bare Gunhilde, Gunhilde, Gunhilde!

Hun lever i Jonnys sinn døgnet rundt, hun gaar aldri fra ham. Han har henne med sig naar han legger sig, han tar ikke et skritt i nattens drøm uten henne. Hun staar op med ham om morgenen, hun følger ham til arbeidet, øinene hennes smiler fra hver krok paa det mørke papirlageret. Hun hefter ham, Jonny staar lange stunder og stirrer paa henne, han faar ingenting gjort, bestillingene hoper sig op paa disken. — Det gaar saa smaatt for Dem i det siste, Hansen, sier sjefen. Se her ligger jo en hel haug med ordrer som skulde vært ekspedert i gaar! Er De ikke frisk? — Jo! svarer Jonny, han skvetter til, han famler i hyllene med nervøse fingre, han skyver Gunhilde til side og stuper paa hodet op i arbeidet igjen. —

Digitized by Google

Disse pakkene m a a sendes i dag! sier sjefen. — Ja, de skal saa bli! svarer Jonny.

Jonny sluker sin mat om kveldene, han tender sin pipe og gaar, hans mor ser ham ikke før langt paa natt. — Jeg undres aa det er han gaar etter! tenker hun. Det er vel et kvinnfolk han har faatt tak paa! Aa ja, han har naa bedre av d e t enn av aa sitta over dissa elendige skolebøkene! Og han Jonny er klok, han veit nok aa passe sig. —

— Jonny gaar sin faste tur hver kveld, han gaar sine runder sikrere enn nogen konstabel. Kveldene er kolde, det svir i ørene, det biter i nesen, det stikker i føttene, men hvem er det som har tanke for slikt? Jonny maa gaa der han gaar, han maa gjøre hvad han gjør, den snøføiken fins ikke skapt som kan bringe ham ut av hans bane. Det k u n d e jo hende at han fikk et glimt av Gunhilde. — Og en kveld møter han henne like utenfor hennes vesle hus.

Jonny hadde gjort flere turer rundt kvartalet da han fikk øie paa henne, han hadde næsten opgitt alt haap for i kveld, han hadde lagt over med sig selv at han skulde gaa kvartalet rundt bare fem ganger til. Men der stod hun jo paa fortauget utenfor gjerdet sitt, hun speidet nedover gaten, hun løftet armen i været og viftet med haanden. Du gode tid, hun vin-

Digitized by Google

ker paa mig! tenkte Jonny. Han stikker pipen i lommen, han tørrer sig om munnen med lommetørklædet, han skynder sig mot henne, han hilser. — Jasaa, du er ute og gaar? sier han. — Du ogsaa? smiler hun, hun rekker haanden mot ham. — Ja, jeg har vært et ærend borti en av gatene her! sier Jonny. — Du har visst ofte ærend borti disse gatene om kveldene! smiler Gunhilde. — Kanskje kjæresten din bor bortover her? — Gid det var saa væl! svarer Jonny, han staar som en forlegen guttunge foran henne. — Saa vakker hu er! tenker han. Hu blir penere og penere for hver dag! Vakker var hu den kvelden da de stod her og han fikk — ja fikk lov aa ta om henne. Vakker var hu den kvelden i forrige uke da hun gikk ved siden av ham en lang tur. Den kvelden hadde hu kaape og muffe og krave av skinn, hu var som ei prinsesse fra himmerike. Men var d e t no imot naa? Hu staar der i en blaa, utringet ullkjole, hu har perlekjede om den nakne halsen, det røde haaret staar i et eneste brus om pannen, munnen smiler med smaa hvite tenner. Nei, hu er altfør pen aa se paa! Jonny senker øinene, men det er ikke ende paa hennes herlighet, skjørtet rekker henne bare litt nedenfor kneet, strømpene er stramme og gjennemsiktige, de er bare som tynt slør om deilige,

Digitized by Google

hvite legger, støvlene hennes maa kunne passe til ei Ulvehi-jente paa ti aar! — Jonny stjeler sig til aa se nedover sig selv. Dressen hans er gammel nu, den har visst tusen flekker, buksene er upressede, støvlene er digre som prammer. Det klemmer ham om halsen, snippen var ikke paa langt nær ren da han tok den paa i dag. Det stikker i ansiktet, han har ikke barbert sig siden søndagen. Jeg er idiot som gir mig til aa staa her! tenker Jonny. — Det er best jeg ser aa komma hjem til mig sjøl!

Gunhilde staar foran ham med armene i kors over brystet, det blinker i armbaandene paa hennes nakne haandledd. — Skal du gaa like hjem? spør hun. Jonny drar sig litt til side saa han staar i mørket, lyset fra vinduene generer ham. — Jeg hadde tenkt aa gaa en liten tur! sier han. — Alene? smiler Gunhilde. Er d e t no moro? — Aa nei, jeg hadde naa tenkt aa faa følge! sier Jonny. — Hadde hun ikke tid, eller v i l d e hun ikke? smiler Gunhilde, hun tripper med føttene for aa holde varmen. — Det var naa d i g jeg hadde tenkt aa faa følge med! sier Jonny. — M i g ? ler Gunhilde, synes du jeg kan gaa tur halvnaken, nu midt paa vinteren? — Nei, men du kan jo gaa inn og ta paa dig! sier Jonny. Gunhilde svarer ikke straks, hun ser sig om. — Nei, det er ikke aa

Digitized by Google

vente at hu vil! tenker Jonny. — Du har kanskje ikke tid? spør han. — Jeg maa passe huset! sier Gunhilde. Mama og papa er borte i kveld, de kommer ikke hjem før langt paa natt! — Nei, nei! sier Jonny, han tar til luen. Du faar ha godnatt da! sier han. Men da kommer Gunhilde bort til ham: Kan du ikke bli med i n n ? sier hun. Vi kan jo sitte og prate litt! Mama har bakt kaker i dag, téen er ferdig om et øieblikk, kan du ikke komme? — Nei! sier Jonny. — Jo! sier Gunhilde. Men lukk endelig porten efter dig! Har du lukket den ordentlig? — Ja! sier Jonny. —

— Jonny er alene i stuen, Gunhilde har gaatt ut i kjøkkenet, han hører hennes sang mens hun tripper lett frem og tilbake over gulvet. — Jonny har ennu ikke tatt plass i den myke lenestolen hun har satt frem til ham, nei, han vil staa her ved døren, han vil bli staaende her og se sig om.

Gardinene er dratt ned foran vinduene saa ingen kan kikke inn fra gaten, blomstene er flyttet frem paa smaabord og stoler, de lyser i mange farver. I ovnen durer det, det dufter mildt av kongerøkelse. Denne stuen er verdens hyggeligste sted, men likevel staar Jonny uten smil, det ligger snarere noget av en stygg skulm i hans øine.

Digitized by Google

Der staar pianoet, Gunhildes piano, der staar sybordet hennes, der henger gitaren, der paa stolen ligger en haug av hennes noter. Jonny ser paa de mange vakre tingene hennes, men de fyller ham ikke med glede, han kjenner ingen trang til aa gaa bort og stryke dem med vår haand. Nei, han staar med løftet hode, han ser rett inn i øinene paa to ansikter paa veggen, billedet av en streng mann med langt profetskjegg, og en gammel kones milde rynker. — Nei, jeg skal nok ikke røre no! nikker han til dem. La det bare staa der, pianoet og sybordet og alle de fine tingene! Jeg gir ikke to øre for det, det er bare henne jeg vil ha, og henne skal jeg ta om dere glaner aldri saa stygt! Av mig skal hu faa piano, av mig skal hu faa gitar og alt det hu trenger! Hu skal ikke ha andre mennesker enn mig aa takke for det hu eier!

Men nu kommer Gunhilde inn fra kjøkkenet med et brett i hendene, hun ser paa Jonny som staar der alvorlig rett op og ned, hun mister næsten sitt smil hun ogsaa: Nei, men kjære, har du ikke satt dig ennaa? sier hun. — Aa nei, jeg staar saa godt! svarer Jonny, hans øine følger hennes hvite, flinke fingre som legger duk paa bordet og ordner med kopper og vaser og kanner. — Værsaagod dal sier Gun-

Digitized by Google

hilde. — Takk, men jeg er naa ikke sulten heller! sier Jonny, han staar like rolig. Men da ler Gunhilde, ja hun ler saa det klinger i veggene. — Du er da en ordentlig raring! sier hun. Kom naa! Skal jeg kanskje d r a dig til bords! Ja, gjerne det, forresten! Hun gaar bort og trekker ham i armen, hun faar ham inn til bordet og ned i en stol. — Er det riktig n u da? ler hun, hun legger en mengde kaker paa hans tallerken, hun dytter en i hans munn. Da glemmer Jonny alle sine bedrøvelser, han griper efter henne, han vil holde henne fast, men Gunhilde smetter unna, hun sitter alt paa sin stol ved den andre bordenden: Er ikke kakene gode? smiler hun. Det er forresten j e g som har bakt dem! — Joda kakene er — de er de beste kakene jeg har spist! sier Jonny. — Ja, saa spis da! sier Gunhilde. Og Jonny spiser. Skyggene glir litt efter litt vekk fra ansiktet hans, han tar til aa like sig. Han ser sig rundt, ser paa alle møblene, ser paa billedene paa veggene, han skulmer ikke til de to gamle lenger. Her bor j e g! drømmer han. Der sitter kona mi! Naar vi har spist, skal hu spille litt paa pianoet for mig! — Skal du ikke det? sier han høit. — Hvad skal jeg? sier hun. Han kjenner han hetner. — Nei, jeg tenkte bare om du vilde spille litt! sier han. — Gjerne det!

Digitized by Google

sier Gunhilde, hun reiser sig, men saa blir øinene henes store, hun blir blek, hun staar og lytter efter noget. — Gud, det er mama og papa! hvisker hun. Jeg hører dem utenfor! Skynd dig, Jonny, se her, ta hatten din, kom her saa gaar du ut bakveien og rører dig ikke før de er helt inne av døren! Jonny har reist sig, han følger henne paa tærne, han farer forbi henne ut bakdøren, han har ikke engang tid til aa si farvel. Men Gunhilde gaar ut og aapner for sine foreldre, hun smiler dem i møte: Nei men kjære, kommer dere alt? jubler hun, hun farer sin far om halsen. — Ja, det blev litt tidligere enn vi hadde ventet! sier faren, han henger av sig tøiet i gangen, han gaar inn i stuen. — Nei, men du store verden, har det vært selskap her? sier han. — Ja en av venindene mine kom, og saa drakk vi en kopp té! sier Gunhilde, hun hjelper sin giktiske mor av med tøiet: Du er vel ikke sint for at vi spiste nogen av kakene dine vel, mamsen? — Nei kjære, aassen kunde jeg nogengang bli sint paa d i g da, engelen min! sier moren. —

Men Jonny gaar fort bortover gatene, flauheten og feigheten som hadde grepet ham da han stod og ventet paa aa komme usett ut gjennem porten, er for lenge siden borte, nu er han sint, nu raser han. — Jøsses, joda, hu

Digitized by Google

skamma sig over'n, hu tørte ikke vise'n fram til folk, hu stakk'n til side som en annen vaskeklut, istedenfor aa la'n sitta der i fred og ro og si til de hovne foreldrene sine at her ser dere'n Jonny, kjæresten min, som jeg snart skal gifte mig med! Fy til helsing for rakkerpakk! Men vent litt du, Gunhildemor! Næste gang skal d u faa komma til mig, hvis du vil ha tak i mig! Men da er det ikke sikkert at jeg lukker op! — Gud slik tosk jeg er som har gaatt og frysi mig stiv saa mangen en gang for d i skyld! —

Men da Jonny ligger i sin seng, da han ser sig om i det fattige kammerset, blir han skamfull og øm av anger. — Var det annet aa vente enn at hu skulde skamme sig over h a n? Var det no rart i at hu ikke vilde vise h a n frem til de pene foreldrene sine? — Jeg skal ikke plage dig mer, Gunhilde! lover Jonny. Skulde jeg kanskje ta dig fra det pene hjemmet ditt og setta dig inn i detta fæle kammerset i Ulvehiet? Omforladelse, Gunhilde! Jeg mente ikke det jeg sa ista! Farvel for tid og evighet! — Men likevel hadde han Gunhilde hos sig om natten. Ingen av dem husket det leie som hadde hendt. —

— — —

Digitized by Google

— Jonny har ikke nevnt et ord til sin mor om de kronene han har faatt i paalegg, han setter pengene i banken. Han bruker ikke et øre av sine lommepenger til unytte, han unner sig aldri et glas øl, det er snøtt han har raad til aa kjøpe sig kaffe til nisten sin. Han er gretten og sur hjemme, de lever saa altfor flott, det er ingen mening i aassen hans mor sløser. — Jeg trenger ikke egg om morran! griner han, veit du ikke at dom er dyre, har du regna over aa mye det blir om aaret for alle dissa eggene? — Kjære dig, jeg trudde du hadde godt av et egg! sutrer moren. — Og saa kjøper du av det beste smørret! sier Jonny, har du ikke greie paa at det er no som heter margarin, har vi bedre raad enn andre folk, er det nettop om aa gjøra aa kaste hele lønninga vaar ut av vinduet? — Men du liker jo ikke margarin! klynker moren, det er jo aldri raad aa faa dig til aa spise et stykke brød med margarin, vi har jo prøvd det! — Ti still! biter Jonny, er det jeg som sier at jeg ikke taaler margarin, er det ikke du som sier at du faar kardialgi bare du ser en margarindunk? — Jeg skal kjøpe margarin i morra den dag! sier moren, hun blir litt arg, han Jonny kunde naa gjerne unne henne litt skikkelig smør paa brødet! — Ja, og saa faar vi bruke graut og

Digitized by Google

velling til kvelds! driver Jonny paa. — Du skal faa saa mye graut og velling som du orker aa tygge! sier moren. Forresten saa er det best du har lønna di for dig sjøl, gutten min, bare du greier husleia! Jeg skjønner jo det at du naa er saa gammal at du trenger aa spara non skillinger. Og saa lenge j e g orker aa klore, kan vi alltid leva av det j e g tjener, naar vi spinker og sparer paa alle kanter! — Ja, j e g skal betale husleia! sier Jonny.

— Matilde har ikke vært aa se siden den natten hun laa og hikstet bak ryggen til Jonnys mor, ingen har hørt et ord fra henne, hun er nok for alvor flyttet til Konstanse, hun har nok rent glemt Ulvehiet og hele verda. Jeg skjønner mig ikke p a a tøsa! tenker mor til Jonny, at hu ikke snart kommer og henter sakene sine! Der bak kjøkkendøra henger baade h e n n e s klær og klærne til mor hennes, i skapet staar det igjen rester av mjøl og gryn, i brøddunken ligger non harde brødskalker og mugner, nøklen til stua henger paa spikern ved siden av døra, folk kan gaa inn og rundstjæla henne naar vi er ute om dagen. Jeg hørte non gikk og rusla der inne en kveld, jeg tenkte jeg skulde gaatt inn og spurt hvad dom hadde d e r aa gjøra, men jeg liker ikke aa væra uvenner med folk, jeg vil ikke for alt i verda faa Fredriksa paa

Digitized by Google

nakken, for h e n n e var det, jeg kjente laddinga hennes!

Mor til Jonny liker sig naar hun gaar for sig selv og steller uti kjøkkenet, hun kan gjøre akkurat det hun vil, hun kan bruke hele benken og hele bordet og hele komfyren, sakene hennes faar staa i fred der hun setter dem. Hun kan vaske og skure og gjøre det pent omkring sig, hun slipper aa ergre sig om morgenen over at nogen har rotet til, kjøkkenet er like fint og renskurt naar hun kommer hjem om kvelden. Detta er jo reint et paradis! tenker hun, det er jo som jeg skulde ha eget kjøkken! Det er alt for gromt til at det kan vara! En vakker dag har vel Kvadraten leid bort stua der inne, en vakker dag kommer det vel nogen drassendes igjen, en vakker dag ligger det vel en hel haug med unger her paa kjøkkenet og roter og søler og rakker til i hver en krok! Ja ja, det er jo ingenting aa gjøra ved, det er jo ikke annet aa vente!

Saa er det en kveld. Klokken gaar til ti, Jonny sitter og leser, moren har lagt sig. Da gaar det i gangdøren, tunge, sterke skritt kommer gjennem gangen og stanser ved kjøkkenet. — Jøss, hvem kan detta væra? sier moren, hun reiser sig i sengen, hun ser paa Jonny. — Bare ligg stille, jeg skal gaa ut og se! sier Jonny,

Digitized by Google

han aapner døren, han lukker den efter sig. — Godkveld! sier en grov stemme i gangen, godkveld! svarer Jonny. — Aa gud, det er Kvadraten! tenker moren, hun kaster sig ned paa puten igjen. — Ja er det ikke det jeg har venta paa! Naa er det slutt med hygga paa kjøkkenet! — Hun ligger og lytter, men det snakker saa lavt der ute, det er uraad aa høre hvad de sier. Men der knepper det i en laas, der aapner de en dør, naa er de inne i stua hennes Matilde!

Det varte lenge før de kom ut igjen, det gikk vist næsten en halv time før hun hørte stemmene deres i gangen. Ja, saa sier vi d e t! sier Kvadraten, han er mere høimælt nu, han høres saa blid ut. Hvad Jonny svarer, fatter hun ikke, men hun hører begges skritt gjennem gangen, Jonny følger helt ut til trappen, og de blir staaende og snakke. — Moren sitter i sengen da Jonny kommer inn. Aa var det Kvadraten vilde? spør hun. — Det var bare stua om aa gjøra! svarer Jonny, han gaar bort til stolen igjen. — Er stua bortleid? spør moren. — Ja! svarer Jonny. — Veit du hvem det er som har leid 'a? — Aa ja, jeg veit d e t ogsaa! svarer Jonny. — Er det non med mange unger? — Aa nei, ikke nettop det heller! svarer Jonny, han drar paa smilet. — Det er j e g som har leid stua, mor! — Du? — Hun slenger

Digitized by Google

benene paa gulvet, hun sitter og ser paa ham med store øine: Har du leid stua, skal vi fløtta tur kammerset? — Nei! sier Jonny. Jeg har leid stua, men vi skal ikke fløtta tur kammerset, vi skal ha baade kammerset og stua og hele kjøkkenet for vors sjøl, mor! Han har reist sig, han gaar frem og tilbake mellem sengene: Vi skal ha to værelser og kjøkken, mor, høres ikke det flott ut, er det non her i Ulvehiet som kan si at dom har to værelser og kjøkken aldeles aleine? — Moren stirrer frem for sig, ansiktet hennes har tusen rynker: Trur du vi greier det, gutten min? sier hun. Det blir ei stor husleie! — Bry dig aldri! sier Jonny. Det er jeg som skal betale husleia! I morra fløtter Kvadraten møblene hennes Matilde op paa loftet, i morra setter jeg sakene mine inn i stua, i morra natt sover jeg der! — Du faar naa ialfall vente til jeg faar gjort reint! sier moren. —

— Jonny har flyttet inn i stuen med sin seng og sine klær, morens kommode staar ved den ene veggen. — Kjære dig, du faar da ta pidestallen ogsaa! sier moren, jeg har da hele kjøkkenskapet! Og bordet, hvad skal jeg med det, kan jeg ikke spise paa kjøkkenbenken? Og de to pene stolene vaare, kjære dig, jeg kan da slenge mig ned paa sengekanten naar

Digitized by Google

jeg har ei lita stønn! — Bare la det staa som det staar! svarer Jonny. Det skal nok bli litt aa sitta paa herinne ogsaa! — Aa skulde det komma fra? spør moren. — Det skal jeg greie! svarer Jonny.

Det ramler i trappene en kveld, det sparker i gangdøren saa den flyer op, en gutt kommer slepende med noget i armene, en mann staar utenfor med noget paa ryggen. — Er det her? spør han. — Ja, her er det! sier gutten, det er innerst paa gangen her! — Men aa skal detta bety? sier mor til Jonny, hun kommer ut fra kjøkkenet: Aa er det for leven paa dere, dere gaar gæli, dissa møblene skal ikke hit! — Jo, dom skal hit! sier Jonny, han kommer bakefter, han har ogsaa noget aa bære paa: Lokk op døra til stua, mor! sier han. Fort dig naa, vi orker ikke staa og holde paa dissa sakene hele kvelden! Saa ja! Sett stolene der ved veggen du, gutten min! Det runde bordet skal staa midt paa golvet! Speilbordet skal mellom begge vinduene! — Jeg flyer ned etter mer! sier gutten. — La døra staa oppe til vi kommer igjen! sier Jonny. De klamper i vei nedover trappene alle tre. — Gud, jeg trur det er mere ennaa! sier moren. —

— Jonny stengte døren da alle møblene var oppe. — Du faar ikke lov til aa komma

Digitized by Google

inn ennaa! sa han til moren, du maa vente til jeg er ferdig! — Hun svarte ikke, hun gikk frem og tilbake paa kjøkkengulvet med en klut i haanden, hun hadde ikke ro til aa staa stille ved opvasken. Hun hørte aassen han rumsterte med tunge møbler, det dunket i veggene av hammerslag. — Jeg liker ikke detta! tenkte moren. Hadde han kjøpt én stol da og én stol da, ettersom han fikk raad til det, skulde jeg ikke ha sagt no! Men det er vel ikke verdt aa la sig merke med no!

— Kom naa, mor! sier Jonny, han har laast op, han staar i døren: Kom naa inn saa skal du faa se aassen det ser ut! — Ja, naa kommer jeg, sier moren, hun legger vaskekluten fra sig, hun snyter sig i forklædet, hun gaar inn i stuen og staar og ser sig om.

Midt paa gulvet staar et nymalt rundt bord saa blankt at det skinner i det. Seks flunkende nye pinnestoler av det fine slaget med huller i setene, staar i ring omkring. Mellem vinduene henger et digert speil med bord under, glasset er saa stort at en kan se næsten hele sig sjøl i det paa én gang. Ved veggen staar noget hun ikke riktig skjønner sig paa, det er et slags bord med hylle paa. — Det er skrivebordet mitt! sier Jonny, den hylla der er til alle bøkene mine! — Nei aa

Digitized by Google

nei aa nei! sier moren, hun er overveldet, hun faar ikke sagt mer. Men Jonny har for en gangs skyld lett for aa snakke: Ved d e n veggen har jeg tenkt aa faa en sofa! sier han. I det hjørnet d e r skal pianoet staa! — Sofa? sier moren. Piano? Du er jo rivende gærn, gutten min, skal du ha mere ennaa, skjønner du ikke at du ødelegger dig i bonn og grunn? Aassen skal du greie aa faa betalt detta? En vakker dag naar du ikke klarer avdragene lenger, saa kommer dom og henter det alt sammen, akkurat som dom gjorde hos far til Spaniolen, kan du ikke huse det? — Jeg har ikke tenkt aa kjøpe piano i k v e l d, sier Jonny, men kanskje om ett aar eller to. Og d e t t a skal dom aldri faa henta. Han snakker saa trygt saa moren maa se paa ham. Er du saa sikker paa det? sier hun. — Ja, sier Jonny. For detta e r betalt! Jeg har betalt det av det jeg har spart, og av det jeg fikk i paalegg paa lønna for ei stønn siden! Men naa vil jeg ha mat, jeg er sulten! — Ja, vil du spise i kjøkkenet? sier moren. — Nei, jeg vil spise her inne, sier Jonny. Har du en duk aa legge paa bordet, mor? — Nei, men kan du ikke bruke et reint handklæ? spør moren. — Jo kom med det! sier Jonny.

Digitized by Google

XII.

— Har du hørt at Spaniolen er kommen hjem? spør mor til Jonny en kveld, hun staar i døren til hans fine stue, hun nikker av ivrighet. — Han var her i Komplekset i efta, han gikk og saa sig om over alt, han var h e r oppe ogsaa og banka paa døra, men da ingen var hjemme, sa 'n til Fredriksa at han skulde komma igjen i kveld! — Jasaa! sier Jonny, han sitter og drømmer mellem sine møbler, han ser ikke engang paa sin mor. — Skulde han komma, er det vel best aa sleppe 'n inn! sier han, men han kan da vel ikke finne paa aa komma til folk s a a seint! — Jeg trudde du vilde bli glad jeg! sier moren, dere var da saa gode venner, det er da saa lenge siden du har sett 'n! — Staa ikke der og prat! sier Jonny. Hvad skulde j e g væra glad for? — Se aa faa paa dig et reint forklæ, du kan da ikke vise dig fram slik, du ser jo ut som du skulde ha liggi i søplekassa og rota!

— Det er da fælt til braak! tenker Jonny

Digitized by Google

da han er alene, er det no aa gjøra slik stas av at Spaniolen er kommen! Er det non sak aa væra h a n, saa heldig som han har vært, folk har jo tatt sig av 'n paa alle maater, helt siden han blei konfirmert, dom har jo kosta skoler paa 'n baade her og i utlandet, for at han skulde bli flink til aa spelle! Hvad hjelp har en annen stakkar faatt, var det non som hadde et øre aa gi m i g, den gangen jeg satt her og studerte mig svart over bøkene og vilde bli skolelærer? Jogu sa jeg det! Men enda sitter jeg her i mi eia stue, det er m i t t alt det jeg har her! Det fins ikke den mannen som kan komma og si at han har no til gode av mig!

Jonny reiser sig, han rydder omkring sig, han ordner stolene i rad og rekke, han plukker hvert bøss op fra gulvet, han henger hverdagsdressen bak døren i kjøkkenet og pynter sig i søndagspuss, han farer over støvlene sine med børsten og finner ren snipp. Naa kan Spaniolen komma! sier han. Han skal ikke væra aleine om aa blære sig!

— Det knakker paa gangdøren, det er saa vidt en kan høre tre forsiktige slag. — Der har vi Spaniolen! tenker Jonny, han ligner sig sjøl, ingen andre kunde gi sig til aa staa og banke d e r u t e! Naa gaar han gjennem

Digitized by Google

gangen, naa staar han ved kammersdøra, naa kommer hu mor ut! — Værsaagod, han Jonny bor h e r i n n e ! sier hun. Jeg sitter her og leser! tenker Jonny. Jeg skvetter ikke til himmels for en hoven Spaniol!

Og døren aapnes, moren kommer vimsende inn og setter døren paa vidt gap efter sig: Her kommer fremmen! straaler hun. — Hvem er d e t ? griner Jonny. — Det er mig, Jonny, goddag! sier Spaniolen, han staar ved døren og smiler.

Jonny slenger avisen til side, han ser paa ham som staar og gjør sig liten ved døren, han tiner op. D e t t e er da ikke den Spaniolen han har ventet aa se, dette er da ingen hoven laps fra utlandet! Det er jo Spaniolen fra gamle dager, det er jo Spaniolen fra Ulvehiet! Den mørke pene gutten med det krøllete haaret og de svarte øinene, den magre Spaniolen med de slitte, pressede klærne! — Gaa sta og legg dig du, mor! sier Jonny, han setter morske øine paa henne, hun har jo ikke tatt paa sig rent forklæ som han bad henne om. — Sett dig ned da, Mikal! sier han, han trekker frem en stol. — Kan vi ikke heller g a a en tur? sier Spaniolen. Det er saa lenge siden jeg har vært paa disse kantene. Men du skal kanskje legge dig? —

Digitized by Google

Nei, jeg satt nettop og tenkte paa aa gaa og lufte mig litt! sier Jonny. —

— De gaar ved siden av hverandre gjennem gatene, de gaar saa nær hverandre at albuene deres møtes, men de er tause begge, det kommer næsten ikke et ord fra nogen av dem. Spaniolen gaar og drømmer og ser i gatestenen som han alltid har gjort, han har aldri vært flink til aa prate, han har for det meste bare lyttet paa Jonny naar de har vært sammen. Men nu ikveld kan heller ikke Jonny finne paa no aa si, Spaniolen har vært for lenge borte for ham, han er blitt en fremmed. Og de lange dagene nedpaa det mørke papirlageret har gjort Jonny faamælt. Han snakker best naar han gaar alene. —

De gaar nedover mot hovedgatene, de driver innover mot byen, det blir lys og larm og ferdsel omkring dem. Men da stanser Jonny: Nei, naa er det visst best aa snu! sier han. — Javel! sier Spaniolen. — Men skal vi ikke gaa inn og sette oss et sted? — Nei, jeg har glømt pungen min! sier Jonny. — J e g har penger! sier Spaniolen. Kom saa gaar vi hit inn, for her er det musikk! —

Der kom vin paa bordet, der kom sigaretter. Glassene blev ofte tømt, vinflasken blev byttet. Jonny sat og s a a paa Mikal, var

Digitized by Google

dette Spaniolen fra bakgaarden i Ulvehiet, var det han som laa paa kne i kjelleren, var det han som sang om Jesus i Templet, var det han som spilte gitar ved gravene, var det han som gjømte sig i gaardens mørkeste krok og stridgraat for det at far hans var full?

— Skaal! sier Spaniolen, han tømmer sitt glass til bunds, sigaretten dingler i munnen hans, hans øine er tunge og blanke. — Jassaa, han er blitt slik, tenker Jonny, han har begynt aa drikke, det er derfor han ser saa loslitt ut!

Jonny kjenner ingen pine ved aa se den gamle vennen sin slik, nei det er snarere en stille glede som vokser frem i ham. Spaniolen har ofte vært i hans tanker siden han blev hjulpet ut av Ulvehiet, Jonny har ofte gremmet sig over hans store lykke. — Han kommer fram! har Jonny tenkt, jeg blir her, jeg kommer ikke av flekken! Han stiger høiere og høiere, en vakker dag kommer'n hjem, en vakker dag kommer'n paa besøk i Ulvehiet. Og ungene vil flokke sig om'n, kjerringene vil ligge i vinduene, jentene vil bli forlegne og røde. En vakker dag vil han staa utenfor det vesle trehuset borti gata, ei jente vil komme ut til'n, hu vil smile

Digitized by Google

til'n og henge sig i armen hans, han faar lov til aa klemme henne saa hardt han vil, hu vil ikke eie en tanke for at det bor en gutt borti Ulvehiet som heter Jonny. —

— Du drikker saa lite! sier Spaniolen, er ikke vinen god, du nipper jo bare til glasset! — Skaal! sier Jonny, han tømmer sitt glass til siste draape, han tømmer det paa nytt da Spaniolen skjenker. Naa vil han ikke sitte og være taus lenger, naa vil han være god og hyggelig mot Spaniolen, Spaniolen er hans venn, han har gjort ham en stor glede. — Naa vil j e g ta i ei flaske vin! seier han. — Men du har jo ingen penger! sier Spaniolen. — Jeg kom til aa tenke paa at jeg har portemoneen i baklomma! sier Jonny. —

— Spaniolen følger Jonny et stykke paa vei, vinen har ikke gjort ham gladere, han er like taus som før, han gaar og drømmer, det er smøtt Jonnys evige prat naar ham: Nei, jeg kan ikke klage! skvaldrer Jonny, jeg er over det verste naa, til høsten skal jeg begynne for mig sjøl, har jeg tenkt! — Vi har to værelser og kjøkken aleine naa, hu mor og jeg, jeg har kjøpt mye møbler for mange penger, til uka faar jeg piano! — Piano? gjentar Spaniolen, d e t ordet hørte han: — Kan du spille? — Nei, ikke jeg, men

Digitized by Google

det er andre som kan spille! smiler Jonny. — Spaniolen svarer ikke, han er kommet i tanker om noget, han gaar og smaaplystrer. — Har du sett Gunhilde paa en stund? spør han om litt, hun er vel blitt vakker naa! — Jonny blir plutselig taus, han skotter til Spaniolen fra siden, han taaler ikke Gunhildes navn i hans munn. — Du husker henne kanskje ikke? sier Spaniolen. — Aa jo! sier Jonny, han drar paa det. — Aa jo, jeg ser'a da en gang i mellom! Aa jo, hu er da noksaa vakker! — Jeg vil gaa og hilse paa henne en av dagene! sier Spaniolen. Jonny svarer ikke et ord, vinens salighet dunster av ham, han daler ned fra høie skyer, han traar tungt i gaten. — I morra gaar Spaniolen til Gunhilde! tenker han, han vil gaa til henne paa formiddagen, han vil være blek og beskjeden og vakker ,hu vil ta imot'n med aapne, hvite armer! — Jeg skulde ønske hu fikk se Spaniolen i kveld, tenker Jonny, jeg skulde næsten ønske at han tok og klemte'a, saa hu fikk vin-dunsten ordentlig i sig! — Bli med opover, saa kanskje vi treffer'a! sier han. Hu er ofte seint ute, hu vanker saa mye paa møter! — Ja, jeg har ingenting aa forsømme! sier Spaniolen. Og de gaar videre.

Men ikveld er selvfølgelig alt utgjort, i

Digitized by Google

kveld er ingen Gunhilde aa se, hele gaten er tom, det vesle trehuset er svart. — Hun har nok lagt sig, vesla! sier Spaniolen. Men jeg skal nok møte op tidligere en annen kveld! — Ja, godnatt, det er vel best aa komma sig hjem! sier Jonny. — Godnatt, takk for i kveld! sier Spaniolen, han tar av sig hatten, han slentrer nedover.

Men Jonny skynder sig hjem til Ulvehiet, han gaar med knyttede never, han snakker med sig selv. — Jeg maa se aa treffe'a Gunhilde i morra den dag! sier han. Jeg maa be'a ta sig i vare for Spaniolen, jeg maa fortelle at han er saa fæl til aa drekke! —

Det er lyst i kjøkkenet da Jonny kommer hjem, en diger hatt ligger paa kjøkkenbenken, et kvinnfolk sitter paa brøddunken og sover med ansiktet mot bordplaten. — Hvad har h u her aa gjøre? tenker Jonny, kan ikke hu gaa dit hu hører til! — Matilde! sier han, han rister i henne. Du kan da ikke setta dig til aa sova h e r, jente! — Matilde slaar øinene op, to røde øine stirrer paa Jonny, Matilde vaakner helt. — Er du kommen? sier hun. Jeg har sitti saa lenge og venta paa dig, du har visst tatt nøklen til stua vaar, han henger ikke paa spikern! — Skal du ikke ligge hos søster di i natt, som ellers? sier

Digitized by Google

Jonny. — Nei, jeg vil fløtta h i t igjen! sier Matilde, hun viker unda øinene hans, hun ser ned. — Mama vilde at jeg skulde begynne paa fabrikken, hu sa at jeg hadde ikke godt av aa være hos 'a Konstanse! — Du er vel ikke saa toskete at du bryr dig om mor di! sier Jonny. — Matilde svarer ikke. — Saa rar hu er! tenker Jonny. Hu sitter jo næsten og jeiper, det renner jo nedover kjakene hennes, hu har vel gjort no gæli som hu angrer! — Aassen er det du sitter og gjør dig til? sier han. — Mama er død i dag! sier Matilde. — Dæven, tenker Jonny, han staar stille, hans ansikt blir mørkt av alvor. Naa skal hu vel setta sig til aa tute igjen! tenker han. Og jeg som er saa trøtt! — Men Matilde bærer sig ikke slik i kveld som forrige gangen hun var her, hun har hatt lang tid til aa graate ut paa, hun sitter ikke og hulker mama, mama! — Hu er vel glad hu er kvitt 'a! tenker Jonny, naa kan hu jo gjøra saa mye gæli hu vil! — Han staar og ser paa henne, hele verden utenfor kjøkkenet blir borte for ham, han øiner hverken Gunhilde eller fulde spanioler. Hjertet tar til aa dunke i brystet hans, han knapper igjen jakken saa det ikke skal høres. — Har du nøklen? sier Matilde. — Ja, her er'n! sier Jonny, han slenger den

Digitized by Google

paa bordet. — Takk skal du ha, godnatt da! sier Matilde, hun reiser sig og gaar, hun aapner døren til stuen.

Hun blir staaende paa terskelen, hun ser sig om, hun snur sig mot Jonny: Aa skal detta bety? sier hun.

Jonny har stiltret sig efter henne paa tærne, han staar ved siden av henne i døraapningen: Snakk ikke saa høit da! hvisker han. Du maa da ikke vekke Fredriksa! — Det er j e g som har leid stua, Matilde, det er m i n e møbler alt det du ser her! Han famler med fingrene paa Matildes rygg, han prøver aa dra henne med sig og faa lukket døren. Men Matilde er ikke lik sig selv i kveld, hun flyer ikke om halsen paa ham som hun ellers pleier, bare han kommer til aa røre henne med en finger. — La bli! hveser hun, hun skyver ham unda sig, hun gaar inn i stuen, hun spruter av sinne: Aa er møblene v a a r e hen? sier hun, aa har du gjort av alle de pene tingene hennes mama? Har du stampa dom, har du solgt dom, har du stjælt dom, du som vil væra saa hellig og bra støtt? — Skrik ikke slik da, Matilde! hvisker Jonny, det staar paa loftet altsammen, Kvadraten har tatt vare paa hvert eneste fnugg, hører du! — Slepp mig! sier Matilde, hun hvisker

Digitized by Google

ikke. — Jeg vil gaa op paa loftet og legge mig i senga hennes mama! — Er ikke d e n senga bra nok? hvisker Jonny, hu mor skifta paa reint laken i gaar, paa loftet er det fullt av sot, veit du! hvisker han. — Din gris du er! freser Matilde. Gaa sta og faa tak i denna Gunhilde-dokka di, du far, hvis du er redd for aa ligge aleine! Hun sliter sig løs, hun gaar og lukker døren efter sig. — Pokkern til tøs! sier Jonny. Hu kan prøve paa aa komma igjen en annen gang, saa skal hu visst faa fyk! At jeg var saa taskete og tok i 'a! Hu innbilte sig visst hu hette Gunhilde, jaala, ettersom hu var saa hoven! —

Digitized by Google

XIII.

Jonny gaar paa vakt utenfor Gunhildes hus, han slipper det ikke med øinene, han vaager sig ikke rundt kvartalet, han gaar frem og tilbake paa det samme fortauget. — Naa s k a l jeg ikke gaa hjem før hu kommer! sier han til sig selv. Jeg skal ha tak i 'a om jeg saa skal trave att og fram her i hele natt! Hu e r ute, hu h a r ikke lagt sig for det om det er mørkt i huset, det var far hennes som slukket lyset klokka ni. Aa nei, hu Gunhilde er ute og spraler hu! Dom lurer ikke m i g! Dette var tredje kvelden han gikk her efter at han hadde vært sammen med Spanioten. Han hadde holdt ut til langt paa natt, han hadde voktet saa trutt som nogen hund. Men Gunhilde? Nei, hun hadde ikke vært aa se snøggen av!

Hu har lagt sig! tenkte han de første kveldene. Den som torde snike sig paa baksia av huset og knakke sagte paa vinduet hennes! Det k u n d e hende at hu aapna, det k u n d e hende at hu slapp 'n inn, naar hu saa hvem det var. For hu hadde jo et lite kott for sig

Digitized by Google

sjøl. — Jeg trur jeg vaager det! tenkte Jonny, han hadde lurt sig helt innenfor gjerdet, han var helt kringom hushjørnet. — Aa nei, det er ikke verdt! Det kunde komma non og ta mig for en tjuv! —

Men i kveld hadde han vært tidlig ute, det lyste i vinduene da han stod utenfor trehuset. Naa vil jeg ha greie paa aassen det har sig med 'a Gunhilde! tenkte Jonny. Han aapnet porten i gjerdet og gikk forsiktig rundt hjørnet. Han stanset ikke før han stod paa baksiden av huset, han vaaget sig helt frem til vinduene, han tittet inn. Nei, ingen Gunhilde! Bare mange spor efter henne. — Det var hennes vesle rum han saa inn i, det var hennes seng som stod der ved veggen, nyopredd og hvit, ferdig til aa legge sig i. Det var hennes klær som laa utover stolene, det var hennes strømper som hang paa ovnen, de hadde huller paa tærne, de var deilige! Det var hennes tøfler som laa paa gulvet, ja begge to var hennes, baade den bortved døren og den bortved kommoden, det var hennes nydelige røde haar som satt i kammen, det var hennes tannbørste som laa i det skidne vannet i vaskevannsbollen. — Den som fikk bo derinne sammen med hu Gunhilde! tenkte Jonny. Detta er det koseligste værelset jeg ennaa har sett! —

Jonny lusker videre til de andre vinduene,

Digitized by Google

han kiker inn i soveværelset til foreldrene, han ser en gammel kone som holder paa aa klæ av sig, han trekker hodet til sig. Nei, det er som han har tenkt. Hu Gunhilde er ikke aa se! I stua til gata sitter faren alene og leser bladet. Det er best aa komma sig ut paa fortauget igjen, tenker Jonny. Se der slukket gamlen lyset! Ja naa v e i t jeg da at hu Gunhilde ikke ligger inne og sover! —

Klokken blir elleve, Jonny gaar der, han forlater ikke sin post. — Klokka kan bli saa mye hu bli vil, jeg gaar her, jeg har god tid! tenker Jonny. — Klokken blir halv tolv, Jonny gaar der, klokken blir tolv, Jonny — ja Jonny gaar der. Klokken blir halv ett, Jonny — nei Jonny gaar ikke der længer. Han er næsten helt borte ved Ulvehiet. — Jeg er da ikke saa tullete at jeg gaar ute hele natta og fryser mig stiv for ei tøs som h e n n e! sier han. Men i morra skal jeg skrive til 'a og fortelle baade hvad h u er og hvad Spaniolen er! Jeg veit jo at det er h a n hu er ute med! Hu er nok ikke saa nøie paa det om h a n klemmer 'a litt! Jentene har jo bestandig vært gærne etter han! Jonny er stiv av kulde, han er halvdød av trethet, da han famler sig op trappene. Men da han staar i kjøkkenet, blir han varm og vaaken. Det ligger noget paa benken der, noget som gjør at det gaar hete bølger gjennem ham.

Digitized by Google

Det er hatten hennes Matilde som ligger der igjen! — Hu Matilde er inne i stua mi! skjelver Jonny. — Hu er blitt lei av aa ligge paa loftet! — Han glir paa myke tær mot stuen, døren aapnes uten en lyd, Jonny staar og puster tungt i mørket. Saa famler han med dirrende fingre bortefter veggen. Lyset skrues paa. Jonny ser sig om. Stuen er tom. — Et eneste øieblikk staar Jonny og maaper, han er flat og dum. Men han er ikke den karen at han viser frem sin skuffelse, nei han ser rolig og blid ut, han smaaplystrer mens han drar av sig trøien. — Gudskjelov at det ikke v a r nogen her, naa skal det smaka godt aa komma i seng! tenker han. Men det maa visst være ett eller annet som irriterer ham, kanskje det er kraveknappen som er saa vrang aa faa ut, kanskje det er knuten paa støvlelissen. Jonny tar til aa smaabanne, han blir rødere og rødere, han flenger snippen av sig og kyler den i veggen, han sliter lissene av og dunker støvlen i gulvet. — Jeg skal forsyne mig vise dom at jeg ikke er non nar! sier han, dom skal da faa se at dom ikke kan gjøra med mig akkurat som dom vil! Han sparker en stol til side, han gaar ut i kjøkkenet, han rumsterer med kopper og vannøser og komfyrringer, lange remser av eder flyter ut av hans munn, de er hete og brandfarlige. — Jeg skal steike dom paa

Digitized by Google

den ytterste glo! sier han, jeg skal brennemerke dom fra stortoa til nakken! Aa i helvete er det for en hattepøs som ligger og flyter utover hele benken her! Ligger 'n ikke rolig, skal jeg plukke 'n saa smaa som gryn og strø 'n i søplekassa! — Jonny! hvisker det bak ham, det er hans mor som staar i undertøiet og hysser, hun er graa av søvn. — Jonny! hvisker hun, aassen er det du bærer dig, gutt, veit du ikke at det er langt paa natta? — Gaa sta og legg dig! sier Jonny, har jeg ikke lov til aa snakke med mig sjøl? Jeg bare spør hvad det er for en hatt som ligger her, er det d i n kanskje, kanskje du skal begynne aa gaa ute og sprale igjen? — Moren staar foran ham, hun retter sig, hun ser ham like lukt i øinene: Si det derre en gang til! sier hun. Si det en gang til, hvis du tør! — Tør! blaaser Jonny, hvem skulde j e g væra redd, er det ikke jeg som bor her, er det ikke jeg som betaler husleia! Han staar med hatten i hendene, han dreier paa den, han ser ut til aa ville slenge den bort i en krok. — Kom med hatten! sier moren, hun hvisker ikke lenger nu, Jonny har aldri trodd at hun kunde eie slikt et kvasst maal: Kom med hatten, gutt! Og gaa inn og skam dig! Hu Matilde ligger inne hos m i g, jeg skjønner nok hvad d u er sint for! Du vilde vel kanskje at hu skulde ha ligget et annet sted?

Digitized by Google

Veit du at mor hennes blei lagt i grava i dag? — Hu kan holde sig hos søster si! mumler Jonny, han staar bortved benken med ryggen til moren. — Hu har ingenting h e r aa gjøra, detta er den siste natta du slepper 'a inn saa vidt du veit det, ellers skal jeg jaga 'a helt ut paa gata! — J e g veit ogsaa et menneske jeg skal jaga, hvis hu bare vaager aa setta nesa si innafor døra her! sier moren. — Hvem er det du snakker om? sier Jonny, han braasnur sig mot henne. — Aa er det du sier? — Hørte du det ikke, saa glømmer du det ikke! sier moren. Men d e t sier jeg dig, far: J e g har klort mig ærlig og redelig fram her i verda! J e g har hatt no annet aa bruke finga mine til, enn til aa sitta og dundre paa et piano hele dagen! — Jonny svarer ikke et ord. Han er rød, han snur sig. —

Matilde sat i kjøkkenet da han kom ut om morgenen, hun hadde satt sig paa brøddunken som om hun hørte til der, hun sat i et kort underskjørt med benene opunder sig, hun hadde hverken liv eller nattrøie, hun sprikte med bare armer og naken hals. Hu innbiller sig visst hu er bare jentungen ennaa! tenkte Jonny, han gikk forbi henne mot springen, han vasket sig. — Morn, Jonny! nikket Matilde, da han gikk forbi henne, hun smilte litt ogsaa, hun lot som om hun ikke hadde greie paa no av det

Digitized by Google

som hadde hendt i gaar kveld, hun lot sig ikke merke med at hun hadde hørt et ord av det som blev sagt. Jonny gikk forbi henne uten aa svare, han saa henne ikke, han hørte henne ikke, han rev kaffekjelen med sig inn i stuen. Pokkern til kjerring! svor han, da han skulde skjenke kaffe i en kopp, hu har ikke fyrt paa komfyren saa kaffen har holdt sig varm, hu har ikke satt inn tallerkenen med brødskivene og egget, som pleier aa staa paa bordet hans hver morgen! La bli da vel! sa Jonny. Det gjør ikke m i g no, jeg kan væra uten mat, jeg! Han rev klærne paa sig, han laaste døren efter sig, han tro haardt i gangen da han gikk.

Han kom hjem til kvelds, kjøkkenet var koldt, kjelen var kold, det var koldt inne i stuen. — Jeg trur kjerringa er gærn! sa Jonny, skal jeg ikke ha mat, er det meninga hu vil sulte mig ihjæl? Han trampet ut i kjøkkenet igjen, han rotet i skapet. Fankern! — Han gikk mot kammersdøren, han la en tung haand paa vrieren, naa skulde han komma med storm, naa skulde hu faa no aa svara paa! — Døren var stengt! — Jonny stod litt, han løftet det ene benet, men sparket ikke døren i filler. Han drog ut i kjøkkenet, han rev lokket av brøddunken, han skar sig tykke brødskiver og smurte dugelig med smør paa, han drakk svart kaffe av en diger spilkum. — Jeg skal vise dom

Digitized by Google

at jeg ikke trenger hjælp! mumlet han. — Han gikk ut og slo gangdøren haardt i efter sig.

Da Jonny kom hjem ved tolv-tiden, laa den store hatten atter paa benken, men han lot som han ikke saa den, han gikk inn til sig selv og klædte sig stilt av. — At dom ikke snart gir sig! tenkte han. Jeg skjønner mig ikke paa aassen hu mor er blitt! —

Der gikk nogen dager, Jonny saa ikke sin mor, han merket henne ikke, han maatte skjære sin mat om morgenen, han maatte selv finne sig det han skulde ha om kvelden. Han visste at hun ikke var ute, fordi om døren hennes var stengt, han hadde hørt at det knaket litt i sengen hennes en kveld, da hun snudde sig. Hu vil kanskje snakke med mig! tenkte han. Men j e g krøsser ikke!

— Jonny krøsset ikke, han firte ikke, han gikk sine turer om kveldene, han spaserte op og ned utenfor Gunhildes hus, han gikk hjem og la sig uten aa ha sett et kjent menneske.

Sinnet gikk litt efter litt av ham, han blev motløs og lei sig, hadde han truffet sin mor, er det ikke sikkert at han hadde sagt et vondt ord. — Stakkar, hu mor kunde da ikke for at hu Gunhilde fløi ute med Spaniolen natt etter natt, hu mor hadde gjort det hu kunde, hu hadde fatt hatten vekk fra benken om kveldene, hu laa aleine i kammerset om natta. —

Digitized by Google

— Jonny har gjort sig ferdig en kveld, han skal nettop ut paa sin vanlige tur. Da knepper det i kammersdøren, moren staar der, hun er hvit og skrukket, hun ser utvaaket og sliten ut. — Kom hit, Jonny! sier hun, kom inn i kammerset saa jeg faar snakke med dig! — Du ser jo at jeg skal ut! sier Jonny, er det verre enn at du kan si det der du staar? — Jeg synes ikke det er verdt at Fredriksa hører det! sier moren. — Ja, fort dig da! sier Jonny, han gaar efter henne, han lukker døren. —

Moren setter sig paa sengekanten, hun stryker sig opover de magre tørre armene, hun sukker. — Fort dig da! sier Jonny. — Jeg kan da ikke staa her i hele natt! Moren sitter der og ser frem for sig, hun kvier sig visst for det som skal komme. — Jonny! sier hun, hun er rusten i maalet. — Ja, aa er det? sier Jonny. — Har du sett 'a Matilde de siste dagene? spør moren. — Neimen om jeg d e t har! sier Jonny, har j e g no med aa passe paa henne, kan ikke hu væra der hu vil, bare hu ikke er h e r? Moren sitter litt. — Veit du at hu Matilde er i omstendigheter? sier hun, hun hvisker næsten. Jonny svarer ikke, det tar til aa krible nedover ryggen hans, det stikker i pannen, hjertet tar til aa røre paa sig. — Hu sier det er d i g! fortsetter moren. Hu sier det er d i g, Jonny, er det sant? Jonny svarer ikke. Han

Digitized by Google

har mange ord paa tungen, han faar dem ikke frem. — Og enda kan du væra saan mot 'a! sier moren, enda kan du jaga 'a og flye etter denna pianodokka kveld etter kveld! — Jonny kremter, han retter sig, han finner ord: Hu Matilde juger! sier han. Det er ikke et sant ord i det du snakker om! — E r det ikke dig? sier moren, hun ser ham rett inn i øinene. Tør du gjøra ed paa at det ikke er dig? — Du veit hu Matilde bestandig har vært saa fæl til aa juge! sier Jonny. — M i g ? Nei, j e g har ikke saa mye som tatt i 'a med ei ildtang! sier han. — Jonny gaar ut, men han nøier sig ikke med det smale fortauget utenfor trehuset i kveld, han ser ikke engang paa huset, han bryr sig ikke om enten det er mørkt eller lyst i vinduene. Han traver videre, han gaar og han gaar. Gunhilde, Matilde, Gunhilde, Matilde! surrer det i hodet hans. I dag var jeg inne og hørte prisen paa pianoer, til uka hadde jeg tenkt aa be 'a Gunhilde hjem en kveld! Hu er i k k e ute med Spaniolen om nettene, det fikk jeg greie paa i dag, hu er en tur hos søskenbarnet sitt paa Modum! Gunhilde, Gunhilde! surrer Jonny. — I morra skal jeg gaa paa jakt etter 'a Matilde! Hu skal ligge med nesa i været før uka er omme! —

Digitized by Google

XIV.

Jonnys mor er blid igjen, hun steller for ham omhyggeligere enn før, kaffekjelen putrer paa komfyren til ham om morgenen, maten staar paa bordet inne hos ham om kvelden, moren følger ham med aarvaakne øine. — Jonny er graa og trett, han setter sig til aa døse naar han er ferdig med maten, han er svart under øinene, han blir magrere dag for dag. — Det er mi skyld! tenker moren, jeg har vært for hard mot 'n, jeg skulde ikke ha hørt paa 'a Matilde, hu har nok bare skrønt mig full! Hun vaander sig, hun har ikke ro natt eller dag. Bare jeg kunde finne paa en maate til aa gjøra det godt igjen! tenker hun. — Offer skal jeg gaa her og væra sint paa denna fine Gunhilde-frøkna, naar han er glad i 'a? Skulde ikke jeg bare takke til at han faar den han bryr sig om? Er det riktig aa gaa her og bare tenke paa sig sjøl? At hu er for fin for mig, det veit jeg, at hu kommer til aa se ned paa mig, det veit jeg, men gjør det no, bare

Digitized by Google

hu er snild mot 'n Jonny? Jeg kan fløtta et sted for mig sjøl, jeg finner altid et høl jeg kan krype inn i, jeg vil ikke væra i veien for nogen av dom!

— Skal du ikke g a a en tur? sier hun en kveld da Jonny sitter og halvblunder. — Du har jo ikke vært ute en kveld hele uka, Jonny. — Jonny bare vrir sig paa stolen, han vrir sig litt f r a henne: Er det d e n laata naa? mumler han. Jeg syntes jeg hørte at du hadde saa vondt av dissa turene mine! — Jeg bare vil dig væl jeg, Jonny! sier moren. — Jeg har ingenting imot at du treffer 'a Gunhilde jeg, hvis det er d e t du trur! Jeg kunde da ikke veta at hu Matilde jaug mig full! — La mig faa lov aa sitta i fred! sier Jonny.

— Jonny sitter ikke lenge stille efter at moren er gaatt, sutringen hennes har gjort ham urolig og nervøs. Han tar paa sig, han gaar stilt gjennem gangen, han gjør sin vanlige runde. Han gaar forbi Gunhildes hus, der det er mørkt i alle vinduer, han gaar videre, han snur sig og ser nedover gaten før han skal svinge rundt hjørnet. Han kvekker i, han skynder sig bort fra gassløkten, han smyger inn i nærmeste port, han staar der og dirrer. — Nei! sier han til sig selv, det v a r ikke henne, det v a r ikke hu Gunhilde, jeg trur du

Digitized by Google

er tullete, innbilder du dig at hu gaar arm i arm med mannfolk seint paa svarte kvelden, trur du at hu lar nogen kysse sig midt paa aapne gata? Han stikker hodet forsiktig ut, han speider nedover, han trekker sig inn i porten igjen. — Der ser du! sier han. Det var ikke henne, det er jo ikke et liv aa se! Nei, det var bare ei gatetøs som hadde faatt tak paa en fyr, kanskje det er hu Matilde som prøver en ny port! Gunhilde? Du skulde ikke huse paa at det er nogen som heter Gunhilde, naar du ser no slikt!

Jonny staar i porten, han tender en ny pipe, han røker den helt ut. Han vaager sig lenger frem, til slutt staar han ute paa fortauget med den menneskетomme gaten liggende aapen foran sig. — Jeg undres om hu Gunhilde er kommen hjem fra Modum! tar han op igjen. — Aa nei, hu er visst ikke det, det er saa dødt og stilt overalt der inne, de to gamlingene ligger nok og sover aleine i hele huset! Jeg trur jeg vil gaa inn og titte inn av vinduet hennes Gunhilde!

Jonny smyger sig inn porten, han stiltrer varsomt langs husveggen. Det vesle gaardsrummet er mørkt og stilt, vinduene er svarte. — Aa nei, hu er ikke kommen! tenker Jonny. Jeg vil staa ei stønn utenfor vinduet hennes,

Digitized by Google

jeg vil innbille mig at hu ligger inne i den hvite pene senga si og drømmer om mig! Han tar et par skritt mot vinduet, men stanser, han stirrer omkring sig, han er ferdig til flukt. — Hvad var det han hørte, var det ikke nogen som hvisket?

Jonny staar stiv, hans øine farer omkring, de stanser ved et lysthus i det ene hjørnet av gaardsrummet, det er der inne det hvisker. Jonnys øine har vennet sig til mørket, han skimter noget som rører sig i lysthuset, to som sitter og favner hverandre paa en benk. Da blir Jonny redd, da trekker han sig tilbake, da skynder han sig utenfor gjerdet, da gaar han fort bortover gatene, ja langt forbi Ulvehiet gaar han. Men saa stanser han. — Jøss, aa er det jeg traver slik avgaarde for! tenker han, det var ingen røvere jeg saa, det var da bare gode gamle venner! Min tosk jeg er! Jeg skulde ha gaatt bort til dem, jeg skulde ha snakket til dem. Bry dere ikke om mig! skulde jeg ha sagt! Bare sitt der og gjør dere ferdig med klininga! Siden saa kanskje du stikker inn etter gitaren din du, Gunhilde! Og saa synger du en pen kristelig sang for oss! Den derre om reine hvite engler. —

— — —

— Da Jonny kommer hjem, sitter Matilde

Digitized by Google

paa kjøkkenet, men hun sover ikke, hun sitter i fulle klær, hun har den store hatten paa hodet. Hun nikker til Jonny da han kommer, men han ser henne ikke, han gaar forbi henne, han stiller sig ved kjøkkenbenken med ryggen til henne, han stirrer ut i mørket. — Jeg tenkte aa be om aa faa ligge paa kjøkkengolvet her i natt! sier Matilde. — Hu Konstanse har ikke plass til mig lenger, hu har forlova sig og trenger hele bakværelset sitt sjøl naa! Jonny svarer ikke. — Jeg skal gaa til fru Farmann i morra! sier Matilde, jeg faar nok lov aa ligge hos henne til jeg faar losji, og til uka begynner jeg paa bryggeriet, sier hun. — Jonny hører ikke, han rører sig ikke, han bare staar der og stirrer. — Nei, nei! tenker Matilde, hun ser paa hans brede rygg. Jeg skulde ha lyst til aa gi dig et spark i baken saa du vaakna! tenker hun. Før skal jeg legge mig i kjellern, før jeg skal tigge d i g om no! Hun tar et skritt mot døren, men da har hun Jonny efter sig, han gaar like innpaa henne og griper henne i armen: Ikke no tøis! sier han. Du har ingenting aa gjøra ute naa! Du bad jo om aa faa lov aa ligge! — Jeg kan ligge i kjellern! trasser Matilde. Slepp mig! — Nei, du skal ligge i stua! sier Jonny, han slipper henne ikke, nei han griper henne med begge hender: Du skal

Digitized by Google

ligge i stua, Matilde, du skal ligge i mi seng, du skal ligge mjukt og varmt i mine sengklær, jeg vil ligge paa kjøkkengolvet! — Slepp mig! sier Matilde! — Veit hu mor at du er her? hvisker Jonny. — Nei hu hadde visst sovna da jeg kom, døra hennes var stengt! hvisker Matilde tilbake. — Men naa slepper du! Jeg vil gaa hører du! — Ja, ja, saa gjør som du sjøl vil da! sier Jonny, han slipper henne, han gaar bort til kjøkkenbenken igjen. Matilde staar igjen i gangen. Hun ser mot gangdøren. Hun ser paa Jonny. — Saa sniker hu sig paa tærne inn i kjøkkenet igjen og glir ned paa brøddunken. — Var det ikke du som skulde i kjellern? sier Jonny. — Tøisekoppen! sier Matilde, hun river hatten av sig, hun knapper op kaapen. — Aa gud, jeg er saa sulten! sier hun. Har du et halvt stykke mat til mig, Jonny? — Du faar reise dig og se etter i dunken! sier Jonny. — Jøss, det ligger jo et helt brød der! straaler Matilde. — Ja, bare ta og stapp det i dig! sier Jonny. Se her har du smør! Og kaffe er det paa kjelen, men han er kald. Skal jeg fyre paa komfyren og varme 'n til dig? — Skøiern! sier Matilde. Aa nei, jeg kan naa legge paa et par pinner sjøl, jeg skal nok faa varme, det er ikke første gangen jeg legger i den komfyren! — Det blir vel

Digitized by Google

ikke den siste heller! sier Jonny. — Hun sitter paa huk foran komfyren og piller etpar vedtrær fra kassen: — Aa sa du? smiler hun. Jeg syns jeg hørte no som hosta! — Jeg s a det, ja! sier Jonny. Men naa kommer vist hu mor! Jeg synes jeg hørte hu reiste sig tur senga. —

— Matilde har flyttet hjem dit hun hører til, hun ligger ved den samme veggen som hun alltid har ligget ved, øinene hennes smiler mot det samme taket og de samme veggene de har smilt mot fra de lærte aa smile. Saa hyggelig det er her! tenker Matilde. Der ved bordet sitter 'n Jonny, han er trøtt, han gjesper, han vil snart legge sig. — Jonny! smiler Matilde. — Aa er det! sier Jonny, du maa ikke forstyrre mig, jeg sitter jo og leser! — Jeg synes det er saa liddelig koselig her i stua vaar! sier Matilde. Og saa alle de pene møblene! — Ja, bare vi kan greie aa beholde dom! sier Jonny. — Bare vi ikke blir nøtt til aa selle dom en vakker dag! — Du da! sier Matilde, hun ligger litt og tenker. — Men det gjør da ingenting d e t heller! sier hun om en stund. Vi kan jo ligge paa golvet, vi kan jo sitta i vindusposten og spise, Jonny! — Jonny svarer ikke, han leser videre. Matilde ser paa ham, hun smiler. — Naa vil jeg gjøra han glad! tenker hun. — Jonny! sier hun, sett dig her paa sengekanten,

Digitized by Google

Jonny! Det er no jeg vil si dig! — Jonny setter sig borttil henne, han tar den haanden hun gir ham. Ikke se paa mig! sier Matilde, glan paa lampa, ellers faar jeg ikke fram det jeg har aa si! — Aa er det? sier Jonny, han gjør som hun ber ham. — Fort dig naa! — Det er bare det at det ikke er sant! hvisker Matilde.— Aa er det som ikke er sant? sier Jonny, han glemmer lampen, han ser henne rett i øinene. — Det er ikke sant at jeg e r slik! hvisker Matilde. — Aassen s l i k ? sier Jonny. — Au, du klemmer handa mi! sier Matilde. — Aassen s l i k ? sier Jonny, han bøier sig mot henne. — Slik du veit! hvisker Matilde. Jeg — jeg —, hun er dryppende rød, hun gjemmer ansiktet. Jonny sitter der, han retter sig, han slipper hennes haand. — Du mener at — ja at du ikke skal ha smaa? sier han. Det var bare løgn det du sa til 'a mor? — Ja! sier Matilde, hun slenger teppet fra hodet, ansiktet lyser mot ham av lykke: Er du ikke glad for det? sier hun. Naa kan jeg slite ved siden av dig, vi gaar ut om morran begge to, du gaar til lageret, jeg gaar til bryggeriet, vi tjener penger som gras, vi skal kjøpe saa mye møbler at vi ikke kan komma fram for møbler, er du ikke glad, Jonny? — Jo, du kan da skjønne jeg er

Digitized by Google

glad! sier Jonny, han sitter og stirrer tungt frem for sig. —

— Matilde sover, men Jonny ligger vaaken, han ligger og stirrer i mørket. Ute har det tatt til aa storme, vinden uler i pipa, det synger om gatehjørnene. Jonny ligger og lytter, han blir søvnig av de klagende stormhylene, han lukker øinene. Kanskje jeg sovner likevel! tenker han. Det blaaser sterkere og sterkere, et tungt drøn smeller saa Jonny kvekker og reiser sig paa albuen. — Det var porten som blaaste igjen! tenker Jonny. Det var laakket til likkista mi som smalt i! — Jeg kommer aldri ut av Ulvehiet! —

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

UNIVERSITY OF MICHIGAN
3 9015 03001 8488

DO NOT REMOVE
OR
MUTILATE CARD

Digitized by Google

Digitized by Google